

ANDREAS HUNGER

ZEMSKÁ CESTA
BURGEN- UND
SCHLÖSSERWEG

Putování po
stopách
společné
historie

Dálkové pěší trasy v Mühlviertelu
a jižních Čechách

EUROPÁJSKÉ UNIE

Interreg

EUROPÁJSKÉ
UNIE

Österreich-Tschechische Republik

Europäischer Fonds für regionale Entwicklung

Přehledová mapa s rozdělením úseků

ZEMSKÁ CESTA
BURGEN- UND
SCHLÖSSERWEG

Úseky cesty 1 – 20 z Greinu do Velešína

Z Greinu do Bad Kreuzen:

str. 30–39

Ze St. Thomas do Schöнау:

str. 40–51

Z Gutau na státní hranici:

str. 52–66

Od státní hranice

do Velešína: str. 67–84

Kamenný most přes Malši
a státní hranici

ANDREAS HUNGER

Putování po stopách společné historie

**Dálkové pěší trasy
v Mühlviertelu
a jižních Čechách**

www.buschweg.at

**ZEMSKÁ CESTA
BURGEN- UND
SCHLÖSSERWEG**

Impresum

Vydavatel: Verband Mühlviertler Alm, Markt 19, 4273
Unterweißenbach; www.muehlviertleralm.at

Návrh a text: Dr. Andreas Hunger

Grafická úprava: Mag. Daniel Blazej MA, Freistadt, www.blickfunk.at

Kartografie: Gisdat, Linz, www.gisdat.at

Překlad z němčiny: Vladka Květounová a Radka Benešová, České Budějovice

Tisk: Druckerei Haider, Schönau i.Mühlkreis, www.haider-druck.at

Tento průvodce byl podpořen Evropským fondem pro regionální
rozvoj Interreg V-A Rakousko – Česká republika.

Všechna práva v tuzemsku a zahraničí vyhrazena. Využití, reprodukování, kopírování,
překlad a užívání, také prostřednictvím elektronických systémů zpracování dat,
vyžadují výslovný souhlas ze strany spolku Verband Mühlviertler Alm.

Obsah byl pečlivě pořízen a zkontrolován, ale chybovat je lidské. Také změny
přímo v jednotlivých místech vedou k tomu, že informace přestávají být
aktuální. Nelze vyvozovat ručení za nedostatky vzniklé z takových omylů.

Rádi ale zahrneme Vaše podněty a upozornění do příštího vydání průvodce,
pokud nás kontaktujete na adrese: office@muehlviertleralm.at

© Verband Mühlviertler Alm 2019

Obsah

1. Úvodem	str. 8
2. Jak zacházet s průvodcem	str. 9
3. Legenda k mapě / vysvětlivky značek	str. 10
4. Pravidla chování na stezce	str. 11
5. Značení turistické trasy	str. 12
6. Audioprůvodce	str. 12
7. Turistický ozdobný špendlík	str. 13
8. Popis trasy	str. 13
9. Přehled trasy	str. 14
10. Návrhy trasy	str. 15
11. Příjezd	str. 16
12. Doba cesty	str. 16
13. Nákupní možnosti a otevírací doba	str. 17
14. Měna	str. 17
15. Svátky	str. 17
16. Důležitá telefonní čísla	str. 18
17. Turistická informační centra	str. 18
18. Kulinářské umění	str. 19
19. Informační list Mühlviertel a jižní Čechy	str. 19
20. Kulturní krajina	str. 20
21. Dějiny oblasti Mühlviertelu	str. 21
22. Dějiny Čech	str. 24
23. Vznik a konec hradů	str. 26
24. Úseky cesty 1 – 20	od str. 29
Úsek 1 Grein a Greinburg	od str. 30
Úsek 2 Klam a hrad Clam	od str. 34
Úsek 3 Bad Kreuzen a hrad Kreuzen	od str. 37
Úsek 4 St. Thomas a hrady Klingenberg, Saxenegg	od str. 40
Úsek 5 Pierbach a hrad Rutenstein	od str. 45
Úsek 6 Schönau	str. 48
Úsek 7 Prandegg a hrad Prandegg	od str. 49
Úsek 8 Gutau a zámek Tannbach	od str. 52
Úsek 9 Kefermarkt a zámek Weinberg	od str. 55
Úsek 10 Lasberg a hrad Dornach	od str. 58
Úsek 11 Freistadt a zámek Freistadt	od str. 61
Úsek 12 Rainbach	str. 65

Úsek 13 Windhaag / Fr.	str. 66
Úsek 14 Tichá bzw. Festung Tichá	od str. 67
Úsek 15 Dolní Dvořište	str. 70
Úsek 16 Bujanov a hrad Louzek	str. 71
Úsek 17 Kaplice	od str. 74
Úsek 18 Soběnov a hrad Sokolčů	od str. 76
Úsek 19 Netřebice a hrad Pořešín	od str. 79
Úsek 20 Svatý Jan a hrad Velešín	od str. 82
25. Úseky cesty A – E	od str. 85
Úsek A Windhaag / Perg a hrad Windhaag	str. 86
Úsek B Rechberg	str. 89
Úsek C Bad Zell a zámek Zellhof	od str. 90
Úsek D Tragwein	str. 93
Úsek E Reichenstein a hrad Reichenstein	od str. 94
26. Seznam gastronomických a ubytovacích zařízení	str. 97
27. Fotografická dokumentace	str. 111
28. Seznam pramenů	str. 112
29. Poděkování	str. 112
30. Další dálkové trasy v oblasti Mühlviertel	str. 113
31. Zápisník	str. 115
32. Seznam míst	str. 118

V Prandeggu

Zámek Weinberg

1. Úvodem

Je to právě česko-rakouské sousedství, které poukazuje na skutečnost, jak rozdílně lze v průběhu dějin definovat hranici. Jako politickou záležitost na obou stranách, zemi nikoho přinášející smrt, zelený pás Evropy nebo určitý práh, na kterém se mohou setkávat přátelé.

**U hradní pevnosti
v Prandeggu**

Po celá staletí bylo pomezí Mühlviertelu a jižních Čech svědkem vzájemných bojů mezi hrady, rytíři či vévody o moc nebo vliv, zatímco sedláci a osadníci zúrodňovali chudou hroudu země. Tato oblast byla pohraniční, nárazníkovou zónou mezi světovými mocnostmi, a chtěla by být nyní místem setkávání. Zjistěte nebyl vztah mezi českým a německy mluvícím obyvatelstvem v minulosti vždy bezproblémový. Ale jaký vztah kdy takový byl? Dějiny ovšem s naléhavostí ukázaly, že na absolutní hranici, jakou představovala železná opona, hrozil oběma stranám jejich zánik. Záleží na nás, abychom oživilí staré kořeny a nově promysleli společnou minulost.

Ti, kdo si na vlastní kůži vyzkoušeli pěší turistiku, vědí už dávno, že při dálkových trasách má každý krok léčivý dopad: na tělo, duši a také na dějiny celých národů.

My, turistické svazy podél Zemské cesty, Vás proto zveme, abyste se vydali na cestu spojující národy a země. Přitom nezáleží na tom, jestli své putování začnete v jihočeské Kaplici nebo v Greinu, městečku na Dunaji

TIP

Průvodce a značení jsou dostačující pro nalezení cesty. Vypněte si během svého putování mobilní telefon. Čeká na Vás nespočet kulturních a přírodních zážitků!

(průvodce je využitelný v obou směrech), nebo zvolíte okružní cestu. Nohy Vás zavedou do někdejších center šlechtické kultury, tedy do minulosti, kdy byly

v Mühlviertelu a Čechách mýceny lesy a území osidlováno. Pyšné hrady, nádherné zámky, divoce romantické potoky, pověstmi opředené skály a pohostinní obyvatelé Vás budou provázet na okouzlující cestě, občas naplněné rozjímáním, někdy prostě, ale téměř vždy přinášející radost.

Krok za krokem tak spolu propojíme pole, louky, lesy, pak hrady, vesnice a země, a když se to podaří, lidi. Krok za krokem necháváme minulost za sebou, abychom si v jejím zrcadle otevřeli novou budoucnost.

2. Jak zacházet s průvodcem

Průvodce sestává ze tří částí: Ve všeobecné části dostanete základní informace k cestě, k dějinám oblasti Mühlviertelu a Čech, ke krajině a kultuře.

Střední část je koncipována jako vlastní část trasy. Mapa ukazuje vedení cesty včetně gastronomických a ubytovacích podniků. Ke každému úseku cesty existuje seznam nejdůležitějších památek. K obcím, kterými jste prošli, existuje krátký informační list a samozřejmě jsou podrobně popsány i jednotlivé hrady a zámky. Údaje k turistickým trasám jsou sestaveny tak, že jsou využitelné pro oba směry putování.

Poslední část je zamýšlena jako příloha, obsahuje všechny dostupné gastronomické a ubytovací podniky s rozříděním dle obcí. Číselný systém spojuje mapové symboly s příslušnými záznamy. Všimněte si, prosím, že podnikům v jednom místě bylo přiděleno jedno společné číslo. Kontaktní údaje umožňují dotazy a rezervace.

3. Legenda k mapě/vysvětlivky značek

	Dálnice, rychlostní silnice		Hrad/zámek
	Hlavní spojení		Restaurace
	Vedlejší spojení		Ubytovací hostinec / hotel
	Jiná silnice		Ubytovna
	Polní cesta		Pivovar
	Cesta pro pěší		Nádraží/zastávka
	Železnice		Přírodní plovárna/koupaliště
	Lyžařský vlek		Přístaviště
	Budova		Přívoz pro cyklisty
	Les		Turistické informace
	Vrstevnice (vzdálenost 20 m)		Muzeum
			Kemping
			Kilometrovník
			Zajímavá památka
			Jiná památka
	Rozhledna / vyhlídka		

Měřítko 1 : 50 000

0 500 1000 2000 3000 m

Odpočinek na hradě Ruttenstein

4. Pravidla chování na stezce

Projděte lesy a odlehlé části trasy v tichu a beze spěchu. Naslouchejte zvukům přírody. Poslouchejte jen zvuky přírody. Nejen že Vám poděkují divoce žijící zvířata, ale i Vaše srdce se potěší.

Dálkové putování je – pokud je správně naplánováno – trvale udržitelná forma trávení dovolené. Užijte si bezprostřední kontakt s přírodou a poznejte krajinu a obyvatele regionu.

Pro většinu turistů je to samozřejmé, bohužel ne pro všechny: Vezměte si, prosím, své odpadky a všechny obaly s sebou do batohu a vyhoďte je na místě k tomu určeném. A pokud k tomu navíc seberete pár odpadků, které zde někdo odhodil, uděláte dobrý skutek pro přírodu a podpoříte její terapeutický účinek.

Upřednostněte veřejné toalety v hlavních centrech. Pokud si budete muset odskočit, použijte normální toaletní papír. Nepoužívejte papírové kapesníky, a už vůbec ne vlhčené ubrousky, které jsou ve volné přírodě jen těžko rozložitelné a lidé, starající se o stezku (většinou ve svém volném čase) musí vynaložit námahu na jejich sběr. To, co na místě zanecháte, zakryjte, prosím, trochou země či listím.

Používejte, prosím, značené turistické cesty. Bezohledné chování křížem krážem po neoznačených cestách vede zvláště při časté frekvenci ke zničení vegetace popř. biotopů a způsobuje škody zemědělcům.

Svého psa mějte na vodítku, zvláště na jaře. Mnoho divoce žijících zvířat má na jaře mláďata. Obecně je nutno mít psy na vodítku všude, kde můžete předpokládat, že se tam zdržují i zvířata žijící ve volné přírodě. Zásady opatrnosti je třeba dodržovat i u pasoucího se dobytka. Zvláště samice mohou být pro psy i lidi nebezpečné. Dávejte pozor na to, kde Váš pes zanechá exkrementy. Především na plochách, kde se pěstuje krmivo (louky, pastviny, pole s jetelem atd.) ohrožují psí výkaly zdraví užitkových zvířat (může dojít i k potratům).

5. Značení turistické trasy

Turistická trasa probíhá mezi Českými Budějovicemi a Greinem, přičemž je z Kaplice až k Dunaji označena průběžně červeno-oranžovými tabulemi. Tento průvodce se vztahuje k označenému úseku trasy. V zásadě je zde trasa označena pro oba směry chůze.

Vezměte, prosím, na vědomí, že se na cedulích může nacházet ještě starší logo. Navíc si můžete stáhnout GPS data na www.buschweg.at. Krom toho disponuje audioguide (hrubou) funkcí mapy s vedením GPS. Od roku 2020/21 by měla být k dispozici i speciální aplikace Wanderapp (aktuální informace najdete na webových stránkách).

Starší značení (vlevo) a nové značení (vpravo)

6. Audioprůvodce

Váš smartphone se stal moderním audioprůvodcem: Pro všech 19 hradů a zámků dálkové turistické cesty je k dispozici mnoho příspěvků s celkovou dobou trvání 216 minut. Návštěvníci si mohou vyslechnout informace ke stavební historii – včetně dějin majitelů, pověstí a základních znalostí v pozadí. Aplikace má též mapovou funkci!

Krok 1: Stáhněte si aplikaci bezplatně (!) Hearonymus přes Google-Play- nebo Apple-Store.

Krok 2: Vyhledejte heslo „Buschweg“ a stáhněte si průvodce zdarma nebo jej instalujte prostřednictvím QR-kódu::

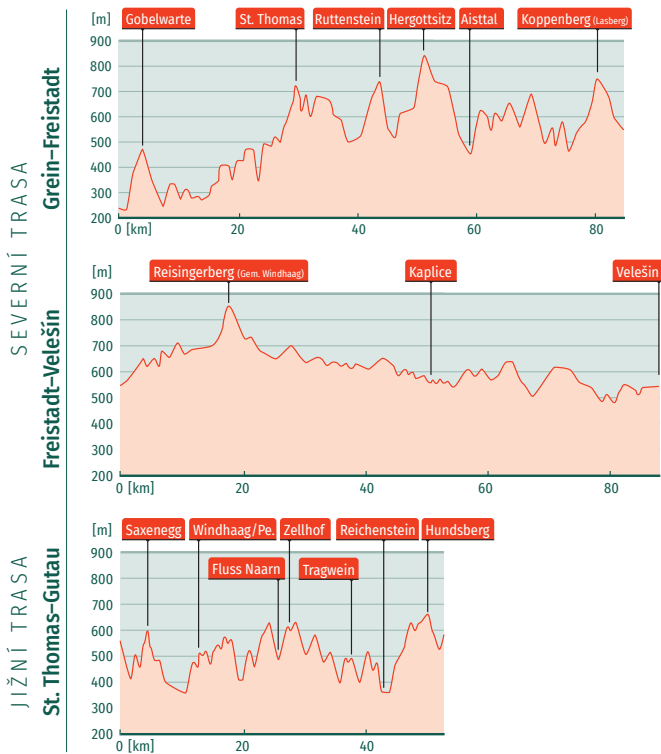
TIP Použijte sluchátka. Zvyšují kvalitu zvuku a zabraňují rušení jiných turistů.

7. Turistický ozdobný špendlík

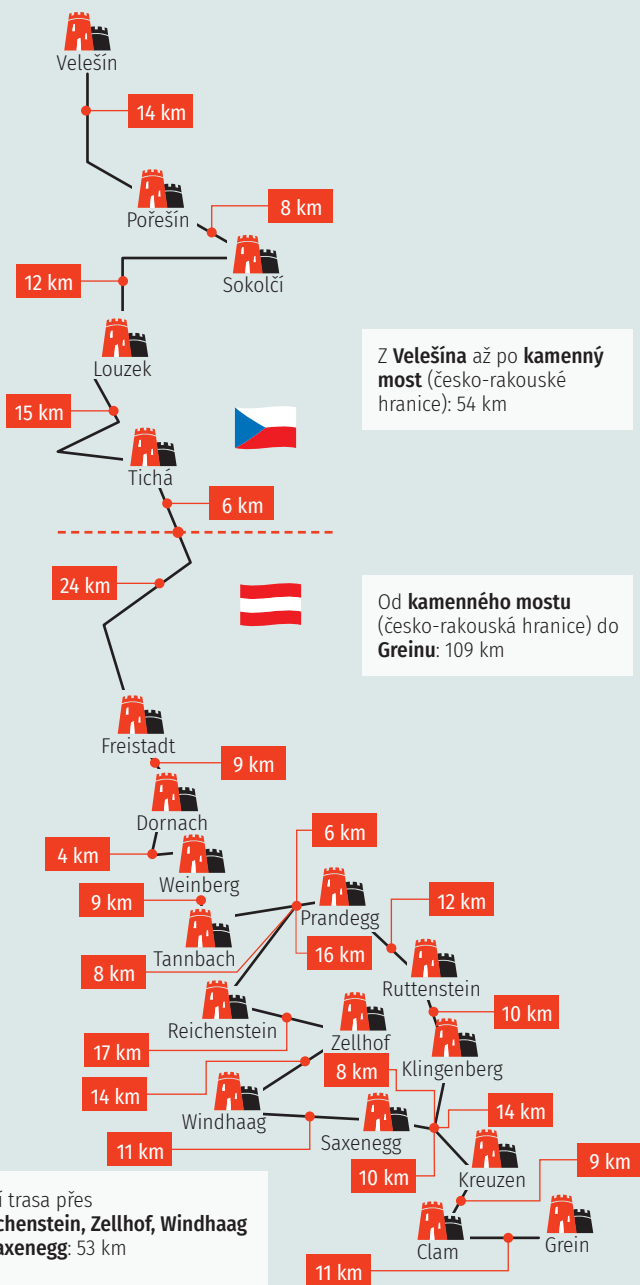
Patříte k těm nadšeným turistům, kteří chtějí mít trvalou připomínku své cesty, suvenýr na plstěný klobouk nebo turistickou bundu? V informačních turistických centrech Grein, Bad Zell a Freistadt i ve vybraných pohostinstvích si můžete koupit ozdobný špendlík k Zemské cestě.

8. Popis trasy

Přijedte, vydechněte si, naslouchejte. Z Greinu do Velešína ujdete asi 163 km krajinou kamenů, lesů a mýtů. Na cestu vedoucí oblastí Mühlviertel do jižních Čech si naplánujte asi 50 hodin čistého času chůze. Na úseku trasy mezi St. Thomas am Blasenstein a Gutau si můžete vybrat mezi dvěma variantami. Jižní trasa je o několik kilometrů delší. Terén zde není lehký. Nejen zemědělci, kteří obhospodařují málo úrodnou zemi, musí investovat mnoho úsilí, ale i turisté musí nahoru i dolů překonat asi 5000 výškových metrů. Námaha se vyplatí: Ten, kdo procíť krajinu na vlastní kůži, zamiluje se do ní.

9. Přehled trasy

10. Návrhy trasy

Ten, kdo dnes putuje od hradu ke hradu, se při hledání trasy nemusí bát lapků, pašeráků ani divokých medvědů. Kdo chce zažít změnu a příjemný přechod k přírodě s kulturou, vesnicemi a klidnou odloučeností, měl by brát při plánování ohled na vlastní tempo chůze a osobní kondici. Zde uvedené varianty mohou sloužit pro Vaši orientaci:

Za 7 dnů z Velešína do Greinu

Den 1: Příjezd do **Velešína** a putování do **Kaplice**

Den 2: Z **Kaplice** do **Windhaagu/Fr.**

Den 3: Z **Windhaagu/Fr.** do **Freistadtu**

Den 4: Z **Freistadtu** do **Gutau**

Den 5: Z **Gutau** do **Pierbachu**

Den 6: Z **Pierbachu** do **Bad Kreuzen**

Den 7: Z **Bad Kreuzen** do **Greinu**

Za 5 dnů z Greinu do Tiché

Den 1: Z **Greinu** do **Stilles Tal** (obec Bad Kreuzen)

Den 2: Ze **Stilles Tal** do **Oberndorfu** (obec Schönau)

Den 3: Z **Oberndorfu** do **Lasbergu**

Den 4: Z **Lasbergu** do **Rainbachu**

Den 5: Z **Rainbachu** do **Dolního Dvořiště**

5 dnů okružního putování

Den 1: Z **Bad Zell** do **Gutau**

Den 2: Z **Gutau** do **Pierbachu**

Den 3: Z **Pierbachu** do **Stilles Tal** (obec Bad Kreuzen)

Den 4: Ze **Stilles Tal** do **Windhaagu/Pe.**

Den 5: Z **Windhaagu/Pe.** do **Bad Zell**

Další návrhy tras viz www.buschweg.at a na záložce.

11. Příjezd

Jako vhodné výchozí body pro Zemskou cestu mohou být využita malá města Grein, Freistadt a Kaplice. Krom toho existuje možnost naplánovat trasu z Bad Zell, Gutau nebo Pierbachu. Dálková turistika je chápána jako forma měkké turistiky, proto dávejte, prosím, přednost veřejným dopravním prostředkům.

Grein: loď, železnice, autobus, auto

Freistadt: železnice, autobus, auto

Kaplice: železnice, autobus, auto

Freistadt: železnice, autobus, auto

Bad Zell, Gutau, Pierbach: autobus, auto

Zastávky Summerauerské dráhy na trase z Lince do Českých Budějovic se nacházejí v Českých Budějovicích, Velešíně, Kaplici, Freistadtu, Lasbergu a Kefermarktu. Podunajská dráha spojuje obce Grein a St. Valentin s možností přestupu na Západní dráhu (Westbahn) do Lince.

Všechny hlavní lokality Zemské cesty jsou součástí Hornorakouského dopravního svazu (OÖ Verkehrsverbundes). Důležitými uzlovými body jsou přitom Linec, Freistadt a Pregarten.

Informace o jízdním řádu:

Lod: www.donaustationen.at

Železnice (Rakousko): www.oebb.at

Autobus (Rakousko): www.oöevv.at

Železnice/autobus (Česká republika): www.idos.cz

Seznam **taxislužeb** regionu se nachází na www.buschweg.at

12. Doba cesty

Oblasti Mühlviertelu a jižních Čech nabízejí pastvu pro oko v každé roční době – bílé kvetoucí louky, zlátnoucí pole s obilím nebo dočervena zbarvené bukové lesy. Samozřejmě doporučujeme pěší turistiku pouze v době bez sněhu. Nejlepší dobou k cestování je jaro či podzim, ale turistika je možná i v létě, pokud je chladněji. V teplém létě je možno využít chladnějších ranních a večerních hodin.

13. Nákupní možnosti a otevírací doba

- V hlavních lokalitách je minimálně **obchod s potravinami**.
- Myslete na to, že zvláště v malých obcích je mnoho obchodů přes poledne, ale též ve středu a v sobotu odpoledne zavřeno.
- **Lékárny** se nacházejí v Greinu, Bad Zell, Freistadtu, Dolním Dvořišti, Kaplici, Velešíně
- **Venkovské hostince** jsou zavřeny obvykle po jeden či dva zavírací dny v týdnu.

TIP

Doporučujeme zabalit s sebou svačinu pro nouzové případy a dostatek nápojů. Piknik v přírodě Vás potěší v případě, že budou dveře hostince již zamčeny.

14. Geld

Rakousko: **Euro (€)**

Česká republika: **Česká koruna (Kč)**

V obou zemích jsou v dostatečné míře k dispozici peněžní automaty a často jsou akceptovány i kreditní karty.

15. Měna

V neděli a ve svátek jsou obchody, banky a úřady zavřeny. Kromě obvyklých církevních svátků je třeba vzít v úvahu i specifické státní svátky:

Česká republika:

- 1. ledna (Den obnovy samostatného českého státu)
 - 8. května (Den vítězství)
 - 5. července (Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje)
 - 6. července (Den upálení Mistra Jana Husa)
 - 28. září (Den české státnosti)
 - 28. října (Den vzniku samostatného českosl. státu)
 - 17. listopadu (Den boje za svobodu a demokracii)
- (viz též: www.prag-aktuell.cz/basisinfo/gesetzliche-feiertage-tschechien)

Österreich:

- 26. října (státní svátek)
 - 1. května (státní svátek)
- (viz též: www.feiertage-oesterreich.at)

16. Důležitá telefonní čísla

	Rakousko	Česká republika
Předvolba	0043	0042
Policie	133	158 nebo 156
Hasiči	122	150
Záchranná služba	144	155
Mezinárodní nouzové volání	112	112

17. Turistická informační centra

Tourismusverband Mühlviertler Alm Freistadt

Lebensquellplatz 1

4283 Bad Zell

+43 (0)7956/7304, +43 (0)5/07263

office@muehlviertleralm.at, www.muehlviertleralm.at

Tourismusverband Donauregion

4040 Linz, Lindengasse 9

+43 (0)732 72 77 - 800

info@donauregion.at, www.donauregion.at

Turistické informační centrum České Budějovice

nám. Přemysla Otakara II. č. 2

370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 801 413

infocb@c-budejovice.cz, www.cb-info.cz

Jihočeská centrála cestovního ruchu

B. Němcové 12/2

P.O.Box 80

370 80 České Budějovice

Tel.: +420 387 201 283

info@jccr.cz, www.jccr.cz, www.jiznicechy.cz

V mnoha hlavních lokalitách jsou turistická informační centra, která Vás informují o místní nabídce.

18. Kulinářské umění

Vaše chuťové buňky odhalí mnoho společných rysů mezi rakouskou kuchyní oblasti Mühlviertelu a českou kuchyní. Regionální vydatné pokrmy sestávají často z masa, knedlíků či brambor a neodmyslitelného zelí. Před hlavním jídlem se servíruje polévka (bramborová s chutnou jíškou, hovězí vývar apod.). Zvláště v oblasti Mühlviertelu nesmí při svačině chybět špek popř. uzené. Regionálně jsou krom toho oblíbenými jídly ryby, husa a lahůdky z nich vyrobené.

Tradiční sladká jídla jsou často vyrobena z kynutého těsta, oblíbený je šmorn nebo palačinky.

Jak v Čechách, tak v oblasti Mühlviertelu existuje tradice pivovarnictví, rozvíjející se po staletí. Díky ní zde existuje mnoho místních druhů piva. Jak obyvatelé oblasti Mühlviertel, tak také hosté dále milují „kyselinu země“, mošt z jablek a hrušek.

19. Informační list Mühlviertel a jižní Čechy

	Mühlviertel	Jižní Čechy
Rozloha	3080 km ²	10.056 km ²
Počet obyvatel	246.000	638.000
Nejvyšší bod	Plechý (Plöckenstein): 1378 m	Plechý: 1378 m
Nejnižší bod	St. Nikola/D.: 228 m	Přehradní jezero Orlická přehrada: 350 m

20. Kulturní krajina

Putujeme prastarým kontinentem, zvaným kdysi Gondwana. Oblasti jižních Čech a Mühlviertelu patří z geologického hlediska k Českému masivu, zbytku vysokých hor sestávajících ze žuly, ruly a svoru, který se stal na konci paleozoika rovinatým vyrovnaným vrásovým pohořím. Na kyselých horninách se vyskytuje určitý typ flóry a fauny; tento typ podloží ovlivňuje též zemědělské možnosti.

Za literárního patrona této krajiny popř. stavitele mostů mezi německojazyčnou a českou kulturou může být považován Adalbert Stifter (1805 – 1868). Ten, kdo odloží stranou dnešní akční orientaci, objeví v jeho klidném vypravěčském umění a popisu přírody kouzlo jazyka na nejvyšší úrovni.

Mühlviertel

Kopec za kopcem se zde rozprostírá do široka rozprostřená krajina, spadající do rovin a údolí Dunaje. Regionálně se zde nacházejí bizarní, s mystikou spojené žulové útvary – jde o takzvané matracové zvětrávání – které dle ústní lidové slovesnosti sloužily jako pohanská kultovní místa, obětiště nebo obětní kameny. V lesích sídlí u těchto adamitských kamenů tajemno – minimálně vypráví pověsti o reji starých duchů nebo samotném dáblu. Proti němu zde stála často boží muka s umělecky cennými podmalbami na skle. Oblast severně od Dunaje je bohatá na potoky a říčky: Mühl, Gusen, Aist či Naarn se zařezávají hluboko do krajiny a klikatí se úzkými říčními nivami. Říčky zde obtékají prastaré skalní útvary.

Pro Mühlviertel je charakteristické zemědělství provozované drobnými sedláky.

Půda je od pradávna spíše neúrodná, málo hluboká, výnos je bohatý zvláště na kameny. Tato půda prospívá ale vzácným rostlinám a zvířatům. I do oblasti Mühlviertelu se dostaly moderní zemědělské metody, ale ná-

vštevňáci se mohou potěšit a užít si krajiny, která byla ušetřena velkých zásahů. Můžete zde objevit i stavební klenoty. Typické jsou domovní zdi ze žuly s bílými pásy malty. Původně se dělaly strakaté fasády, aby se ušetřilo drahé vápno, v současné době se staly tyto stěny znakem oblasti Mühlviertel. Centrem je v těchto lokalitách stejně jako v minulosti kostel, i když si moderní svět se svými sídlišti okolní půdu zabírá stále větší měrou pro sebe. Ten, kdo ale potřebuje klid, vnitřní mír a původnost, je zde na správném místě.

Jižní Čechy

Jihočeský kraj se svou dobře uchovanou kopcovitou přírodou začíná asi 80 km jihozápadně od Prahy a končí hranicemi s Rakouskem. Na jihozápadě na něj navazuje Šumava, přecházející do sousedního Bavorského lesa. Zvláště pro východní část je typický vysoce rozvinutý systém rybníků. Pokud odhlédneme od Českých Budějovic (včetně známého zámku Hluboká) a historického města Český Krumlov, nejsou jižní Čechy příliš otevřeny masové turistice: Tajným tipem byly a jsou rozsáhlé lesy a kulturní krajina. Typickým rysem vesnice je jednoduchost a strohost, protože dozvukem komunistické agrární struktury je jednodušnost, nerozčleněná krajina. Zvláště v jižní části posiluje nepřítomnost velkých průmyslových podniků kvalitu krajiny. Románské, ale i gotické hrady a kláštery i nádherné stavby z doby renesance propůjčují drsné kopcovité krajině majestátnost. Šlechtické rody tak zanechaly v regionu svou nezaměnitelnou stopu.

21. Dějiny oblasti Mühlviertelu

Začátek systematického osidlování

Již v časném středověku vznikala v klimaticky příznivých kotlinách u Dunaje a údolích řek Naarn, Aist a Gusen první bajuwarská a slovanská sídla. Kolem roku 800 (doba karolinská) vznikla pod správou biskupství v Pasově větší farní centra v Riedu, Naarn a Saxen. Další systematické osídlení Bavyry popř. Slovany začalo poté, co byly ukončeny vpády Maďarů v roce 955 bitvou na řece Lech (v Bavorsku). Císař Otto II. udělil v roce 976 markrabství na Dunaji (které se nacházelo ve Vévodství bavorském) jako léno babenberskému Leopoldu I. a tím zahájil razantní vnitrozemskou kolonizaci. Kromě šlechtických vládců nad územím, kteří dostali půdu od krále či církve, se dále na vývoji této oblasti podílela biskupství a kláštery. Centrální správa biskupství v Řezně (Regensburg) ovládala již od 9. století rozsáhlá území mezi řekami Aist a Naarn („Regensburger Luß“ s centrem Windegg). K nejvýznamnějším rodům vysokosvobodných, tj. později vysoké šlechty patří pánové z Pergu/Machlandu, Klamu/Velburgu, Aistu, Katsdorfu, Wartbergu/Gaisbachu, Haunsbergu, Haselbachu, Luftenbergu, Griesbachu a Lengenbachu. Zvláště využili vysokosvobodní ke svému užitku boj o investuru

(1076-1122): Papež a německý císař bojovali o politický vliv. Biskupství Pasov a Babenberkové podporovali papeže, Bavoři a Češi císaře. Ten, kdo zaujal strategicky chytrou pozici, nevyšel při rozdávání půdy naprázdno. Od 12. století posilovali pasovští biskupové se svými věrnými vliv v oblasti Mühlviertelu v rámci rozvoje země.

„Východo-západní konflikt“

Pasovský biskup a Leopold V., rakouský vévoda si konkurovali kolem obchodních cest vedoucích na sever. Politické napětí vznikalo tedy nejdříve nikoli mezi Říší a Čechami, nýbrž primárně mezi východem a západem. Zvláště Freistadt profitoval z tohoto vývoje za Leopolda VI. (1198-1230) a od začátku 13. století se plánovitě vyvíjel v město. Vyměněním Babenberků po meči získal moravský markrabě Přemysl Otakar II roku 1251 moc nad Rakouským vévodstvím. V roce 1252 si vzal vdovu Margaretu z rodu Babenberků. Zahájil administrativní rozdělení na „zemi severně od řeky Enns“ a „zemi jižně od řeky Enns“.

Začátek habsburské nadvlády

Poté, co kurfiřti po delší době nejednotnosti nakonec zvolili Rudolfa Habsburského německým králem, ocitl se Otakar v defenzivě a musel se nakonec vzdát svých nároků na Rakousko. V roce 1278 přišel Otakar o život v bitvě na Moravském poli mezi vesnicemi Suché Kruty a Jedenspeigens. Tím začala 600 let trvající vláda Habsburků, která trvala až do rozpadu monarchie v roce 1918. Rakouští vévodové vládli též v zemi na sever od řeky Enns, která tvořila jádro dnešního Horního Rakouska.

Další války, reformace a protireformace, revoluce

Poprava českého reformátora Jan Husa vyvolala závažné konflikty, takzvané husitské války (1423 -1433), během nichž bylo zničeno mnoho osad, hradů a zámků v oblasti Mühlviertelu. Od roku 1526 se i v zemi na sever od řeky Enns velmi rychle šířilo učení Martina Luthera a již o generaci později byla velká část obyvatelstva, především šlechty, evangelická. Na konci 16. století začala protireformace, která byla spojena se sociálně revolučními motivy.

Mezi Rutensteinem a Schönau se nachází poblíž řeky Kleine Naarn historický klenot: boží muka s erbem zemských knížat (kolem roku 1590). Řeka tvořila hranici mezi starými zemskými soudními okrsky Machland (Greinburg) a Riedmark (Freistadt).

Z důvodu stále vyššího neakceptovatelného daňového zatížení sedláků a náboženského útlaku docházelo opakovaně k sedláckým vzpourám. Mezi roky 1356 až 1849 došlo v Horním Rakousku k minimálně 62 konfliktům. V oblasti Mühlviertelu je třeba zmínit především selskou válku v roce 1525, druhé hornorakouské selské povstání v letech 1594 až 1597, velkou hornorakouskou selskou válku v letech 1603 až 1604 a selskou válku v letech 1606 až 1607.

rakouskou selskou válku v roce 1626 a Laimbauerovo povstání v letech 1632 až 1636.

Válečné útrapy třicetileté války (1618 až 1648) si vyžádaly velké oběti v důsledku válečných akcí, nouze a epidemií. Mimo jiné bylo tehdy na severu Mühlviertelu k zajištění hranic zřízeno takzvané „opevnění švédské šance“.

Ostatně: Teprve poté, co byla za vlády Marie Terezie v roce 1779 v době uzavření Těšínského míru připojena k Hornímu Rakousku oblast bavorského Innviertelu se (dnešní „horní“) oblast Mühlviertelu spojila s oblastí Machlandviertel (Machland a Riedmark) do dnešní oblasti Mühlviertel.

Během téměř 15 let trvajících bojů při válkách s Francouzi bylo Horní Rakousko třikrát (1800, 1805 a 1809) obsazeno.

Teprve v průběhu revolučních změn roku 1848 („osvobození sedláků“) byla zrušena panství a poddanské svazky a vznikly nové správní, soudní a daňové úřady.

Světové války

V roce 1918, po 1. světové válce a rozpadu takzvané Dunajské monarchie zůstala z Rakouska jenom část. Z „Arcivévodství rakouského na sever od řeky Enns“ vznikla spolková země „Horní Rakousko“ 1. Rakouské republiky. Industrializace a demokratizace přinesly zčásti zlepšení životních podmínek, i když zůstala ekonomická situace nestabilní. Světová ekonomická krize vedla k nouzi a chudobě. Engelbert Dollfuß poté nastolil autoritářský režim („stavovský stát“).

V roce 1938 vpochodovaly do země nacistické oddíly: Připojení k nacistickému Německu („Heim ins Reich“) mnoho obyvatel uvítalo, bohužel bylo (ale) mnoho občanů pronásledováno z politických a rasových důvodů. V Mauthausenu vznikl společně s vnějšími tábory v okolí velký koncentrační popř. likvidační tábor, asi největší na rakouském území, v němž bylo brutálně zavražděno asi 120.000 lidí.

Druhá republika

Po válce bylo Rakousko rozděleno do čtyř okupačních zón, přičemž oblast Mühlviertelu spadala do ruské zóny. Teprve v roce 1955 okupační mocnosti opustily Rakousko na základě státní smlouvy (o trvalé neutralitě).

22. Dějiny Čech

Osidlování

Páteř osidlování tvořily paralelně tekoucí Vltava na západě a Malše na východě země. Keltské a germánské kmeny zde sídlily již v 5. století. Počátkem 6. století, v průběhu stěhování národů, se dostaly západoslovanské kmeny až k Vltavě. Dle pověstí prý byl jejich vůdcem praotec Čech, po kterém byly Čechy pojmenovány.

Od Karla Velikého k Velkomoravské říši

Franský král Karel Veliký se pokusil na začátku 9. století Čechy dobýt, ale docílil pouze volné závislosti. Poté, co se Morava stala regionální hegemoniální velmocí, byly k ní kolem roku 880 Čechy připojeny. Za Bořivoje I. z rodu Přemyslovců (asi v letech 853 až 889) začal proces sjednocování českých kmenů, i když zpočátku existovala ještě silná vazba na moravského knížete. Do velké míry se jim podařilo vymanit se z franského područí. I z náboženského hlediska chtěli být nezávislí, proto se orientovali nikoliv na Řezno, ale na Byzanc. Cyril a Metoděj jsou nazýváni již od pradávna slovanskými věrozvěsty. Velkomoravská říše zanikla začátkem 10. století – oslabena občanskou válkou a nájezdy Maďarů, Bavorů a Čechů.

Středověk – mnoha lidmi uctíván a obdivován

Římská říše a doba rozkvětu za Karla IV.

Kníže z rodu Přemyslovců Boleslav I. na krátkou dobu dosáhl toho, že se Pražské knížectví stalo určující mocností Čech, ale již v roce 950 se musel podrobit vládě Otty I., pozdějšího císaře Říše římské. Za vlády vévody Boleslava II. bylo v roce 973 založeno pražské biskupství, k němuž patřily i Čechy a Morava. V roce 1085 získal Vratislav II. jako první Přemyslovec (tehdy ještě nikoliv dědičný) titul českého krále. Jeho pravnuk Otakar I. (1155 až 1230) docílil povýšení země na dědičné království. Jeho strýc Otakar II. si vzal za ženu Margaretu, ovdovělou sestru posledního Babenberka Friedricha II. (viz též dějiny Mühlviertelu), a tak na krátkou dobu získal Rakouské vévodství. Vraždou Václava III. 1306 vymřeli Přemyslovci po meči.

Poté česká šlechta zvolila králem Jana Lucemburského, který si vzal za ženu Alžbětu (dceru Václava II.). Největšího rozkvětu dosáhly Čechy za jeho

syna Václava, později Karla IV, českého krále a od roku 1355 císaře Svaté říše římské.

1. a 2. pražská defenestrace

Když byl roku 1414 reformátor Jan Hus přes příslib ochrany upálen na hranici, stal se mučedníkem. Poté začaly společenské nepokoje a došlo k 1. pražské defenestraci. Následovalo 16 let husitských válek. V následující době se v čele státu vystřídala řada českých králů, ale všichni byli příliš slabí a jejich vláda nepřetržovala náboženské převraty.

Čechy za vlády Habsburků

V roce 1526 se vlády v Čechách chopil Ferdinand I. Habsburský. 1618 se obnovilo napětí mezi protestanty a katolíky, což vedlo ke 2. známé pražské defenestraci a ke třicetileté válce, spojené s dlouholetými boji. Bitva na Bílé hoře (1620) byla prvním velkým vojenským konfliktem, ve kterém byly protestantské Čechy poraženy. Země byla zpustošena a počet obyvatel se snížil téměř o dvě třetiny. Po vestfálském míru, dojednaném v roce 1648, zůstaly Čechy pod nadvládou Habsburků, která byla spojena s útlakem všech nekatolíků. Osvícenství vedlo za vlády syna Marie Terezie, Josefa II. sice ke svobodě vyznání a sekularizaci, strany konfliktu však nesmířilo. Z ekonomického hlediska se Čechy přesto vyvíjely výborně, národnostní napětí však znovu eskalovalo v roce 1848. Teprve nyní byly císařským dekretem postaveny jazyky na stejnou úroveň, příliš pozdě, aby mohly národnostní skupiny skutečně sjednotit. Sen o suverénním československém státě již ale dávno existoval a po 1. světové válce se stal skutečností.

První republika, nacistické Německo

1. republika existovala pouze krátce. Země s moderní demokracií, která přijala četné uprchlíky ze sousedních fašistických zemí, byla bleskově obsazena hitlerovským Německem již v roce 1939, po anšlusu sudetoněmeckých oblastí v roce 1938. Čechy a Morava se staly protektorátem, ve kterém byla s plnou tvrdostí prosazována nacistická ideologie.

Druhá republika: revoluce, rozchod, suverenita

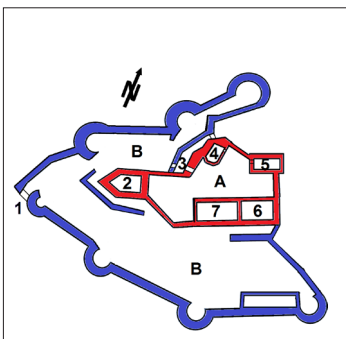
Po konci války byla znovu obnovena Československá republika pod vládou Edvarda Beneše jako prvního prezidenta. Bezprostředně poté byl vyvlastněn majetek tří milionů Němců, kteří byli vykázáni ze země. Komunistická strana v roce 1948 vyhrála volby a byl vytvořen stát dle sovětského modelu. Pražské jaro v roce 1968 bylo vojensky poraženo Sovětským svazem a státy Varšavské smlouvy a tím byl poražen i pokus o etablování socialismu s lidskou tvář. V zemi se rozhostila tichá rezignace, která byla prolomena teprve tzv. „sametovou revolucí“ v roce 1989, která znamenala konec reálného socialismu. V roce 1993 se Československo z politických důvodů rozdělilo a vznikla suverénní Česká republika.

23. Vznik a konec hradů

Oblast Mühlviertelu je v zásadě zemí hradů, protože je zde mnoho hradů, zřícenin a zámků. Důvodem je zejména to, že jejich rozkvět (11. až 13. století) spadá časově do doby osídlení regionu. Dnes obvyklá územní státnost nebyla ještě vytvořena. Vláda sahala tam, kam pán mohl na příslušném území ubytovat svou družinu. Obranná zařízení jako opěrné body kolonizace sloužily též jako demonstrace moci a vlivu. Dodnes jsou viditelným znakem vzniku panství a vrchnosti, i když pro laika již není hustá síť hradů ve vrcholném středověku rozpoznatelná. Mnoho z nich lze rekonstruovat pouze s pomocí sotva rozpoznatelných zřícenin či pozůstatků v krajině nebo pouze s pomocí písemných pramenů.

Hřeben Severního lesa (Nordwald) byl kdysi chápán jako těžko překonatelná bariéra mezi úrodnými oblastmi alpského předhůří a Čech. Již v prastarých dobách se Dunaj a Vltava vyvinuly v hlavní dopravní tepny s čilou osidlovací činností podél těchto řek. Malé soumarské stezky probíhající dnešní oblastí Mühlviertelu představují významné spojení severu s jihem. Po těchto obchodních stezkách byla přepravována sůl, železná ruda, víno a koření na sever a obilí, maso, med a kůže na jih. Kontrolou výměny zboží byly podpořeny i nároky vládnoucí vrstvy. V důsledku nových politických záměrů se pohraniční oblast Mühlviertelu a jižních Čech stala předmětem napětí mezi pasovským biskupem a rodem Babenberků. Zakládání hradů a klášterů s tím spojené vyvolalo nutnost kolonizace, včetně výstavby obranných zařízení i na české straně. Na české straně bylo ale v důsledku silnější centrální královské moci zahájeno budování šlechtických sídel až v 15. století, tedy 200 let poté, co s ní bylo započato na straně rakouské. Samozřejmě byly obchodní stezky pro Čechy stejně významné a k ochraně cestujících byly zřízeny strážní hrady Louzek, Sokolčí, Pořešín a Velešín.

Schématický půdorys zříceniny hradu Rutenstein: A=románský hlavní hrad, B=gotické předhradí, 1=hlavní brána, 2=věž bergfrit, 3=parkán, 4=kaple, 5=obytná věž, 6 a 7=obytné stavby

Z časného středověku jsou na rakouském státním území v dunajském prostoru známy pouze velkoplošné valy s opevněním ze dřeva a hlíny. Často byla opevnění z prastarých časů nově využita. Hrady v dnešním slova smyslu v oblasti Mühlviertelu z doby před 11. stoletím nejsou známy. V Čechách

zůstaly velkoplošné ochranné valy dokonce do 12. a začátku 13. století rozhodujícím typem opevnění.

Ve 13. století se vyvinuly hrady (a k nim patřící panství) v politické nástroje. Vrchnost či kláštery poté mohly dalším pronájmem pozemkového majetku lidem ze své družiny demonstrovat a upevnit svůj vliv v regionu. V průběhu pozdního středověku bylo mnoho hradů opuštěno, protože převládla velká panství s menším množstvím hlavních hradů. V brzkém novověku sloužily reprezentativně vybudované zámky jako panská sídla a správní centra.

Určujícím stavebním prvkem časně postavených hradů byla obytná věž. Ve 12. a 13. století se dále odlišily obytné a obranné prvky vývojem hlavní a nejpevnější věže středověkého hradu (bergfrit), původně obytné a hlavní budovy středověkého hradu (palas). Zvláště pro nižší šlechtu zůstala stavební forma obytné věže do 15. století v módě. Jako klasickou stavbu hradu lze chápat např. Rutenstein: Od roku 1281 ustoupila předchozí budova strohé nové stavbě s věží (bergfrit), budovou (palas), kaplí a kruhovou zdí (bering). Pro zvýšení obytného komfortu sem byly jako sruby do obytné věže integrovány dřevěné světnice. Takové místnosti jsou doloženy i pro hrad Prandegg.

V pozdním středověku se stále více zjemňoval vnější vzhled obranných zařízení. Střízlivý a funkční vzhled klasického hradu příliš málo prezentoval nároky vládce. Proto přestává být „bergfrit“ pouhým obranným zařízením.

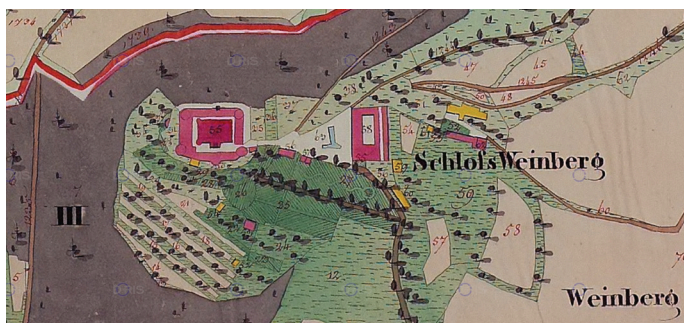

Prandegg jako příklad předsunuté kruhové věže

„Beringy“ v Rutensteinu

Jako symboly moci lze interpretovat například věž zámku Freistadt (zřízena v letech 1390 až 1405), ale především architekturu okrouhlé věže malého sídla Dornach (konec 14. století).

Zámek Weinberg (vlevo) s poplužním dvorem, popsáný ve stabilním katastru cca v roce 1826 (zdroj: doris.at)

Kromě již zmíněných změn v územní organizaci panství byl konec mnoha malých hradů předznamenán též rozšířenějším výskytem střelných zbraní. Do této doby byla obrana zlepšována zvyšováním věží, zesilováním bran a zvyšováním prstencovité zdi, ale tato strategie se stala zastaralou díky technicky novým změnám v obranném zařízení, které se rýsovaly již v době husitských válek. Zpočátku bylo možno se ještě setkat s rozsáhlým podhradím, předsunutými hlavními věžemi (bergfrit) (v podhradí hradů Prandegg a Clam se nacházejí takovéto předsunuté okrouhlé věže), zemními valy a stavebními tělesy dělostřelecké techniky. U některých hradů byly „beringy“ a prostory mezi obrannými zdmi vybaveny baštami s věžemi a beringy – např. u hradů Rutenstein a Kreuzen (kdysi mohutný bering bašty není dnes již viditelný). Nejpozději s koncem 15. století se tradiční hrad jako obranná stavba přežil. Protože taková budova krom toho neodpovídala zvyšujícím se nárokům šlechty na komfort bydlení, byla v 16. století zahájena přestavba a nová výstavba reprezentativních zámků v rovinách. Zachovaly se pouze hrady, které sloužily jako centra rozsáhlých panství, takže byly udržovány. Přejít od hradu k zámku byl zvláště v pozdním středověku odůvodněn novými finančními možnostmi šlechty a novými duchovními proudy. Greinburg, čtyřkřídlová stavba s polygonálními věžemi může být chápána jako raná forma typu „opevňeného zámku“, který se v 16. stol. ve zvýšené míře dostával do módy. Zde již zřetelně nabývá na významu sebeprezentace na úkor opevňovacích prvků. Zámek Weinberg je rovněž příkladem proměny obranného hradu na reprezentativní renesanční zámek. Zámek Zellhof, z něhož se bohužel nyní zachovaly pouze zbytky, byl v 17. století zřízen na místě jednoduchého šlechtického sídla nově jako zámek.

24. Úseky cesty 1 – 20

*Středověká slavnost
v Pořešíně*

Věž s bránou hradu Kreuzen

Hraniční přechod u kamenného mostu

Úsek cesty 1 • GREIN

OBEC GREIN

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 18,42 km²
- Počet obyvatel: cca 3180
- První písemná zmínka: 1147
- Jmenování městem: 1491
- Znak: proud Dunaje s útesy, loď s 3 lodníky, z toho ve středu lodivod
- Název: mhd. grine = místo, kde se pláče (z důvodu dříve nebezpečných překážek plavby lodí na řece)
- Webové stránky: www.grein.ooe.gv.at

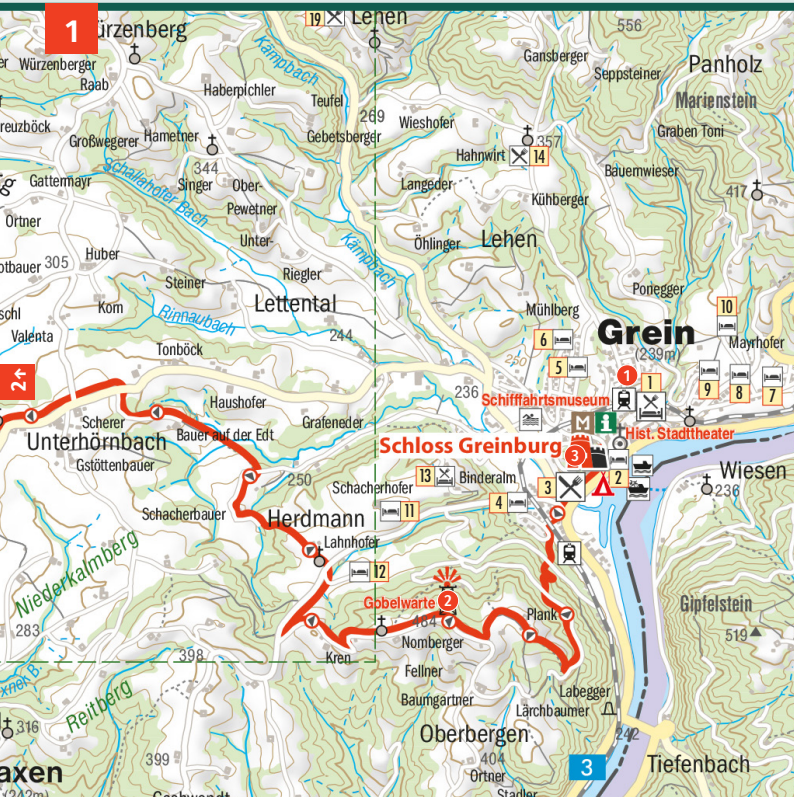

Nová vyhlídková plošina Gobelwarte

PAMÁTKY

- 1 **Historické městské centrum** (viz detailní popis)
- 2 **Gobelwarte**: 20 m vysoká vyhlídková plošina s velkolepým výhledem
- 3 **Greinburg** (viz detailní popis)

Turistické informace: Stadtplatz 5, +43 (0)7268/7055

Zámek Greinburg

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1488
- stavební sloh: renesanční
- podoba: čtyřpatrová stavba s pěti polygonálními věžemi
- poloha: na vrcholu Hohenstein, skály prudce spadající k Dunaji
- zvláštnost: nejstarší obývaný renesanční zámek

HISTORIE

V roce **1488** povoluje císař **Bedřich III.** bratrům **Heinrichu** a **Siegmundu Prüschenkovým**, svobodným pánům ze Stettenbergu, výstavbu zámku.

Ten měl sloužit zajištění oblasti Machlandu proti českým, maďarským a tureckým vpádům. Zpočátku se nazýval Stettenfels, pak Heinrichsburg a teprve od roku

1533 se používá název Greinburg. V tomto roce získal zámek císařský rada, purkrabí z Ennsu a zemský správce Švábska, **Johann Leble (Löbl)**.

Za něho získala stavba ve velké míře svůj dnešní vzhled.

Od roku **1621** byl majitelem hrabě **Leonhard Helfrich von Meggau** a nechal budovu přestavět v renesančním stylu. Jeho dcera Anna uzavřela sňatek se Zikmundem Ludvíkem z Ditrichštejna, čímž přešel Greinburg do vlastnictví rodu **Ditrichštejnů**.

V roce **1709** koupil zámek **Franz Ferdinand hrabě ze Salburgu**.

O 100 let později zdědil zámek **Josef Karel kníže z Ditrichštejna**, který ho v roce **1817** prodal armádnímu dodavateli a starostovi Hainburgu **Michaelu Finkovi**.

Roku **1823** získal zámek a panství Greinburg vévoda Arnošt I. z rodu **Sachsen-Coburg-Gotha**. Po něm ho zdědili jeho synové Arnošt II. a Albert, manžel britské královny Viktorie. Díky tomu se stala spolumajitelkou zámku také „**Queen Victoria**“ po časně smrti svého manžela.

Dnes se zámek nachází v majetku potomků čtvrtého syna Viktorie a Alberta – **prince Leopolda**, který je nositelem titulu Duke of Albany. Udržování zámku je financováno z nadace rodiny vévodů ze Sachsen-Coburg-Gotha.

Hlavou rodiny je **Andreas princ ze Sachsen-Coburg-Gotha**.

Úsek cesty 1 • GREIN

Město Grein (vlevo) a arkádové nádvoří v Greinburgu (vpravo)

ZAJÍMAVOSTI

Nově zrestaurovaný zámek střeží působivě městečko Grein pod sebou. V každém případě se vyplatí pohled na nádherný třípatrový renesanční arkádový dvůr. Svými rozměry udělá na návštěvníka dojem rytířský sál, na který navazuje zámecká kaple s raně barokním vánočním oltářem. Za mimořádný zážitek je považováno také tzv. Kamenné divadlo „Sala terrena“, které je na stěnách zdobeno mozaikami

z dunajských oblázků, a unikátní sklípková klenba s fascinující hrou světla a stínu.

Slavnostní prostory rodiny Coburgů s jejich cenným mobiliářem a portréty slavných členů rodiny si prohlédnete pouze při komentované prohlídce. Navštivte také Hornorakouské muzeum lodní dopravy. Je zaměřeno na dopravu po Dunaji a jeho přítocích, řekách Traun a Enns.

OTEVÍRACÍ DOBA

Otevírací doba Zámeckého muzea a Hornorakouského muzea lodní dopravy:

1. květen – 26. říjen, úterý až neděle od 09:00 do 17:00 hodin
 Prohlídky zámku celoročně od 10 osob kdykoli po nahlášení
 Tel.: +43 664 / 986 1981

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

**Herzoglich Sachsen-Coburg und
 Gotha'sche Forstverwaltung**

Greinburg 1
 4360 Grein an der Donau
 Tel.: +43 (0)7268 / 7007-18
 mail@schloss-greinburg.at
 www.schloss-greinburg.at

AUDIOGUIDE

Na náměstí v Greinu

PAMÁTKY

- 1 **Greinburg** (viz detailní popis)
- 2 **Stará radnice s městským muzeem** (otevřeno denně květen až říjen); www.stadttheater-grein.at
- 3 **Historické divadlo:** nejstarší měšťanské divadlo (1791) v německy mluvícím prostoru
- 4 **Dunajská promenáda se slunečními hodinami a galerií ze žuly**
- 5 **Farní kostel sv. Jiljí:** Trojloďní pozdně gotický síňový kostel s klenbou se čtyřmi poli (vystavěn kolem roku 1500) s barokním zvýšeným hlavním oltářem (1749) a oltářním obrazem od Bartolomea Altomonte
- 6 **Výchozí místo,** odkud vybíhají turistické trasy v regionu

Úsek cesty 2 • KLAM

OBEC KLAM

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

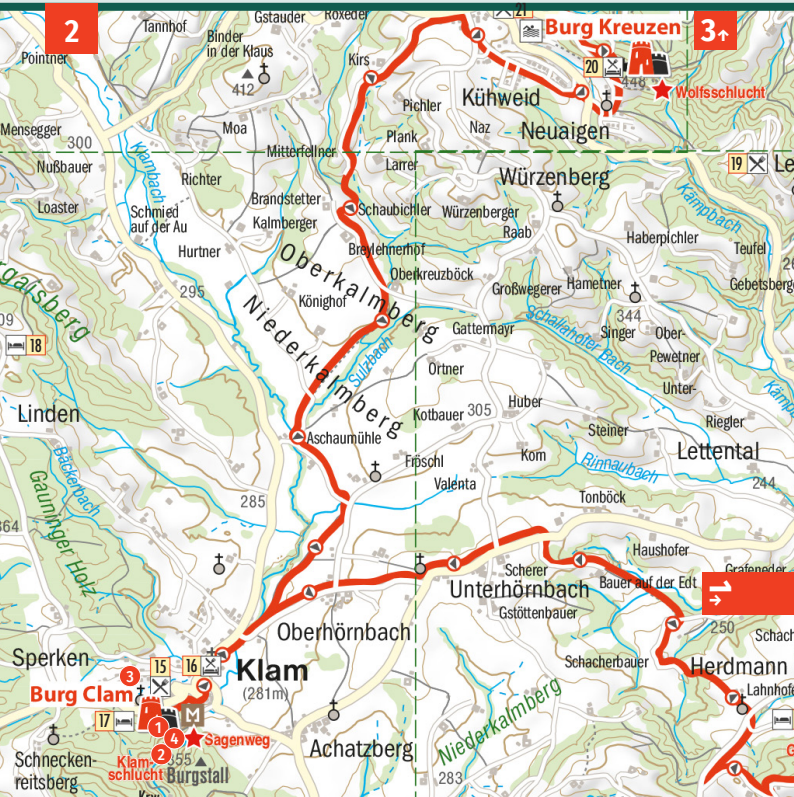
- Rozloha: 8,35 km²
- Počet obyvatel: cca 920
- První písemná zmínka: 1365
- Znak: útesy s propastí a zemským znakem
- Název: mhd. klam = sevřené místo, propast, soutěska
- Webové stránky: www.klam.at

Kašna na náměstí v Klamu

PAMÁTKY

- 1 **Hrad Clam** (viz detailní popis)
- 2 **Klamská roklina (Klamschlucht)** – stezka pověstí Clam: dva kilometry dlouhá stezka pověstí a mýtů Klamskou roklinou
- 3 **Farní kostel Nalezení kříže:** po velkém požáru 1760 opětovně postavený kostel s klenbou s třemi poli s plochou valenou střechou, jednoduše zařízený: křtitelnice ze 17. století
- 4 **Leonstein:** 15 m vysoký skalní útvar obsahuje magnetickou horninu.

Hrad Clam

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: rok 1149
- stavební sloh: románský až barokní
- podoba: hrad se třemi nádvořími s masivním bergfritem a pětipatrovým palácem
- poloha: hradní kopec s ostrožnou
- zvláštnost: trvale obývaný hrad zařízený cenným nábytkem

HISTORIE

Hrad Clam je jedním z nejstarších hradů v Horním Rakousku, postavil ho už v roce

1149 Otto von Machland v době, kdy se začalo s mýcením lesů oblasti Machlandviertel, která se dnes nazývá Unteres Mühlviertel. Tehdy se hrad skládal z pětipatrového paláce (obytné věže) s výrazným stupňovitým štítem a bergfritem (okrouhlou věží). Tyto dvě budovy vysoké 40 m jsou díky své exponované poloze na žulovém masivu nad soutěskou Klamschlucht viditelné už zdaleka.

Adelheid von Machland přinesla svému manželovi, hraběti **Hermanu von Velburg**, hrad do manželství věnem. Jeho rodová větev se od té doby nazývala podle hradu Clam.

V roce **1218** zahyne hrabě Ulrich von Clam-Velburg při 5. křížové výpravě do Egypta. V důsledku této události se jeho hrady Clam, Klingenberg a Rutenstein dostávají na základě dědické smlouvy do rukou

zemskému knížeti, **babenberskému vévodovi Leopoldu VI.**

Od té doby byl hrad Clam lénem zemského knížete, které bylo mimo jiné přiděleno rodům **Holzererů a Hausererů** (1234) a také roku **1413 Christophu von Zinzendorf.**

V 1. polovině 14. století došlo ke zvýšení bergfritu a paláce a na východě vznikla hradební zeď. Roku **1416** koupil hrad **Gilg von Wolfstein.** Nechal postavit gotickou hradní kapli.

V roce **1480** po smrti Wolfganga von Wolfstein přešlo panství na Jörga Seuseneckera, v roce

1493 na Siegmunda a **Heinricha Prūschenka** (později hrabě z Hardeggu).

Jejich pěstoun, **Stefan Perger**, se stal zakladatelem rodu Clam-Martinic.

Hrad získal roku **1524.** Hrabata z Clamu tak patří ke staré rakouské šlechtě.

Hrad Clam se nyní nachází už

Úsek cesty 2 • **KLAM**

přibližně 550 let v majetku tohoto rodu.

Od roku **2003** je hradním pánem **Carl Philip Clam-Martinic**.

Slavnostní sál (nahore), arkádové nádvoří (vlevo) a zbrojnice (vpravo) hradu Clam

ZAJÍMAVOSTI

Hrad Clam patří k nejlépe zachovaným a nejstarším hradům Rakouska. Nejdříve se vstupuje na velké vnější hradní nádvoří. Kolem hospodářských budov a stájí se návštěvník dostane k jedné ze čtyř hradních bran, které byly v dřívějších dobách zajištěné padacími mosty. Po překonání středověkých obranných zařízení je člověk ohromen krásou arkádového nádvoří. Arkády a sgrafita svědčí o stavebních změnách v

době renesance na konci 16. století. Točité schodiště vede do gotické hradní kaple, která se ještě stále využívá. Kolem halaparten, mečů a pušek nás cesta vede do zvonice, kde můžeme obdivovat sbírku porcelánu.

V paláci ze 12. století je možné si prohlédnout historické komnaty, velký slavnostní sál a portréty známých osobností rodiny Clam Martinic.

OTEVÍRACÍ DOBA

1. květen – 31. říjen, každý den 10:00 – 16:30 hodin

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burgmuseum Clam

Sperken 1 4352 Klam

Tel.: +43 (0)7269 / 72 17

museum@burgclam.com

www.burgclam.com

AUDIOGUIDE

OBEC BAD KREUZEN

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

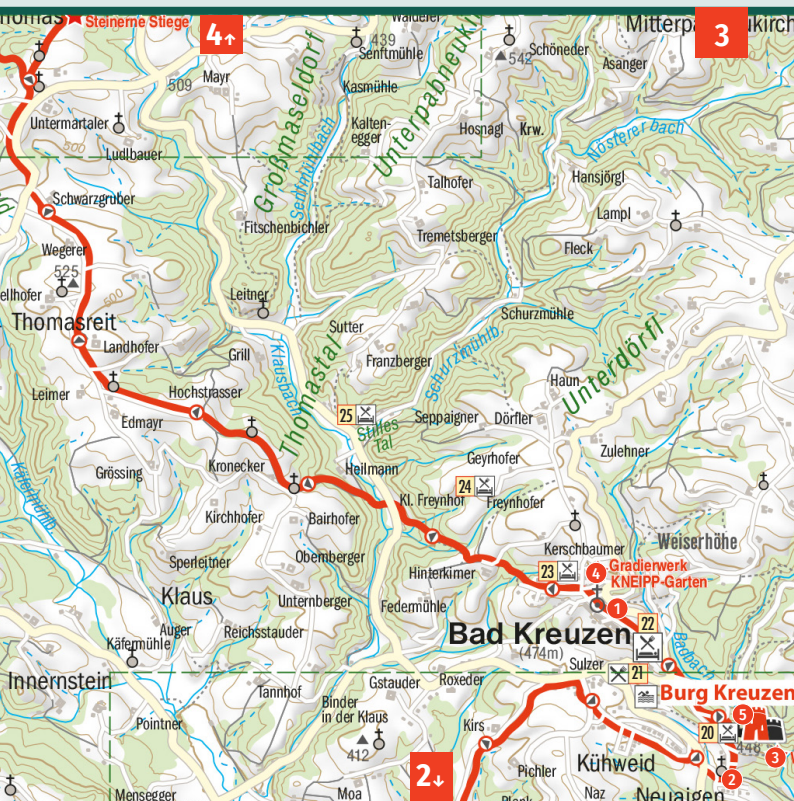
- Rozloha: 39,9 km²
- Počet obyvatel: cca 2270
- První písemná zmínka: 1147
- Znak: stříbrné jehně s latinským křížem na zelené trojhoře
- Název: „Kříž“ ve vztahu k misi slovanských věrozvěstů;
- Webové stránky: www.bad-kreuzen.at

Kamenná vana na začátku Vlčí propasti

PAMÁTKY

- 1 **Farní kostel Kříže sv. Víta:** pozdně gotický farní kostel, vybudován v letech 1324 až 1490 s dvojlodním kostelem a hvězdnicovou klenbou;
- 2 **Poutní kaple Aigner Kreuz:** Kaple z roku 1852 se sochou Immaculaty a sochou svatého Víta;
- 3 **Vlčí propast:** romantický vodní kaňon s kamenem pro osvěžení;
- 4 **Kneippova zahrádka Bad Kreuzen:** téměř 2 ha velká zahrada s mnoha bylinami, vonnými a léčivými rostlinami, zahradou zvuků a gradovnou
- 5 **Hrad Kreuzen** (viz detailní popis)

Hrad Kreuzen

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1125
- stavební slohy: románský, gotický a renesanční
- podoba: původně dvojhradí, dochovala se pouze východní část
- poloha: hradní vrch předsunutý hřebenovitě do údolí Kempbachtal
- zajímavost: jeden z největších opevněných areálů v Horním Rakousku.

HISTORIE

Kolem roku **900** měl být hrad Kreuzen vybudován jako hradiště. Písemně je jako první majitel zmínován roku **1125 Pilgrim de Cruce**. V roce **1282** byl hrad propůjčen už jako léno zemského knížete rodu **Volkenstorfů**, kteří ho rozšířili na dvojhradí. Smrtí posledního příslušníka rodu přešel hrad v roce **1482** do majetku bratrů **Sigmunda a Heinricha Prüschenkových** (později hrabat Hardeggů).

V roce **1518** získal **Adam von Schweinsböck** přední hrad, který prodal po 10 letech **Helfrichu von Meggau**, zemskému hejtmanovi území nad Enží (něm. „ob der Enns“).

V roce **1528** se do zadního hradu nastěhoval hrabě **Julius Hardegg**. Roku **1537** se dostala zadní část hradu do majetku rodu z Meggau. Syn **Ferdinand Helfrich von Meggau** (v letech 1582–1585 taktéž zemský hejtmán) se dědictvím ujal.

V době tureckého ohrožení v roce **1594** patřil hrad Kreuzen k obran-

ným hradům oblasti Machland a představoval útočiště pro tamní obyvatele.

Maria Anna von Meggau, jejímž prvním manželem byl Caspar von Starhemberg, zdělila roku **1644** hrabství po svém otci hraběti Leonhardovi von Meggau. Druhým manželstvím se hrad Kreuzen dostal do rukou **Carla Gottfrieda von Bräuner**.

V roce **1665** prodal majetek svému švagrovi, hraběti **Sigmundu Ludwigovi z Ditrichštejna**. Kolem roku 1701 přešlo panství na hrabata Cavriani. Roku **1716** sídlil na hradě hrabě **Johann Ludwig Cavriani**, od roku **1754** rod **Salburgů**. Hrabě Rudolf Salburg nechal v roce **1776** část zadního hradu strhnout. Zbytek této části musel v roce **1843** také ustoupit koupališti se studenou vodou.

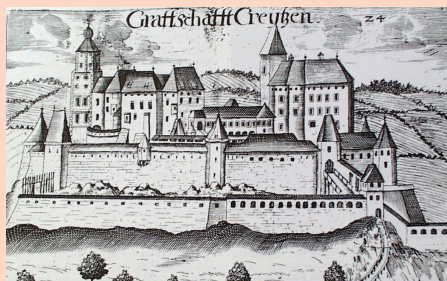
V roce **1788** existovala už jenom jedna z původně dvou hradních kaplí. Za francouzských válek koupil v roce **1817** horní hrad starosta

Hainburgu **Michael Fink** a postoupil ho roku

1823 vévodům ze **Sachsen-Coburg-Gotha**.

V roce **1876** připadla část areálu sňatkem anglické královny Viktorii, která ji předala vévodovi Arnoštovi. Velká část hradu byla v roce

1880 zničena požárem. Zřícenina přešla výměnou uskutečněnou v roce **1965** do majetku tehdejšího starosty obce Kreuzen, **Ferdinanda Rieglera** (Starzhofera), který ji v roce 1974 postoupil turistickému svazu Tourismusverband **Bad Kreuzen**.

Hrad Kreuzen kdysi a dnes

ZAJÍMAVOSTI

Až do dnešní doby zůstaly zachovány mohutné dvojitě hradby s věžovou branou spolu s navazujícím traktem se zajímavými prvky střílen a piknušků a arkádový trakt. Přístupná věž bergfrit nabízí nádherný kruhový výhled na oblast Mühlviertel a předhůří Alp.

OTEVÍRACÍ DOBA

Otevírací doba bergfritu během otevírací doby hradní hospůdky: každý den 11:00 – 21:00 hodin, v pondělí zavřeno

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burg Kreuzen Betriebs GmbH

Neuaigen 14
4362 Bad Kreuzen
Tel.: +43 (0)7266 / 6686
info@burg-kreuzen.at
www.burg-kreuzen.at

Úsek cesty 4 • ST. THOMAS AM BLASENSTEIN

OBEC ST. THOMAS AM BLASENSTEIN

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 29 km²
- Počet obyvatel: cca 1000
- První písemná zmínka: 1133
- Znak: boží muka mezi zelenými bočními částmi
- Název: Patron kostela; bývalý hrad „Plasenstein“ am Oberen Burgstall
- Webové stránky: www.st-thomas.at

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel svatého apoštola Tomáše:** zdaleka viditelný kostel z konce 13. st.; oltářní obraz svatého Tomáše z roku 1666 a velký krucifix v nadživotní velikosti s pravými vlasy a vousy; v hrobce se nachází mumie, označovaná v lidovém nářečí jako „na vzduchu uzený farář“;
- 2 Bucklwehluck'n:** Žulový blok se štěrbinou k prolezení; dle lidové pověsti se prolezením zbavíte bolestí kříže a zad.
- 3 Cikánská zed'**: skalní útvar typický pro oblast Mühlviertelu s matracovým zvětráváním; počátkem 19. století zde prý loupežník Johann Georg Gassel našel úkryt.
- 4 Zřícenina Klingenberg a zřícenina Saxenegg** (viz detailní popisy)

TIP

Jak chcete pokračovat?
Pod obcí St. Thomas se spojují
jižní a severní trasa! Podívejte se
také na úsek cesty A.

Zřícenina Klingenberg

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1217
- stavební slohy: románský, gotický a renesanční
- podoba: výšinný hrad, předhradí, parkán se stájí, 3061 m²
- poloha: výšinný hrad na skalním masivu
- zajímavosti: úchvatný výhled na řetězec Alp, hrad Clam a Rutenstein

HISTORIE

12. st.: Hrad vystavěl mocný šlechtický rod pánů von Perg-Machland-Clam, který organizoval mýcení lesů v oblasti Machlandviertel od Dunaje až po oblast Nordwald (Severního lesa).

V roce **1218** při 5. křížové výpravě v Egyptě přišel o život **Ulrich von Clam-Velburg**, a proto přešly hrady Clam, Klingenberg a Rutenstein na zemského knížete **Leopolda VI.** z Babenberku (hrad Plasenstein zůstal vdově Kunigunde). Po Babenbercích následoval Přemysl Otakar II. a nakonec Habsburkové.

V letech **1279–83** byl Klingenberg věnem **Kateřiny Habsburské** vévodovi Jindřichu Bavorskému, a činí tak z něho po celá staletí předmět zástavy.

V roce **1358** byli na hradě páni von Wallsee, po nich následoval **Jans der Trauner** a od roku 1395 bratři **Preuhafenové**.

V roce **1435** přešel hrad na Hardeyda z **Lichtenštejna** a roku

1491 na **bratry Prüschenkovi**, kteří vybudovali také zámek Greinburg. Od roku **1500** vlastnil hrad **Lasla von Prag** (stavebník zámku Pragstein/Mauthausen) předtím, než byl roku 1540 zničen husity.

Gabriel Kollonitz stavbu opět obnovil v letech **1562–1584**.

V roce **1588** si hrad koupil **Lorenz Schütter** za 12 204 zlatých a přeměnil ho na léno zemského knížete. Z Klingenbergu vytvořil renesanční zámek, „jedno z nejvznešenějších míst v rakouských zemích“. Schütter byl tzv. císařským „Oberdreißiger zu Ungarisch-Altenburg“ (vrchním výběřčím cla, název pochází z vybírání cla ve výši 1/30 hodnoty zboží). V kostele v Münzbachu se nachází jeho umělecky provedený náhrobek.

V roce **1630** prodává syn Georg majetek spolu s trhovou obcí Münzbach klášteřu Waldhausen. Správní sídlo se přestěhovalo a od této chvíle tu bydlel většinou pouze

Úsek cesty 4 • ST. THOMAS AM BLASENSTEIN

vrátný nebo správní úředník a pak chudí nájemníci.

Chátrání opevněné stavby urychlil v roce **1700** zásah blesku.

Část bergfritu se zřítla v roce 1855.

V roce **1792** přešel Klingenberg po zrušení **kláštera Waldhausen** na **Chrámovou kapitulu Linec**.

Zřícenina hradu Klingenberg kdysi a nyní

ZAJÍMAVOSTI

Soukromé iniciativě vděčíme za to, že je zřícenina od roku 2013 zajištěná a částečně udržovaná. Hrad se rozkládá na třech výškových stupních. Z vnějšího parkánu se stáří se dostanete přes bránu s kulatým obloukem nebo vrátnicí pro pěší do předhradí. Studna hluboká 62 sáhů

či 118 m byla do hloubky 12 m opět vyčištěna. Výšinný hrad zahrnuje impozantní jižní hradbu, 24 m vysokou, napůl zřícenou a dřevěnou konstrukcí zajištěnou věž zvanou bergfrit. Na paláci jsou pozoruhodné mohutné krakorce obranné chodby a záchodu (tzv. prevětu).

OTEVÍRACÍ DOBA

Zřícenina bude výhledově v roce 2019 po rozsáhlých zajišťovacích pracích alespoň zvenku volně přístupná. Vyhlídka, posezení a okružní trasa jsou volně k dispozici.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burgruine Klingenberg

Burgruine Klingenberg
4364 St. Thomas am Blasenstein
Verein Ruine Klingenberg
4363 Pabneukirchen, Markt 16
Tel.: +43 (0)664 / 17 555 20

Zřícenina Saxenegg

Topographia Windhagiana aucta, 1673

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1297
- stavební sloh: románský, gotický
- podoba: dochovalo se torzo zdi bergfritu, nepatrné zbytky zdí a cisterna na vodu
- poloha: malý výšinný hrad na úzkém ostrohu se severním předhradím a příkopem
- původ názvu: odkaz na mateřskou farnost Saxen

HISTORIE

Hrad Saxenegg byl postaven v

1. polovině 13. století kvůli urychlení mýcení lesů.

V roce **1297** byl hrad sídlem **Ulricha a Wernharta Sechseneků**.

Roku **1342** přešel obranný areál jako léno na **Burgharta Kneussera**, který ho rozšířil a zřídil hradní kapli pro konání mší.

Jeho syn Hans prodal hrad roku

1382 se vším příslušenstvím zemskému knížeti, vévodovi **Albrechtovi**

III. Ten ale kupní cenu nezaplatil, takže **Hansi Kneusserovi** zůstal hrad i nadále jako doživotní věno.

Purkrabí **Rudolf der Harsch** musel vévodovi slíbit, že mu „kdykoli umožní přístup na hrad“.

Po vymření rodiny Kneusserů připadl Saxenegg jako předmět zástavy zpět zemským knížatům.

V roce **1410** přešel hrad zástavou

na bratry **Erharda a Wilhelma von Zelking**.

Zelkingové, uměnímilovný ministeriálský rod zemských knížat (donátoři slavného křídlového oltáře v Kefermarktu) vlastnili vedle Saxeneggu a svého rodového sídla Zelking (nedaleko od Melku) také zámek Weinberg v Kefermarktu.

V roce **1432** oblehli také Saxenegg husité a zničili ho.

Král Albrecht povolil v roce 1438 stržení „hradu Sechseneků“.

V roce **1473** přenesl **Christoph von Zelking** právo pořádání mší z bývalé hradní kaple na kostel v Kefermarktu. Tak byl hrad po přibližně 200 letech zpustlý.

Roku **1493** získali zbytky zříceniny s příslušným panstvím bratři **Sigmund a Heinrich Prüschenk** (stavitelé Greinburgu).

V roce **1525** se dostal Saxenegg

Úsek cesty 4 • ST. THOMAS AM BLASENSTEIN

do majetku rodiny **Pragerů** a byl začleněn do panství Windhaag. Po zrušení kláštera ve Windhaagu Josefem II. přešel majetek v roce **1792** na **Chrámovou kapitulou Lince**.

Torzo zdi (vlevo) a okružní zeď s odlehčujícím obloukem (vpravo)

ZAJÍMAVOSTI

Z hradního areálu, který měl kdysi plochu cca 1707 m², zůstalo zachováno pouze téměř 4 m tlusté a 12 m vysoké torzo zdi bergfritu (hlavní věže) a několik málo dalších zbytků

zdi. Působivý je až 18 m hluboký příkop na severní straně hradu. (V příkopu se nacházel kamenolom pro stavbu hradu.)

OTEVÍRACÍ DOBA

Neudržovanou zříceninu je možné navštívit pouze s opatrností a bezpečným odstupem

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burguine Saxenegg

Burguine Saxenegg
4364 St. Thomas am Blasenstein
www.buschweg.at

Vlastník: Domkapitel Linz (Chrámová kapitulou Lince)

OBEC PIERBACH

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 22,7 km²
- Počet obyvatel: cca 1.010
- První písemná zmínka: 1090
- Znak: štít rodu Kapellerů a „Deichsel“ – soutok říček Große Naarn a Kleine Naarn
- Název: mhd. piriche = břıza a „-bach“ (potok)
- Webové stránky: www.pierbach.at

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel svatého Kvirina v Pierbachu:** trojloďní kostel s klenbou s třemi poli (síňový kostel s vyvýšenou střední částí) s křížovým hřebenem a hvězdicovou žebrovou klenbou; první listinná zmínka pochází z roku 1150;
- 2 Augenbründl:** Prameni v lese Frauenwald, ležícímu přímo na Zemské cestě a zasvěcenému sv. Otýlii jsou připisovány léčivé síly.
- 3 Muzeum džbáneků, Dorfstraße 3:** Rozsáhlou sbírku různých džbáneků můžete navštívit po domluvě s majiteli restaurací v Pierbachu.
- 4 Zřícenina Rutenstein** – jeden z největších obranných hradů Rakouska (viz detailní popis)

Zřícenina Rutenstein

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1209
- stavební sloh: románský, gotický
- podoba: předhradí s dobře dochovanými hradbami a hlavní hrad s klínovou a obytnou věží
- poloha: výšinný hrad na strmě se tyčícím horském hřebenu
- původ názvu: pravděpodobně od načervenalého lomového kamene: Rotenstein

HISTORIE

V roce **1160** je v jednom historickém pramenu již zmiňováno „castrum Rotenstein“ jako bamberská držba, za první písemnou zmínku je ale obvykle považována listina vystavená roku **1209** vévodou **Leopoldem**.

Také stavba samotná svědčí o tom, že výšinný hrad byl postaven pravděpodobně ve 12. století. Hrad byl založen hrabětem Clam-Velburg, následníkem pánů z Machlandu.

Když přišel **Ulrich Clam-Velburg** při 5. křížové výpravě o život, připadl hrad zemským knížatům. V roce **1281** byl hrad dán do zástavy **Ulrichu von Capellen**, zemskému soudci a hejtmanovi rakouského území nad Enží (něm. ob der Enns). Capellenové sídlili na hradě Rutenstein 125 let, tedy do roku **1406**.

Ze **13. a 14. st.** pocházejí palác, kaple, bergfrit, vnitřní hradby a čelní zeď, v **15. st.** přibýlo rozsáhlé předhradí s vnější hradbou na způsob bastionů se sedmi dovnitř

otevřenými věžemi opevnění.

V roce **1483** následovali jako další majitelé **Lichtenštejnové**. Ale již v roce **1492** musel Kryštof z Lichtenštejna hrad bez náhrady vydat císaři, protože se postavil na stranu maďarského krále Matyáše Korvína.

Hrad pak získali **Heinrich und Siegmund Prüschenk**, ale už roku **1493** vykoupili Lichtenštejnové Rutenstein od rodiny Prüschenků. Rutenstein už tehdy pravděpodobně sloužil jako panské sídlo pouze vzácně a byl do roku

1586 spravován opatrovníky jako hraniční hrad. Při válečném nebezpečí sloužil jako útočiště.

V roce **1556** si **Ferdinand Helfrich von Meggau** (vlastník Greinburgu) vymohl zástavní práva.

Roku **1615** získal Rutenstein **Leonhard Helfrich von Meggau** jako alodium, přestal být zástavním panstvím a od tohoto okamžiku sdílel osud panství Greinburg.

Dalšími majiteli byla **hrabata z Ditrichštejnu** a **Salburgové** předtím, než panství získal armádní dodavatel a starosta Hainburgu **Michael Fink**. Od roku **1823** jsou vlastníky zříceniny vévodové **Sachsen-Coburg-Gotha**.

Obec Pierbach vystupuje jako nájemce areálu a Spolek pro obnovu Rutensteinu (Ruttensteiner Erhaltungsverein) se snaží o zachování hradní zříceniny.

Letecký pohled na hradní zříceninu Rutenstein (vlevo) a pohled do hlavního hradu (vpravo)

ZAJÍMAVOSTI

Zřícenina je dnes z větší části odborně zajištěná a spravována. K vidění je zde zčásti zřícená obytná věž s románskými dveřmi a dvojími okny s lomenými oblouky, pětiboký bergfrit se schodištěm ve zdivu, mohutné hradby (2,3 m tlusté!) se sedmi vystouplými dovnitř otevřenými věžemi opevnění. Zčásti jsou dochovány trychtýřovité střílny

na děla. Pro návštěvu obytné věže a kaple se vystoupá po domnělém kamenném schodišti, které bylo vlastně zpevněním zdí. Přístupná obytná věž nabízí nádherný panoramatický výhled na Mühlviertel a předhůří Alp. Na úpatí horského kužele zve k návštěvě chata s občerstvením.

OTEVÍRACÍ DOBA

Hrad je volně přístupný. Prohlídky jsou možné po telefonické dohodě na čísle +43 664/2143164.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burgruine Rutenstein

Niederhofstetten
4282 Pierbach
Ruttensteiner Erhaltungsverein
Tel.: +43 (0)680 / 55 099 25
verein@ruttenstein.at
www.ruttenstein.at

AUDIOGUIDE

Úsek cesty 6 • **SCHÖNAU**

OBEC SCHÖNAU

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 38,5 km²
- Počet obyvatel: 1950
- První písemná zmínka: 1230
- Znak: našikmo zkřížené pochodně s Jakobovou mušlí
- Název: mhd. schoene = úrodná, hezká niva
- Webové stránky: www.schoenau-im.at

Farní kostel v Schönau

PAMÁTKY

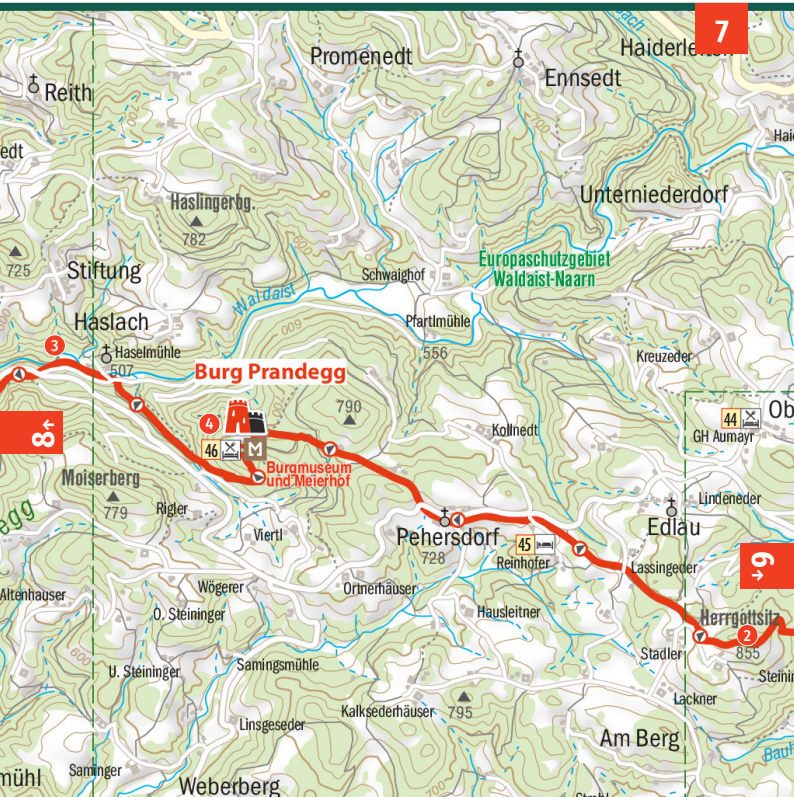
- 1 **Farní kostel sv. Jakuba Staršího v Schönau:** sál s klenbou se třemi poli s malou okenní klenbou zasahující do větší klenby; první písemná zmínka pochází z roku 1230;
- 2 **Boží sídlo:** Asi nejkrásnější obětní kámen Mühlviertelu byl kdysi údajně raně křesťanským kultovním a obětním místem.
- 3 **Lezecký park Mönchstein:** asi 60 m vysoký žulový útes s lanovým zajištěním
- 4 **Zřícenina Prandegg** (viz detailní popis)

Prandegg (Schönau)

Zřícenina hradu Prandegg o rozloze 2.435 m² a s blízkým poplužním dvorem

Zřícenina Prandegg

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1287
- stavební sloh: románský, gotický
- podoba: první hrad a předhradí s výraznou kruhovou věží
- poloha: výšinný hrad na ostrohu mezi řekou Waldaist a potokem Prandegger Bach
- původ názvu: mýcením pomocí vypalování prant vytvořená obnažená skála, egg.

HISTORIE

Stavba prvního románského hradu na nejvyšším místě skalního masivu na **počátku 13. st.** se připisuje ministeriálskému rodu **Prantnerů**. Významnými vlastníky léna panství Prandegg byli potom rod **Capellenů**, **Lichtenštejnové** a **Walchenové**, přičemž léno bylo občas půleno, či dokonce rozděleno na čtvrtiny. Pro zvýšené požadavky na bydlení se od pozdního středověku starý středověký hrad postupně rozšiřoval o obytné a hospodářské budovy v části hlavní části hradu, okrouhlou věž (tzv. bergfrit) a předhradí. Roku **1536** se podařilo rodu **Jörgů** získat všechny podíly a vykoupit panství hradu Prandegg s příslušející trhovou obcí Zell z řezenského lenního nároku. Prandegg byl tehdy proslulý jako velmi příjemný, prosvětlený hrad pro bydlení. V roce **1631** (v době protireformace) dali Jörgové jako podporovatelé

protestantismu přednost odchodu do exilu a prodali své državy **Gotthardu von Scherffenberg**. Po jeho smrti prodala vdova, příp. její nový manžel, Hans Reichard von **Starhemberg**, majetky svému zetevi, **Georgu Sigmundu von Salburg**, který je ve východní části Mühlviertelu spojil se sídlem na zámku Greinburg. Pevnost byla opuštěna a rychle chátrala. Dědickou cestou připadl majetek v roce **1811** **Ditrichštejnům** a dostal se pak koupí v roce **1817** do rukou válečného dodavatele **Michaela Finka** z Hainburgu. V roce **1823** získali bývalý majetek rodu Salburgů vévodové **Sachsen-Coburg-Gotha**. Dnes se Burgverein (Hradní spolek) Prandegg snaží ve spolupráci s obcí Schönaun a Spolkovým ústavem památkové péče o udržování hradní zříceniny.

ZAJÍMAVOSTI

Hradní zříceninu si můžete vychutnat za pomoci okružní trasy s odvážně vybudovanými schodišti a můstků. Z kruhové věže se otevře dechberoucí výhled do okolí. Nejdřív byste se ale měli odvážit do hradního sklepení a sdělit pár chlácholivých slov uvězněnému ubožákovi. V tzv. desátkovém poschodí, nejstarší části hradního poplužního dvora, vzniklo hradní

muzeum s centrálním tématem „Panstvo a poddaní“. V přízemí se seznámíte se stavebními dějinami hradu Prandegg a horní podlaží se věnuje třem mocenským kompetencím vrchnosti – finanční suverenitě, správní kompetenci a soudní moci. Poplužní dvůr ukrývá ve svých zdech hostinec s možností přenocování. Stanování je možné po dohodě s hostinským.

Vybírání desátků v Hradním muzeu v tzv. desátkovém poschodí

OTEVÍRACÍ DOBA

Zřícenina je volně přístupná. Hradní muzeum je otevřeno v době provozu taverny: květen – říjen, denně od 8 hodin; listopad – duben: sobota a neděle od 11 hodin; (prohlídky na vyžádání na telefonu: +43 7261/7541)

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burguine Prandegg

Prandegg 3
4274 Schönau im Mühlkreis
Burgverein Prandegg
Tel.: +43 (0)7261 / 7541
office@prandegg.at
www.prandegg.com

Úsek cesty 8 • GUTAU

OBEC GUTAU

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 45,3 km²
- Počet obyvatel: cca 2.720
- První písemná zmínka: 1122
- Znak: laň, prostřelená šípem
- Název: mhd. gut = gut: „Dobrá země“
- Webové stránky: www.gutau.at

V Barvířském muzeu

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel svatého Jiljí:** rklärung kürzen: Pozdně gotický kostel ze 16. století
- 2 Barvířské muzeum,** St. Leonharder Str. 3: V barvířském domě ze 17. století s barokní fasádou se dnes nachází muzeum k práci barvířů (nesprávně nazýváni modrotiskaři). Pozoruhodný je několik tun vážící „mandl“, kterým byl válcován len. Květen až říjen: středa 10 – 11; pátek 15 – 16; nebo po předchozím ohlášení;
- 3 Barvírna: experimentální dílna pro modrotisk**
- 4 Naučná ptačí stezka**
- 5 Smolný kámen:** průměr přes 2 metry!
- 6 Zámek Tannbach** (viz detailní popis)

TIP

Jak chcete pokračovat?
V Gutau se spojují severní a jižní trasa! Podívejte se také na úsek cesty E

Zámek Tannbach

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1130
- stavební styl: původně renesanční, s neorenesančními přestavbami
- podoba: obdélníková, třípatrová stavba se čtyřmi arkýřovými věžičkami
- poloha: plochý jižní svah
- původ názvu: Tan = středohornoněmecky: les

HISTORIE

Kolem roku **1130** se Tannbach poprvé objevuje v písemných listinách:

Heinric de Tanebach – pravděpodobně leník rodiny Griesbachů – se objevuje v jedné listině z kláštera v Göttweigu jako svědek. Teprve o 150 let později je doložen jako majitel **Ulrich Galsperger**. V polovině 15.

st. se Tannbach dostal do majetku **Mathese Kienasta** a v držení rodiny zůstalo sídlo do roku 1527. Po nějakou dobu ho pak vlastnil freistadtský starosta Hans Weissenauer a poté jeho syn.

Ernst Hack von Bornimb, který pocházel ze staré braniborské šlechty, přesídlil v roce **1550** do Rakouska a získal Tannbach nejdříve na dobu několika málo let jako svou první državu v této oblasti.

V roce **1553** dal král **Ferdinand I. Hannsi Kurzovi** v léno dvůr v Tannbachu. Ten byl po krátkou dobu výrobcem soli v zemi nad

Enži. Díky věrným službám a na základě nevyplaceného služného dosáhli jeho synové Hans Christoph a Wolf osvobození majetku od lenní povinnosti. Tannbach se nyní stal svobodným šlechtickým sídlem a byl přebudován na zámek. Nakonec se nemovitost opět vrátila zpět **Ernstu Hackovi von Bornimb**. V poslední čtvrtině **16. st.** ji přebudoval v renesančním stylu.

Do roku **1595**, ale s 20letou přestávkou, zůstal zámek v majetku rodiny, dokud **Hanns Georg Hack von Bornimb** neprodal Tannbach Hieronymovi von Neideck. Šlechtické sídlo nyní zahrnovalo poplužní dvůr, pivovar, chmelnici, dvorní tavernu, pozemky, ovocnou zahradu a mlynářské právo.

Po dobu následujících 300 let se majitelé často měnili, ale pouze málo se věnovali udržování budovy. V roce **1798** se statek ocitl pod

Úsek cesty 8 • GUTAU

dozorem soudních insolvenčních správců.

Tannbach převzal roku **1873** kartograf a podplukovník **Josef von Scheda** a přestavěl ho ve stylu neorenesance.

ZAJÍMAVOSTI

Zámecký areál, který jeho aktuální vlastník s láskou zrestauroval, představuje i pouhým pohledem zvenčí dobrý příklad neorenesance.

V roce **1906** přešel provoz statku na hraběte **Ludwiga von Polzer-Hoditz a Wolframitz** a jeho ženu. Nakonec získal zámek Tannbach v roce **2006** **Johannes Weissengruber**.

Dnešní pohled na zámek Tannbach po zdařilé rekonstrukci

OTEVÍRACÍ DOBA

Zámek si lze prohlédnout pouze zvenku.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE**Schloss Tannbach**

Tannbach 1
4293 Gutau
www.buschweg.at

Zámek Weinberg

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1274
- stavební styl: renesanční
- podoba: „areál se čtyřmi křídly“
- poloha: poloha na skalním výběžku spadajícím k řece Feldaist
- původ názvu: pěstování vína

HISTORIE

V roce **1274** udává listina jistého „Wulfinga de Weinperge“ odkazy na to, že zdejší čtyřkřídlá stavba vznikla z románského hradu. Základové zdi ze 12. století jsou ještě zčásti patrné. V centrální části bývalého hradu se nacházelo vnitřní nádvoří – dnešní „Zelený dvůr“ – a středověká okrouhlá věž, tzv. bergfrit. Opevnění se v průběhu staletí neustále rozšiřovalo. Původní hradní areál byl součástí vrchnostenského panství Freistadt patřícího zemským knížatům, které po vymření pánů von **Clam-Velburg** v roce **1218** připadlo **Babenberkům**. Po vymření Babenberků přešlo panství na Přemysla Otakara II. a poté na Habsburky. **Otto II. von Zelking** dosazený vévodou Albrechtem jako hradní hejtman Freistadtu pravděpodobně uskutečnil vytržení panství Weinberg z vrchnostenského panství Freistadt. V průběhu **14. st.** vykoupili Zelkingové za Ottova syna Heinricha II. části hradních lén.

V roce **1479** za **Christopa II. von Zelking** došlo k povýšení na trhovou obec, Keferndorf se stává Kefermarktem. Vzniká farní kostel se slavným křídlovým oltářem a provádějí se rozsáhlé přestavby a rozšíření pozdně gotického hradního areálu.

Kolem roku **1600** byl středověký hrad přeměněn za **Hanse Wilhelma von Zelking** na reprezentativní zámek ve stylu renesance s reprezentativními pokoji, zámeckou věží, zámeckým parkem a sokolnictvím. V důsledku vykázání evangelické šlechty, ke které patřili i Zelkingové, přešel zámek Weinberg v roce **1629** do majetku švábské šlechtické rodiny von Thürheim. Ta dala podnět k barokním přestavbám, mimo jiné ke zřízení kaple a lékárny. V roce **1848** po zrušení vrchnostenského panství **Thürheimové** a jejich potomci zůstali. Po 2. světové válce se nastěhovala ruská posádka.

Roku **1946** se opět vrátila **rodina Thürheimových** a znovu vybudovala zemědělský a lesnický provoz. Na podporu sanace zámku byl založen spolek na jeho udržování.

V roce **1986** si budovu pronajala Země Horní Raskuko na dobu 99 let a zahájila nákladné, historicky věrné restaurování vnitřních prostor a exteriérů.

V roce **1988** se tady konala zemská výstava s názvem „Mühlviertel – Příroda. Kultura. Život“.

Dnes se v zámku Weinberg nachází Vzdělávací a kongresové centrum (Bildungs- und Veranstaltungszentrum) s otevřeným seminárním a hotelovým provozem.

ZAJÍMAVOSTI

Při okruhu zámkem zažijete 800 let dějin stavebního vývoje a kunsthistorie. Čekají Vás nádherné místnosti zdobené nákladnými štukovými stropy, umělecky vyvedená kachlová kamna a dveřní rámy. Ze 45 metrů vysoké zámecké věže se otevírá dechberoucí panoramatický výhled na oblast Mühlviertler Kernland.

Zámek Weinberg dnes

OTEVÍRACÍ DOBA

Zámecký park je volně přístupný, hlavní zámecká budova a opevnění jsou přístupné pouze pro hosty seminářů a v rámci prohlídek. Od května do října se koná každý pátek ve 14 hodin okruh v délce 75 minut.

Další nabídky a prohlídky (od 10 osob) viz webová stránka.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

**Bildungs- und Veranstaltungszentrum
Schloss Weinberg**

Tel.: +43 (0)7947 / 6545
schloss-weinberg.post@ooe.gv.at
www.schloss-weinberg.at

Úsek cesty 10 • LASBERG

OBEC LASBERG

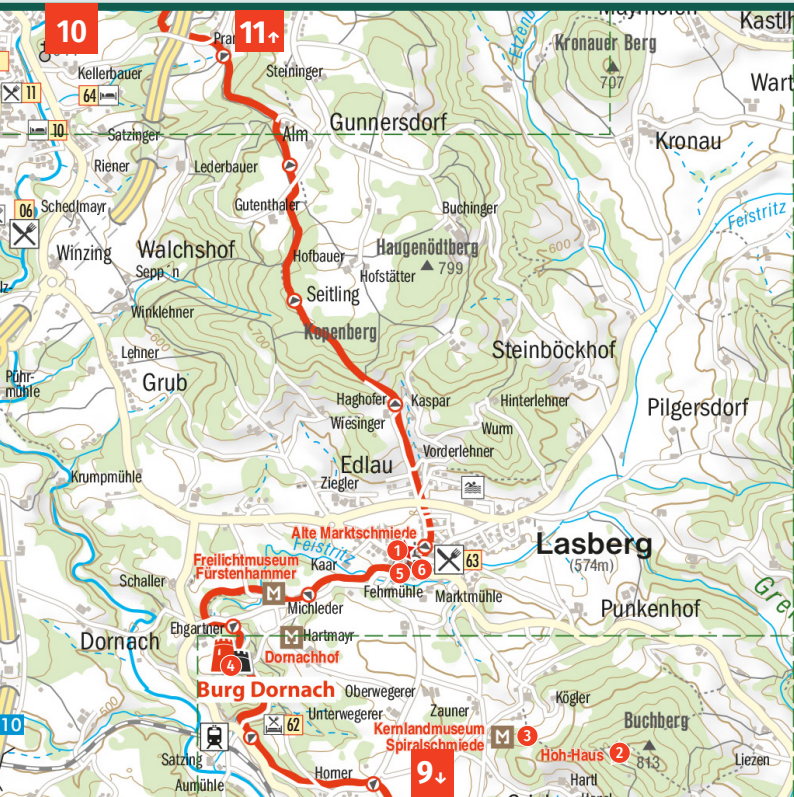
ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 43,8 km²
- Počet obyvatel: cca 2.810
- První písemná zmínka: 1125
- Znak: heraldická růže, tlapatý kříž, MDX (1510 udělení tržního práva)
- Název: mhd. lôz = Los, losování; hora, která byla rozdělena losem

PAMÁTKY

- 1 Stará kovárna, Markt 18:** Kovárna pro podkovy a vozy byla v provozu mezi roky 1526 až 1953. Otevřeno dle dohody
- 2 Hoh-Haus Buchberg:** Výletní hora s vyhlídkou pro turistické nadšence
- 3 Muzeum Kernlandmuseum (bývalá „Spirálova kovárna“), Grieb 7:** bývalá podkovárna a kovárna pro povozy, pojmenovaná po bývalém podkováři Adalbertu Spiralovi;
- 4 Hrad Dornach** (viz detailní popis)
- 5 Farní kostel sv. Víta a sousedící farní dvůr:** románský a pozdně gotický; Sousední farní dvůr byl kdysi hradem.

Hrad Dornach

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1416
- stavební sloh: gotický
- podoba: dobře zachovaná volně stojící kruhová věž, čtyřboká věž s branou a hradby
- poloha: na okraji skalní stěny nad údolím Feistritzal

HISTORIE

Hrad Dornach je jedinou dochovanou obrannou stavbou v údolí Feistritzal a kdysi představoval nejdůležitější šlechtické sídlo v této oblasti, ačkoli byl postaven relativně pozdě. V listinách je poprvé zmiňován v roce **1416**. Krátce předtím byl pravděpodobně postaven bratry **Hansem a Wenzelem Laspergerem**. V sousedním Lasbergu byl jejich hrad vypálen.

V roce **1436** prodali Laspergerové tvrz **Simonu Volkrovi**, správci panství Freistadt, které patřilo zemským knížatům. Rod Volkra postavil dnešní kruhovou věž se vstupem umístěným ve výšce a nechal zvýšit tzv. bergfrit.

V roce **1505** byl hrad prodán **Veitu von Zelking** a díky tomu začleněn do panství Weinberg. Zelkingové sice zadali vytvoření dnešní vnější hradby, hrad ale přestal být šlechtickým sídlem a využíval se pouze

jako budova pro ukládání desátku. Když přešlo panství Weinberg a tím také Dornach roku **1629** do majetku **Hanse Christopa von Thürheim**, ztrácel hrad dále na významu. Již v roce **1650** se hovoří pouze o neobydlené zřícenině. Dochovaným zbytkům stavby neprospěla ani skutečnost, že roku **1787** dostal pohodný a znalec léků pro dobytek **Josef Gaiseder** z obce Zeilern povolení, aby si postavil domek z kamenů zříceniny.

Roku **1821** nakonec hrabě **Josef Thürheim** zakázal vytěžování dalších zbytků zříceniny.

V roce **1963** získal zříceninu **Franz Burgermeister** z Freistadtu od tehdejšího majitele zámku Weinberg, Christiana Zimmermanna. Tento krok osud hradu změnil. Hrad byl stylově zrestaurován, přebudován a stal se částečně opět obyvatelným.

Úsek cesty 10 • LASBERG

ZAJÍMAVOSTI

Vnější podoba hradu s imponantní kruhovou věží, věž s bránou a části předhradí jsou zvenčí dobře viditelné.

*Letecký snímek hradu Dornach (nahore)
Pěší putování obcí Lasberg (dole)*

OTEVÍRACÍ DOBA

Hrad si lze prohlédnout pouze zvenku, prohlídky lze domluvit s majiteli hradu.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE**Burg Dornach**

Siegelsdorf 24

4291 Lasberg

www.buschweg.at

Kontakt:

Tourismuskern Lasberg

Tel.: +43 (0)7947 / 7255-13

tourismuskern@lasberg.at

www.lasberg.at

OBEC FREISTADT

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 12,9 km²
- Počet obyvatel: cca 8.000
- První písemná zmínka: 1277 (potvrzení Freistadtských privilegií; založen kolem roku 1220)
- Znak: stříbrné trámy v červeném poli
- Název: město svobodných lidí a svobodného obchodu
- Webové stránky: www.freistadt.at

Linecká brána

PAMÁTKY

- 1 **Historické staré město** (viz detailní mapa)
- 2 **Městský farní kostel svaté Kathariny**: jediná pětilodní bazilika v Rakousku; první listinná zmínka 1288;
- 3 **Thurytal**: romantické říční údolí s místy ke koupání a kovárnami
- 4 **Zámek Freistadt** (viz detailní popis)

Úsek cesty 11 • FREISTADT

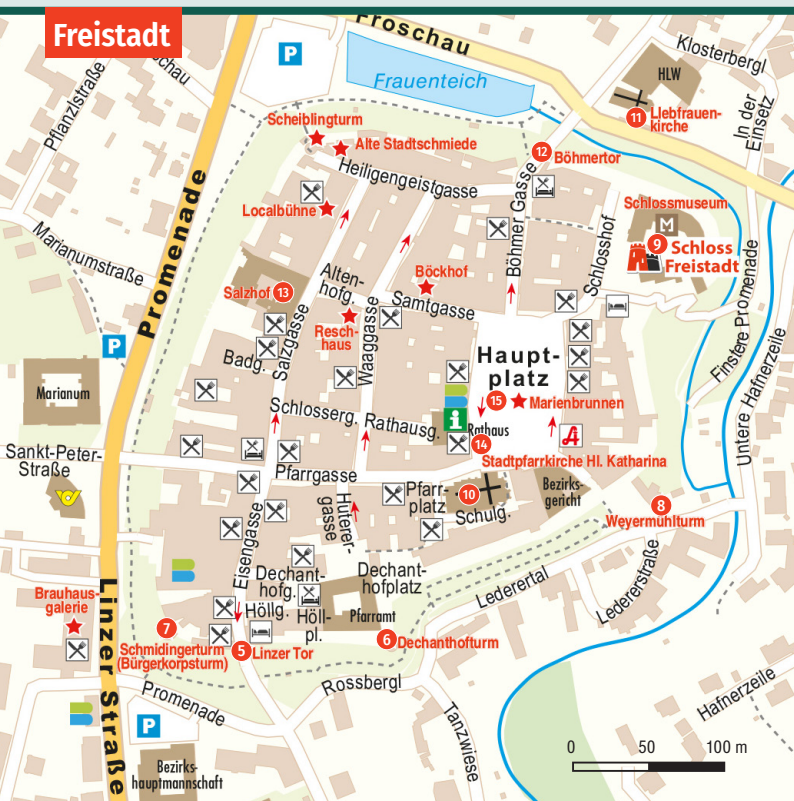

Česká brána a
Hlavní náměstí s
městským farním
kostelem

PAMÁTKY

- 5 **Linecká brána**: s výškou 28 m je to jedna z nejmohutnějších bran s věží střední Evropy
- 6 **Věž Dechanthofturm**: 21 m vysoká, průměr 7,5 m
- 7 **Věž Bürgerkorpsturm**
- 8 **Věž Weyermühlturm**
- 9 **Zámek Freistadt**: viz další stranu
- 10 **Městský farní kostel**
- 11 **Kostel „Našich milých žen“ (Liebfrauenkirche)**: gotické vnitřní zařízení
- 12 **Brána Böhmertor**
- 13 **Salzhof (solný dvůr)**: jedna z nejstarších budov ve městě
- 14 **Radnice**: jediný čtyřpatrový dům starého města
- 15 **Hlavní náměstí**: s měšťanskými domy z doby renesance a baroka

Tourismusinfo: Waaggasse 6; +43 (0)7942/75700

Zámek Freistadt

STRUČNÝ POPIS

- postaven: 1363
- stavební sloh: gotický, renesanční
- podoba: městský hrad se čtyřmi křídly a třemi poschodími, který má dvě vnitřní nádvoří
- a mohutnou gotickou okrouhlou věž (tzv. bergfrit)
- poloha: na východě historického městského jádra
- původ názvu: „město svobodných lidí“

HISTORIE

Zámek ve Freistadtu není nejstarší obrannou stavbou ve městě, ale následoval po starém hradu na západě vzdáleném pouhých 200 m z doby před založením města, příp. existujícím od roku **800**, který je dnes známý jako „Alten- nebo „Salzhof“ (Starý nebo Solný dvůr). Ze starého hradu se ale dochoval jen zbytek věže a několik masivních základových zdí.

V letech **1363–1397** nechal vévoda **Rudolf IV.** postavit pro zesílení opevnění nový hrad v severovýchodním cípu města. Ten Habsburkové často dávali do zástavy vyšší šlechtě, případně ho používali pro zajištění půjčky. Mimo jiné se zde vystřídali od roku **1290** do 14. st.

Wallseeové, v letech

1483–1500 dostali zámek do zástavy **Zelkingové**, do roku **1509** to byl **Lasla Prager**, do roku **1620** **Landauo-**

vé a od roku **1620** hrabě **Leonhard Helfreich von Meggau**.

V roce **1700** prodal panství císař Leopold I. jako alodium svému nejvyššímu hofmistrovovi **Ferdinandu Bonaventurovi** hraběti Harrachovi. Jako věno se zámek dostal v roce **1777** prostřednictvím dědičky Rosy Harrachové do rukou knížete **Josefa Kinského**. V roce **1798** byl zámek prodán za 5000 zlatých městu Freistadt. Posléze byl využíván jako kasárna, lazaret francouzských vojáků a chorobinec.

Roku **1853** dostal zámek darem císařský erár pro umístění vojenské posádky. Na základě „zákona o rodině Habsburků“ převzala vlastnická práva **Rakouská republika**. Zámecká kasárna existovala do roku **1924**.

Dnes je v zámku umístěn finanční úřad a je sídlem Mühlviertlerského zámeckého muzea.

ZAJÍMAVOSTI

Impozantní částí zámku a také symbolem města je gotická, 50 m vysoká okrouhlá věž, tzv. bergfrit, na kterou je pěkný pohled z vnějšího zámeckého nádvoří. Pozdně gotickou branou s kulatým obloukem se dostanete z vnějšího do vnitřního zámeckého nádvoří, které

má polokruhový tvar. Po krytém ochozu v horním patře je přístupné Zámecké muzeum. Exponáty z osmi století dokumentují přehledně dějiny města, etnografii, podmalbu na skle, výrobu keramiky a celní a finanční dějiny.

*Zámek ve Freistadtu
a středověké
opevnění*

OTEVÍRACÍ DOBA

Nádvoří zámku jsou volně přístupná.
Zámecké muzeum: říjen až květen
pondělí až pátek: 09:00 – 12:00, 14:00 – 17:00 hodin
soboty, neděle a svátky: 14:00 – 17:00 hodin
červen až září
pondělí až pátek: 09:00 – 17:00 hodin
soboty, neděle a svátky: 14:00 – 17:00 hodin

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Mühlviertler Schlossmuseum Freistadt

Schlosshof 2

4240 Freistadt

Tel.: +43 (0)7942 / 72274

info@museum-freistadt.at

www.museum-freistadt.at

AUDIOGUIDE

OBEC RAINBACH I.M.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 49,1 km²
- Počet obyvatel: cca 3.160
- První písemná zmínka: 1251
- Znak: kolo od vozu koněspřežky a podkova
- Název: mhd. rein = hranice a „-bach“ - potok
- Webové stránky: www.rainbach.at

PAMÁTKY

- 1 **Stezka barev: SKLO-UMĚNÍ-PŘÍRODA-PROSTOR:** Každá stanice je chápána jako kombinace minimálně dvou tematických okruhů.
- 2 **Muzeum koněspřežky:** V roce 1832 byla otevřena první veřejná železnice na evropském kontinentu mezi Českými Budějovicemi a Lincem-Urfahr, a od roku 1996 jezdí opět v obci Rainbach.
- 3 **Farní kostel Nanebevzetí panny Marie:** dvojpodlažní hlavní část má nejstarší křížovou žebrovou klenbu v oblasti Mühlviertelu se čtyřmi poli, bez vrcholového kamene klenby. V kostele se nacházejí církevní okna výtvarnice Margret Bilger z roku 1963.

Úsek cesty 13 • WINDHAAG

OBEC WINDHAAG / FR.

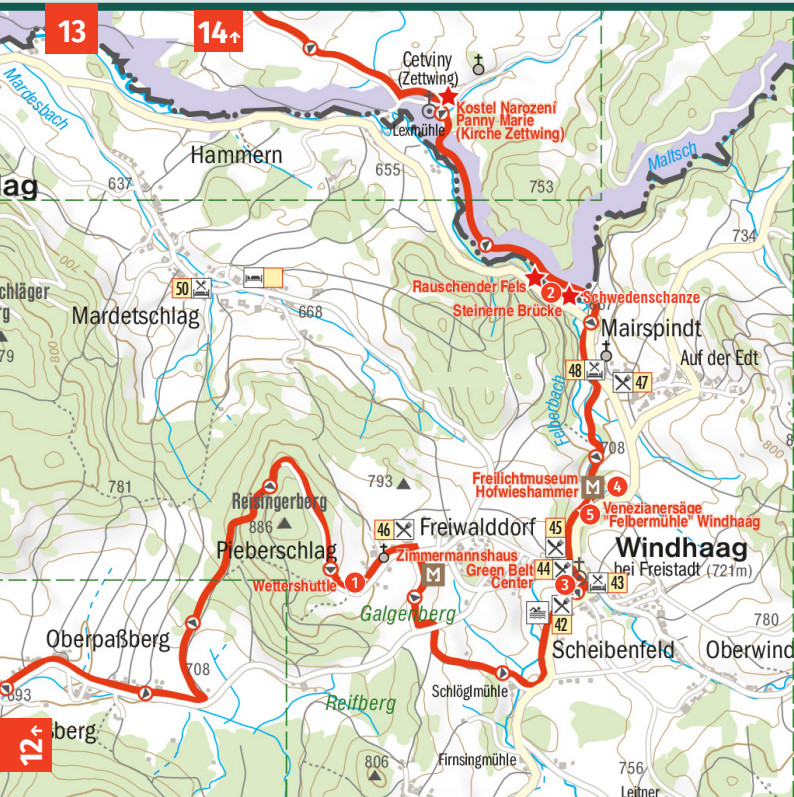
ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 42,8 km²
- Počet obyvatel: 1.570
- První písemná zmínka: 1380
- Znak: panter na červené skalní trojhoře, po jehož bocích jsou jehličnany na stříbrném pozadí
- Název: mhd. wint= vítr a hac = ohrazení
- Webové stránky: www.windhaag.at

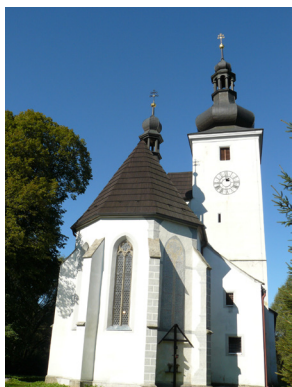

PAMÁTKY

- Wettershuttle** (objekt na střeoevropském rozvodí) s cestou se sochami a plastikami Gerharda Eilmsteinera: Obrovský stroj, poháněný vodní silou stojí přesně na střeoevropském rozvodí Dunaje a Vltavy a zapojuje se do přirozeného zavodnění kontinentu.
- Kamenný most:** U historického kamenného mostu byl zřízen hraniční přechod Mairspindt - Cetviny pro pěší, cyklisty a lyžaře.
- Green Belt Center:** informuje od roku 2015 o Evropském zeleném pásu a o pozoruhodnostech pohraničního regionu jižní Čechy – Mühlviertel
- Pila a hamr Hofwies:** Pila a kovárna od roku 1580
- Benátská pila „Felbermühle“:** nachází se přímo vedle turistické stezky; prototyp pily s mlýnem je připisován Leonardovi da Vinci.

Tichá (Dolní Dvořiště)

Nově zrestaurovaný kostel v Cetvinách

PAMÁTKY

- 1 Kostel „Narození naší milé paní“:** Kostel stojí v opuštěné krajině v Cetvinách (Zettwing). Gotická stavba, poprvé zmíněná v roce 1384 byla během komunistického režimu používána jako stáj a po sametové revoluci byla renovována.
- 2 Tvrz Tichá** (viz detailní popis)

Úsek cesty 14 • TICHÁ

Tvrz Tichá

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1360
- stavební sloh: gotický
- podoba: v současnosti: hlavní věž téměř čtvercového půdorysu a struktury základů
- poloha: dno údolí na břehu rybníka
- původ názvu: německy Oppolz

HISTORIE

Pánové z Velešína a Michalovic, kteří vlastnili také hrady Velešín a Sokolčiči, nechali postavit tvrz Tichá v polovině 13. století.

První písemný dokument pochází z roku 1360. Tvrz se následně nikdy nerozvinula v centrum samostatného panství, ale zůstala trvalou součástí hradu Velešín.

Po smrti Beneše a Jana z Velešína převzali správu tvrze nejdříve Petr a Jošt z Rožmberka, než přešla tato obranná stavba roku 1387 skutečně do vlastnictví Oldřicha z Rožmberka a jeho syna Jindřicha. Tichá tehdy sloužila jako sídlo purkrabího a hejtmanů. Po smrti Petra Voka z Rožmberka, kterou roku 1611 současně vymírá mužská linie rodu, zdědil tvrz Jan Jiří ze Švamberka. Majetek Švamberků byl

ale zkonfiskován po jejich účasti na českém stavovském povstání. Hrabě Karel Bonaventura Buquoy oproti tomu podporoval při bitvě na Bílé hoře vítěznou stranu a roku 1620 získal tvrz od císaře Ferdinanda II. Habsburského. Od té doby byla budova využívána čistě jako účelová stavba, kterou výrazně poškodily požáry v letech 1687, 1707 a 1789. Jan Nepomuk Buquoy ji nechal poté v roce 1789 přestavět na pivovar, který byl provozován téměř sto let. Po roce 1945 připadla tvrz pas-
teveckému družstvu a následně Státnímu statku. Kolem roku 1970 byly veškeré budovy až na stavbu věže kvůli špatnému technickému stavu strženy. Od roku 2001 má tvrz Tichá status kulturní památky.

U čtvercové hlavní věže se bude od roku 2020 rekonstruovat hrázděné patro společně se střechou

ZAJÍMAVOSTI

Tvrz dnes patří k nejlépe prozkoumaným středověkým stavbám na území jižních Čech. Areálu dominuje hlavní věž s čtvercovým půdorysem, jejíž zdi mají tloušťku téměř 3,5 metru. Archeologické vykopávky

odhalily základy vedlejších budov. V současné době se provádí obsáhlé rekonstrukční práce celé tvrze, které mají být dokončeny v roce 2021. Občerstvení je k dispozici

OTEVÍRACÍ DOBA

Zřícenina je zvenku volně přístupná. Komentované prohlídky jsou možné (Sdružení Hradů na Malši).

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Festung Tichá

Tichá 41 38272 Dolní Dvořiště
Hradů na Malši, z.s.
Pořešín hrad 100
Kapllice 382 41
Tel.: +420 720 342 950
webmaster@hradynamalsi.cz
www.hradynamalsi.cz

Úsek cesty 15 • **DOLNÍ DVOŘIŠTE**

OBEC DOLNÍ DVOŘIŠTE

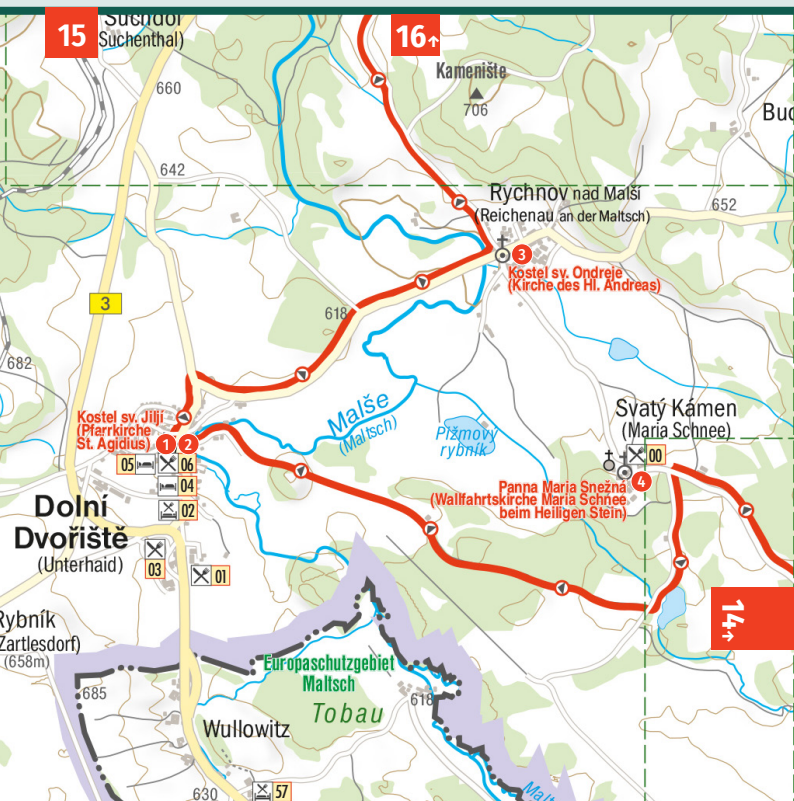
ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 90,0 km²
- Počet obyvatel: 1.285
- První písemná zmínka: 1279
- Znak / erb: dvě okrouhlé věže za zdí pletenou z proutí s heraldickou růží mezi nimi
- Bývalé německé jméno: Unterhaid
- Webové stránky: www.dolnidvoriste.cz

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel Sv. Jiljí:** významná památka pozdní gotiky v jižních Čechách, jeden z nejkrásnějších kostelů v regionu; trojlodní síňový kostel s pozoruhodnými kamenickými pracemi
- 2 Socha Sv. Jana Nepomuckého**
- 3 Kostel sv. Ondřeje:** Rychnov nad Malší; vybudován na začátku 14. století
- 4 Poutní kostel Marie Sněžné u sv. kamene** (Maria Schnee beim Hl. Stein): kaple vybudovaná roku 1653 nad kamenným sedadlem; opraven po sametové revoluci;
- 5 Tvrz Tichá** (viz detailní popis pěšího úseku Tichá)

OBEC BUJANOV

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 17,5 km²
- Počet obyvatel: asi 570
- První písemná zmínka: 1347
- Znak / erb: žádný znak
- Bývalý německý název: Angern
- Webové stránky: www.bujanov.cz

Malé železniční muzeum přímo vedle železniční trati

PAMÁTKY

- 1 **Železniční muzeum:** malé muzeum, založené v roce 1995 ve staré nádražní budově; otevřena o letních víkendech
- 2 **Burg Louzek (Lauseck)**

Hrad Louzek

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1421
- stavební sloh: gotický
- podoba: původní hrad se třemi částmi; dnes fragmenty paláce, věže a části vnějších hradeb
- poloha: ostroh prudce spadající k Malši
- původ názvu: staroněmecky: „Vogelherd“ nebo „Lausiger Winkel“ (česky čihadlo).

HISTORIE

Důležitá středověká zemská obchodní stezka z Freistadtu do Českých Budějovic byla často ohrožována lapky a loupežníky. Na její ochranu bylo pravděpodobně postaveno několik strážních hradů: Louzek, Sokolčí, Pořešín a Velešín. Kdysi se Louzek skládal ze tří částí. Samotné malé jádro hradu tvořilo s věží, obytnými a dalšími stavbami nároží, které bylo na západní a severní straně chráněné příkopem a na západě bylo vysekáno do skály. Skála před hradním jádrem byla opevněná a chránila přístupovou cestu. Na severovýchodní nároží skalního útvaru navazovalo vysoké opevnění. Příkop a val obklopoval celý areál. Také relativně malé předhradí přiléhalo na jihu k příkrému svahu nad Malší, na západě a severu byl val a příkop. Písemné zprávy o hradu jsou bohužel vzácné.

V roce **1421** je hrad poprvé zmiňován v písemných pramenech s hradním pánem **Petrem Harrachéřem z Louzku**, v té době rožmberským purkrabím hradu Vítkův Hrádek, tvrz se poprvé objevuje v písemných listinách. Pozdější zpráva kolem roku **1440** zmiňuje, že hrad přešel do vlastnictví rodu **Malovců z Malovic**. Dne **1. srpna 1448** pak bratři **Jan, Diviš a Bohuslav z Malovic** předali hrad zápisem do zemských desek **Oldřichovi II. z Rožmberka**, čímž se stal součástí panství Nové Hradky. Následně rychle pustnul, neboť o pouhých 12 let později prodává výše zmiňovaný Oldřich z Rožmberka poplužní dvůr jistému Bártovi a jeho synu Křížovi. V roce **1541** je hrad zmiňován již jako zřícenina.

Rekonstrukce hradu Louzek z doby kolem roku 1430

ZAJÍMAVOSTI

Ještě dnes si můžete prohlédnout zbytky paláce, věže a vnějších hradeb. Ze systému opevnění se dochoval ochranný val, příkop, zbytky původně mohutné věže a část přilehlého zdiva hlavního paláce. Ze staveb podélného předhradí se zachovaly základy

Dnešní pohled na zříceninu hradu Louzek

OTEVÍRACÍ DOBA

Zřícenina hradu je volně přístupná. Komentované prohlídky jsou možné (Sdružení Hradů na Malši).

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Hrad Louzek

38241 Bujanov
Hrady na Malši, z.s.
Pořešín hrad 100
Kaplice 382 41
Tel.: +420 720 950
webmaster@hradynamalsi.cz
www.hradynamalsi.cz

AUDIOGUIDE

Úsek cesty 17 • KAPLICE

MĚSTO KAPLICE

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

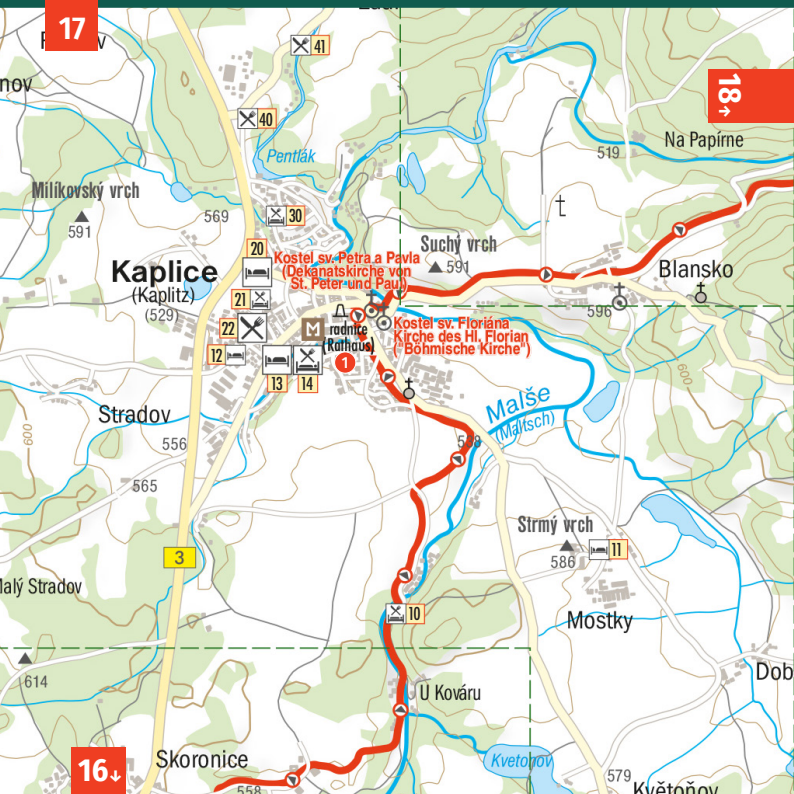
- Rozloha: 40,9 km²
- Počet obyvatel: asi 7080
- První písemná zmínka: 1257
- Znak / erb: dvě čtyřboké věže za zdi opevnění, mezi nimi je heraldická růže
- Bývalé německé jméno: Kaplitz
- Webové stránky: mestokaplice.cz

Radnice (vlevo)
a kostel sv. Petra a
Pavla (vpravo)

PAMÁTKY

- 1 **Historické centrum města** (detailní plánec)
- 2 **Hrad Pořešín** (patříci k městu Kaplice, v průvodci je ale přiřazen k úseku 19, obci Netřebice)

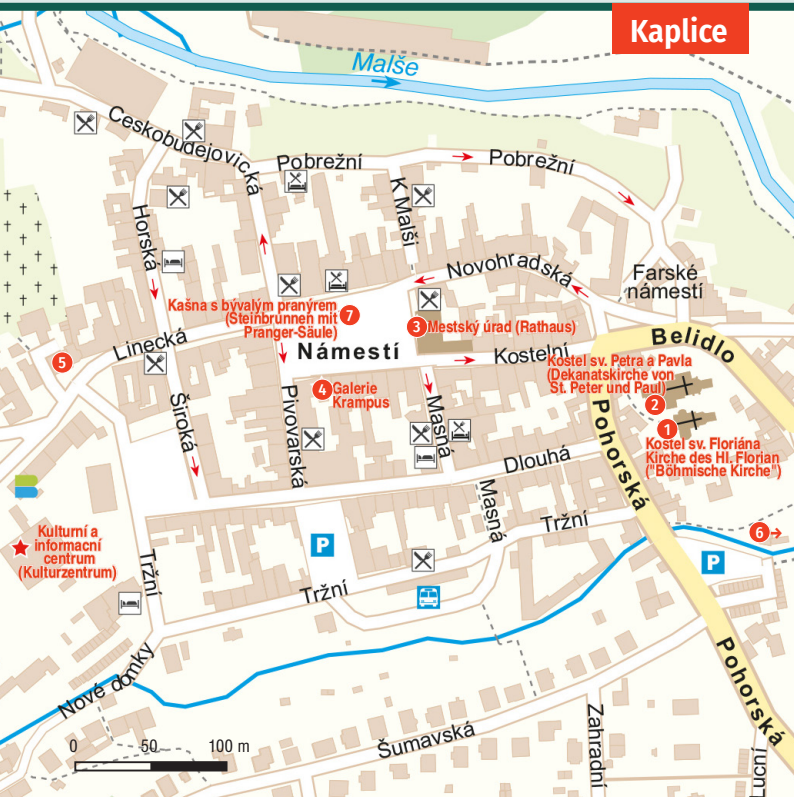

Kaple svatého Josefa a Barbary

PAMÁTKY

- 1 **Kostel sv. Floriána ("Český kostel"):** Kostel ze začátku 16. století s barokním zařízením
- 2 **Děkanský kostel sv. Petra a Pavla:** gotický, dvojloďní síňový kostel s barokní kopulí; první písemná zmínka pochází z roku 1383
- 3 **Radnice:** Renesanční budova s hranolovou věží z roku 1555;
- 4 **Krampusova galerie:** V renovovaném sklepě bývalého rožmberského pivovaru jsou vystaveny kostýmy Perchty a Krampuse.
- 5 **Kaple svatého Josefa a Barbary**
- 6 **Panský dům starého pivovaru s kamenným mostem:** postaven roku 1648
- 7 **Kamenná studně s pranýřem:** vystavěna 1646

Úsek cesty 18 • SOBĚNOV

OBEC SOBĚNOV

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

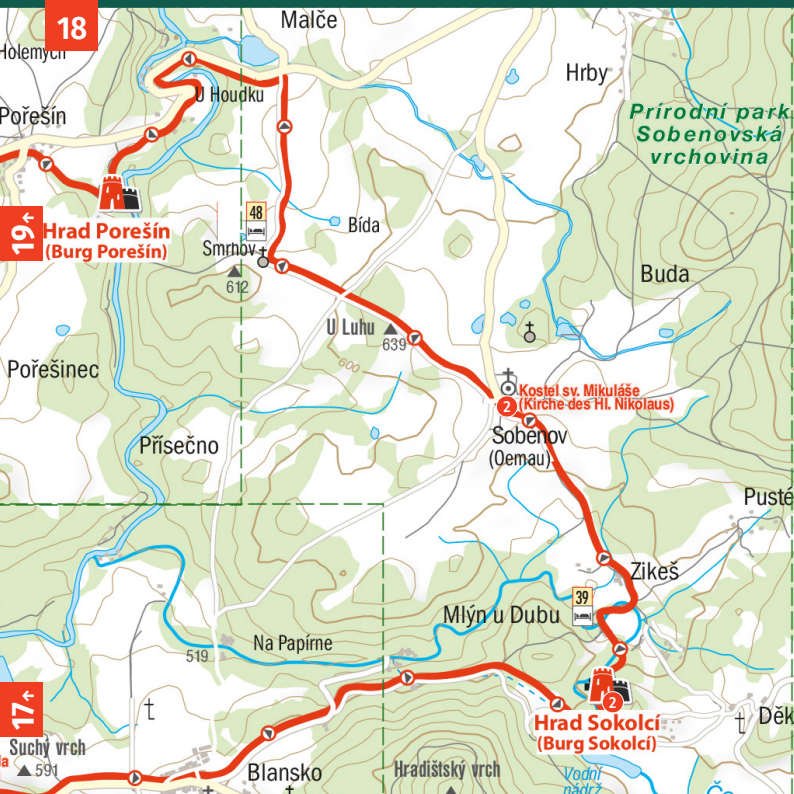
- Rozloha: 12,5 km²
- Počet obyvatel: asi 370
- První písemná zmínka: 1359
- Znak / erb:
- Bývalý německý název: Oemau
- Webové stránky: www.sobenov.cz

Kostel sv. Mikuláše

PAMÁTKY

- 1 Kostel svatého Mikuláše:** původně gotický a v 17. století barokizovaný kostel
- 2 Hrad Sokolčí (Burg Sokolci)** (nachází se v katastru obce Benešov nad Černou)

Hrad Sokolčí

STRUČNÝ POPIS

- vybudován: kolem roku 1358
- stavební sloh: gotický
- podoba: původně dvoudílný hrad s předhradím a jádrem hradu
- poloha: na skalním ostrohu prudce spadajícím k říčce Černá
- původ názvu: „sokolí hrad“

HISTORIE

Hrad Sokolčí byl založen roku **1358** pravděpodobně **Jindřichem z Velesína a Michalovic**, poté co ztratil svůj podíl na hradu Velesín. Nedochovaly se sice žádné zakládací listiny, pozoruhodné jsou ale padělký z dílny **Oldřicha II. z Rožmberka**, které se vztahují k roku **1264** a mají potvrzovat vlastnické nároky Voka z Rožmberka udělené králem Přemyslem Otakarem II.

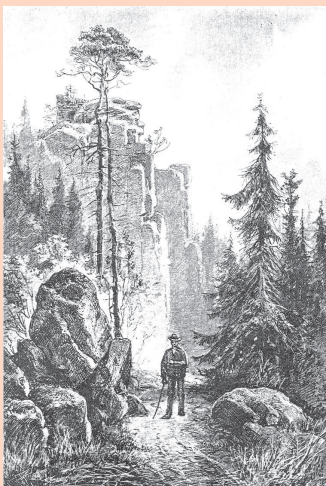
Ze stejné padělatelské dílny pochází dále listina ze 17. září **1333**, díky které daroval král **Jan Lucemburský** Vokovi z Rožmberka hrady Příběnice a Sokolčí. Tyto listiny poukazují na velký zájem Oldřicha z Rožmberka o hrad, ačkoli zůstane nejasné, zda se tehdy ještě vůbec jednalo o fungující dominium.

Nakonec se **Rožmberkové** dokázali úspěšně zmocnit hradů Sokolčí, Pořešín a Louzek. Po téměř dvou stech letech po založení (**1541**) už existují první doklady svědčící o opuštěném hradu. Archeologické nálezy dokládají požár.

Dispozice hradu Sokolčí byla dvoudílná. Před hlavním hradem bylo položeno širší předhradí, jehož čelo bylo zajištěno příkopem a valem. Za druhým příkopem vylámaným ve skále se ukrývalo jádro hradu. Na severovýchodním nároží stála vysoká čtyřhranná věž s navazujícím opevněním, které mělo cimbuří. Na jihovýchodním nároží se tyčila další, čtyřboká obranná věž.

ZAJÍMAVOSTI

Můžete si prohlédnout fragmenty věže, paláce a hradeb. Pokochejte se pohledem na krásnou krajinu a výhledem do údolí řeky a jejího okolí. Mohutná žulová stěna slouží jako lezecká stěna a je vybavena zajišťovacími oky a skobami.

Pohled na již zchátralý hrad od severu (historická kresba; vpravo) a rekonstrukce hradu Sokolčů z doby kolem roku 1350 (dole)

OTEVÍRACÍ DOBA

Zřícenina hradu je volně přístupná. Komentované prohlídky jsou možné (Sdružení Hradů na Malši).

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Hrad Sokolčů

38241 Benešov nad Černou
Hradů na Malši, z.s.
Pořešín hrad 100
Kaplice 382 41
Tel.: +420 720 342 950
webmaster@hradynamalsi.cz
www.hradynamalsi.cz

OBEC NETŘEBICE

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

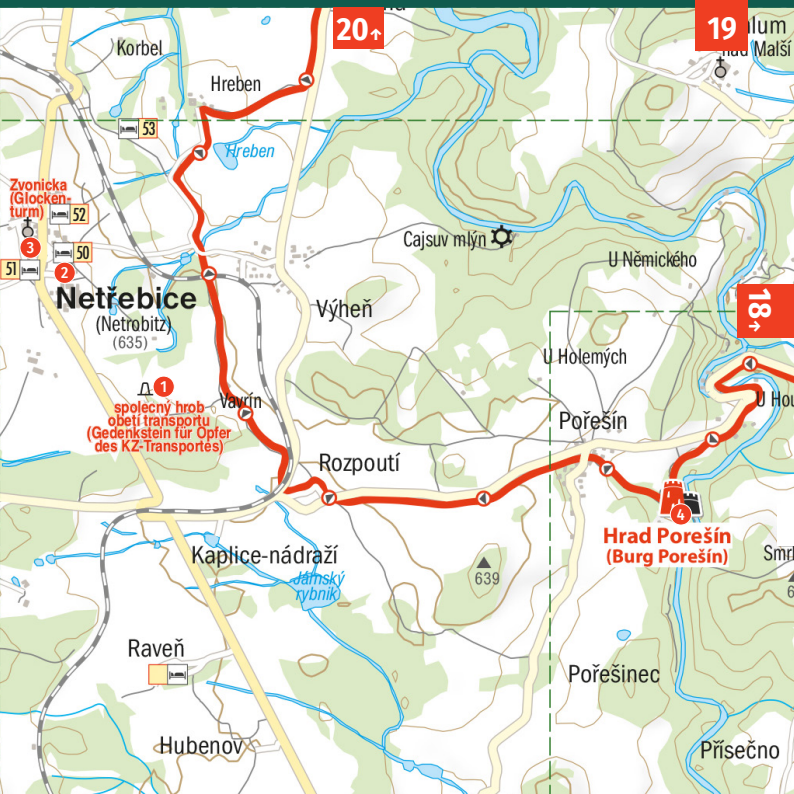
- Rozloha: 13,4 km²
- Počet obyvatel: asi 460
- První písemná zmínka: 1358
- Znak / erb: žádný erb
- Bývalý německý název: Netrobotitz
- Webové stránky: www.obecnetrebice.cz

Zvonice a
pamětní kámen

PAMÁTKY

- 1 Památník obětem transportu z koncentračního tábora:** postaven na památku 44 neznámých obětí transportu z koncentračního tábora Osvětim do Mauthausenu od ledna 1945.
- 2 Věž se zvonem:** otevřená dřevěná věž se zvonem sv. Václava; zřízena roku 1991
- 3 Kaple sv. Jana Nepomuckého:** Atriová kaple, vybudovaná roku 1825
- 4 RZřícenina hradu Pořešín:** náležejícího k městu Kaplice

Úsek cesty 19 • NETŘEBICE

Hrad Pořešín

STRUČNÝ POPIS

- vybudován: kolem roku 1270
- stavební sloh: gotický
- podoba: jádro hradu a dvě předhradí
- poloha: skalní výběžek nad Malší

HISTORIE

Bavor II. ze Strakonice nechal založit hrad roku **1270**, protože pravděpodobně potřeboval sídlo pro správu svých zdejších pozemků. Jeho manželka **Anežka**, nemanželská dcera českého krále Přemysla Otakara II., dostala věnem toto území. Jeho syn **Bavor III.** ho ale už roku **1315** vyměnil s bratry **Přibíkem, Verne-rem a Rackem** za hrad Vitějovice u Prachatic. Od této chvíle se noví majitelé nazývali podle nabytého hradu. Za nejvýznamnějšího člena rodu je považován **Markvart I. z Pořešína**, v letech **1358–1406** hofmistr císařovny **Elišky Pomořanské**.

Po smrti posledního pána z Pořešína přešel hrad do majetku **Jana a Hroška z Maršovic**. Na konci **14. století** vzniká v hradním areálu s původně jedním předhradím v průběhu rozsáhlých přestaveb druhé předhradí.

V době neklidných husitských válek mělo hrad v držení několik neznámých majitelů, než se jako dědictví dostal do majetku císaře **Zikmunda Lucemburského**, který ho daroval **Oldřichu II. z Rožmberka**. Oldřich II. známý svou padělatelskou dílnou nechal možná rodinný archiv pánů z Pořešína zlikvidovat. Kolem roku **1433** dal ze strachu před husitským nebezpečím podnět ke stržení opevnění. Hrad už nebyl nikdy obnoven.

Rekonstrukce hradu Pořešín z doby kolem roku 1400

ZAJÍMAVOSTI

Dnes jsou v hradním areálu patrné ještě dvě dochované hradní brány a tři dělicí příkopy s mostem, základy hradní věže, kuchyně a zbytky paláce. Na pěti informačních tabulích je dokumentován původní vzhled, který umožňuje „pohled do minulosti“. K areálu patří také repliky středověké kuchyně, kovárny a hrnčírny, ve kterých se v letních měsících

konají řemeslné kurzy. Pozoruhodné je archeologické muzeum. Vedle dějin hradu přibližuje život ve středověku (kuchyňské náčiní a nádoby pro stolování, šicí potřeby, nářadí, vojenská výzbroj, mince). V hradní hospodě „U Markvarta z Pořešína“ se nechte rozmazlit pokrmy podle první středověké české kuchařky z roku 1535.

OTEVÍRACÍ DOBA

duben až květen: sobota a neděle od 10 do 17 hodin,
červen: čtvrtek až neděle od 10 do 18 hodin,
červenec až srpen: každý den od 9 do 19 hodin
září a říjen: sobota a neděle od 10 do 17 hodin,
zimní přestávka!

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Hrad Pořešín

Pořešín
38241 Kaplice
Hrady na Malši, z.s.
Pořešín hrad 100
Kaplice 382 41
Tel.: +420 720 342 950
webmaster@hradynamalsi.cz

Úsek cesty 20 • SVATÝ JAN NAD MALŠÍ

OBEC SVATÝ JAN NAD MALŠÍ

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

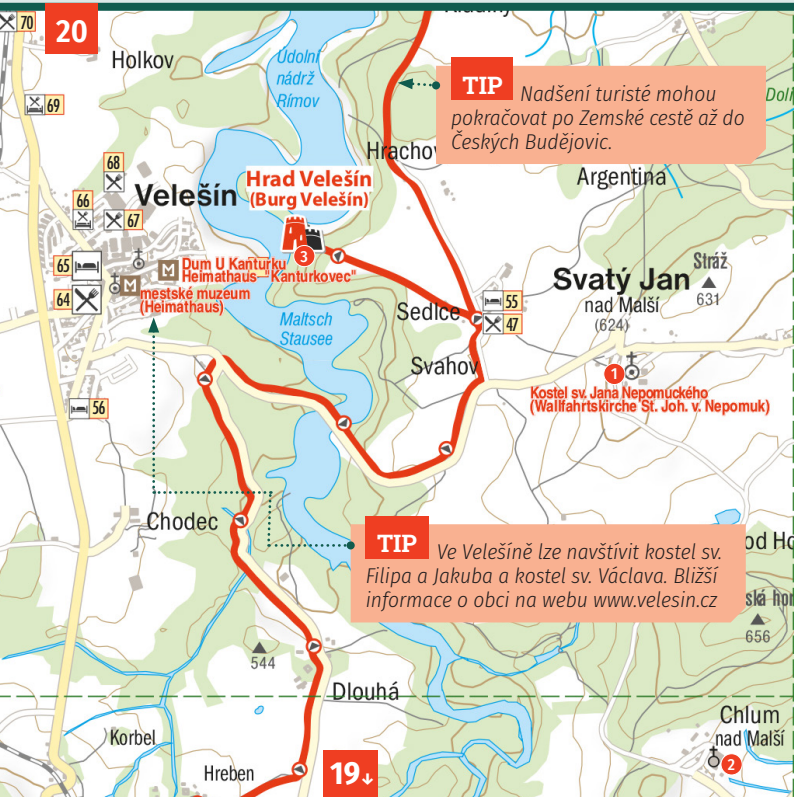
- Rozloha: 12,8 km²
- Počet obyvatel: asi 560
- První písemná zmínka: 1735
- Znak / erb: sv. Jan Nepomucký
- Bývalý německý název: Johannesberg
- Webové stránky: www.svjan.cz

Selské baroko v Chlumu (vlevo) a poutní kostel ve Svatém Janu (vpravo)

PAMÁTKY

- 1 **Poutní kostel Sv. Jana Nepomuckého:** jednolodní barokní stavba s třístranným presbyteriem a 37 m vysokou hranolovou věží
- 2 **Chlum nad Malší:** Selská usedlost ve stylu jihočeského selského baroka
- 3 **Hrad Velešín** (viz detailní popis)

Hrad Velešín

Rekonstrukce hradu kolem roku 1450

STRUČNÝ POPIS

- postaven: v první třetině 13. století
- stavební sloh: pozdně románský a gotický
- podoba: dvoudílný areál
- poloha: skalní ostroh u úzkého krčku meandru Malše
- původ názvu: pravděpodobně obměna jména zakladatele

HISTORIE

Hrad Velešín je jedním z prvních královských kamenných hradů v Čechách a sloužil na obranu jižní hranice Českého království.

Za (možného) zakladatele hradu a toho, kdo mu propůjčil jméno, je považován král **Václav I.**

Kolem roku **1265** vyměnil **Přemysl Otakar II.** (syn Václava I.) hrad s Čěčem z Budivojovic, aby získal potřebné pozemky pro založení královského města České Budějovice. Čěč předal hrad – rok zůstává neurčen – **Benešovi Pyšnému z Velešina**, předkovi pánů z Michalovic.

Byli to především **páni z Michalovic**, kteří vedle **Rožmberků** sehráli významnou roli při kolonizaci jižních

Čech. Vedle Velešina vlastnili také hrad Sokolčič, tvrze Benešov a Tichá. Na konci vlády **Přemysla Otakara II.** se hrad opět dostal do královských rukou. Za Václava II. ho získal zpět v roce **1283** Jan z Michalovic. Po něm ho zdědil jeho syn **Beneš** a roku **1346** jeho vnuk **Jindřich z Velešina**. **Petr z Michalovic**, který se jako majitel objevuje od roku **1361**, postavil kapli na počest svatého Václava. Místo s výhodnou polohou na obchodních stezkách z Českých Budějovic do Freistadtu či Weitry se v průběhu času rozvinulo ve významné tržové místo, které pravděpodobně ze strategických důvodů kupují roku **1387** **Rožm-**

Úsek cesty 20 • SVATÝ JAN NAD MALŠÍ

berkově. Hrad byl v té době ještě královským lénem, ale v roce **1391**, kdy byl Velešín povýšen na město, ho **Václav IV.** z léna vyvázal. Více než 100 let byl hrad ve vlastnictví **Rožmberků.**

Po roce **1487** byl pro příliš vysoké náklady na údržbu opuštěn. Roku **1541** je již považován za zchátralý. Smrtí posledního **Rožmberka Petra Voka** v roce **1611** připadl jako dědictví **Janu Jiřímu ze Švamberka.**

Dnešní pohled na hrad Velešín

ZAJÍMAVOSTI

Dominantu hradu kdysi tvořila masivní okrouhlá věž, jejíž zbytky se dochovaly. Ve svahu pod věží probíhal parkán, do kterého ústila přístupová cesta, která vedla až na nádvoří jádra hradu. Toto jádro se skládalo z paláce s přistavenou jednodílnou kaplí svatého Václava. Pozoruhodně nepravidelný půdorys kaple je patrný ještě dnes. Patří

k nejstarším královským hradním kaplím a byla postavena v pozdně románském slohu.

Zadní, nižší část hradu se skládala z další věže a kruhové hradby. Zajímavé jsou také zbytky poustevnické kaple, která vznikla v polovině 16. století na troskách hradu a byla obývána pravděpodobně téměř 50 let.

ZAJÍMAVOSTI

Zřícenina hradu je volně přístupná. Komentované prohlídky jsou možné (Sdružení Hradý na Malši).

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Hrad Velešín

37401 Velešín
Hradý na Malši, z.s.
Pořešín hrad 100
Kaplice 382 41
Tel.: +420 720 342 950
webmaster@hradynamalsi.cz

AUDIOGUIDE

25. Úseky cesty A – E

Úseky cesty A až E popisují vedení jižní trasy přes Windhaag/Perg, Rechberg, Bad Zell a Tragwein.

Pranýř v Bad Zell a kaple sv. Hedviky v Bad Zell

Filiální kostel Altenburg

Filiální kostel Altenburg je poprvé zmiňován v roce 1309 a je zasvěcen sv. Bartoloměji. Lasla von Prag určil kostel jako poslední místo odpočinku své rodiny. Kaple a hrobka byly roku 1512 vyzdobeny nádhernými freskami a představují klenot tohoto kostela. Hned vedle kostela stojí muzeum „hraběte z

Windhaagu“. Zde je zdokumentován neuvěřitelný příběh hraběte Joachima Enzmilnera, který působil v rámci protireformace v Horním a Dolním Rakousku. Jeho dcera nechala později jeho nádherný zámek strhnout a založila klášter ve Windhaagu.

Úsek cesty A • WINDHAAG

OBEC WINDHAAG / PERG

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 19,1 km²
- Počet obyvatel: cca 1510
- První písemná zmínka: kolem roku 1250
- Znak: ozbrojený gryf s polovičním mlýnským kolem na stříbrné trojhoře
- Název: wind = vystaven větru; hac = ohrazení
- Webové stránky: www.windhaag-perg.at

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel svaté Marie Magdaleny:** postaven z materiálu z bývalého zámku; po zrušení kláštera byl v roce 1785 povýšen na farní kostel Windhaag.
- 2 Filiální kostel Altenburg:** viz popis na str. 85
- 3 Muzeum Altenburg:** přiblížení příběhu hraběte Joachima Enzmilnera a nádherného zámku Windhaag
- 4 Vlastivědná místnost** a zbrojnice občanské gardy v bývalém klášteře
- 5 Zřícenina hradu Windhaag** (viz detailní popis)

Zřícenina hradu Windhaag

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1290
- stavební styl: gotický; renesanční zámek byl stržen kvůli stavbě kláštera
- podoba: hlavní věž bergfrit, zbytky paláce a hradeb
- poloha: výšinný hrad na skalní ostrožně
- původ názvu: středohornoněm. wint=Wind a hac=ohrazení nebo „Haag der Wenden“ = Slovaný („Wenden“) obývaná vrchovina

HISTORIE

V 10. st. již pravděpodobně existovalo dřevěné hradiště na protáhlém kopci. V roce **1290** se v listinách poprvé objevuje tvrz s bratry **Heinrichem a Freitelem von Windhaag** jako majiteli. Následovali **Hans von Au** a později rod **Lasbergů**. Roku **1395** patřil hrad **Konradu Schaffero-vi von Schwertberg**, který si vzal za ženu dceru posledního Freitela von Windhaag.

V roce **1400** přešel hrad na **Thomase Tannpecka**.

Císař Bedřich III. odebral roku **1485** Tannpeckům panství Windhaag a převedl je na Lasla von Prag, protože rod Tannpecků se během válek s Uherskem paktoval s **Lichtenštejny**, kteří v té době patřili k císařovým nepřátelům. **Laslovi von Prag** se podařilo zvětšit panství nákupy a nadto ve Windhaagu zřídit zemský soud. Jeho vnuk **Friedrich**

von Prag musel roku **1597** prodat zámek Windhaag svému hlavnímu věřiteli **Lorenzi Schütterovi** na Klingenbergu, jehož potomci ho také pro vysoké dluhy v roce **1630** prodali **Joachimmu Enzmilnerovi**, právníkovi, který zbohatl díky protireformaci. V kupní smlouvě se zámek popisuje jako „jednoduchá gotická obranná stavba, ne příliš velká, ale přeci pohodlná“. Od roku **1642** vybudoval Enzmilner vedle malého „Starého zámku“ novou, velkou a třípodlažní stavbu v renesančním stylu s lázněmi, štukovými stropy, knihovnou čítající 30000 knih (základ Národní knihovny) a obrazovou galerií. Joachim Enzmilner zemřel roku **1678**, jeho jediná přeživší dcera **Eva Magdalena** zdědila veškerý majetek. Jako představená kláštera se od života svého otce v luxusu odvrátila. Ne-

Úsek cesty A • WINDHAAG

chala zámek – pouhých osm let po jeho dokončení – strhnout spolu s cennými malbami, zařízením a fontánami (dnes na náměstí ve Steyru a Königswiesenu). Materiál použila na založení velkého nového kláštera.

Až do roku **1771** ale ve „Starém hradě“ bydleli chudí lidé. Z někdejší

ší honosné budovy zbyla pouhá ruina, o kterou se příštích 200 let nikdo nestaral.

V roce **1990** koupila zbytky historických zdí **obec Windhaag**, aby je zrestaurovala.

Panoramatické schodiště (vlevo) a pohled z věže (vpravo)

ZAJÍMAVOSTI

Z tzv. „Starého zámku“ jsou dnes patrné zakonzervované zbytky paláce, bergfritu, brány a hradeb a rovněž kaple sv. Petra. Věž byla zpřístupněna pomocí panoramatického schodiště. Velké části historického zdiva byly zrekonstruovány za po-

užití nových stavebních materiálů. Jak bylo úvodem zmíněno, Nový zámek byl zcela stržen. Navštivte ale Muzeum a kostel v Altenburgu u města Perg: Model Nového zámku Vám zprostředkuje někdejší krásu této stavby.

OBEC DOBA

Zřícenina je volně přístupná

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burgruine Windhaag

Burgstraße 17, 4322 Windhaag bei Perg
www.burgruine.windhaag-perg.at
 Gemeinde Windhaag bei Perg
 Enzmilnerplatz 3, 4322 Windhaag bei Perg
 Tel.: +43 (0)7264 / 4255
gemeinde@windhaag-perg.at
www.windhaag-perg.at

AUDIOGUIDE

OBEC RECHBERG

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

- Rozloha: 13,8 km²
- Počet obyvatel: cca 1000
- První písemná zmínka: 1209
- Znak: Vlnová lišta (jezero ke koupání) a tři zlaté míčky (Sv. Mikuláš)
- Webové stránky: www.rechberg.at

"Schwammerling"

PAMÁTKY

- 1 Muzeum pod širým nebem Großdöllnerhof:** Zhruba 400 let starý „trojstranný dvůr“ (Dreiseithof) z oblasti Mühlviertel je dnes muzeem pod širým nebem a centrem pořádání akcí.
- 2 "Schwammerling":** Tento pozoruhodný viklan (vzniklý matracovým zvětráváním) je znakem obce
- 3 Farní kostel sv. Mikuláše:** první písemná zmínka pochází z roku 1209 – vznikl jako pobočka kostela v Pierbachu
- 4 Jezero ke koupání Rechberg:** s nejlepší kvalitou vody a stinnou loukou vhodnou k ležení

Úsek cesty C • BAD ZELL

OBEC BAD ZELL

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

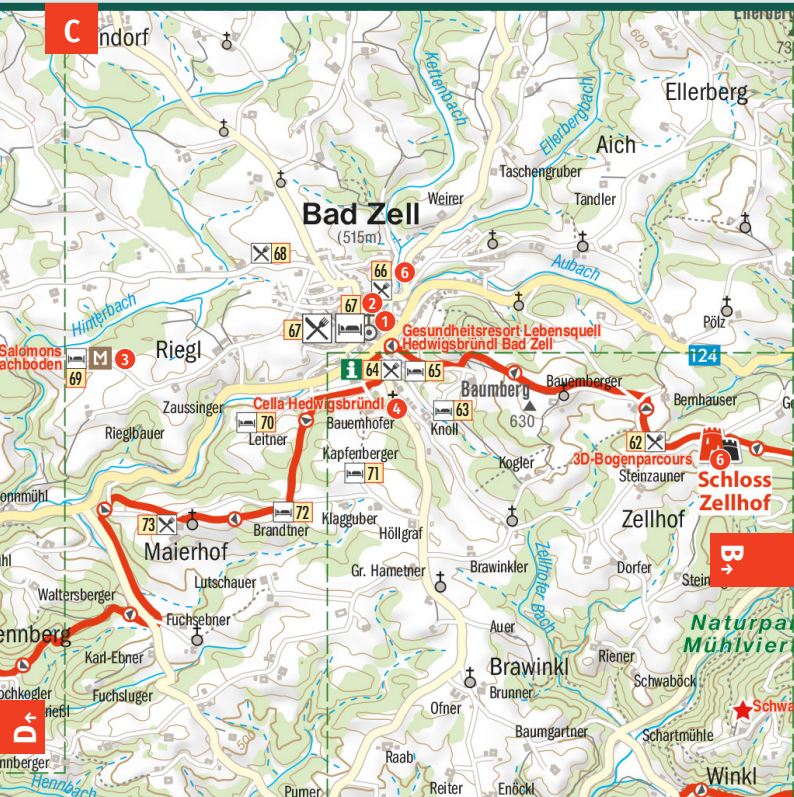
- Rozloha: 45,5 km²
- Počet obyvatel: cca 2.920
- První písemná zmínka: 1208
- Znak: Klášterní cela se zvonící a zkříženými klíči
- Název: mhd. zelle = mnišská cela; od roku 1976 Bad
- Webové stránky: www.badzell.at

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel Sv. Jana Křtitele:** pozdně gotická stavba (1. listinná zmínka 1260) s barokizovaným oltářním prostorem (od Franze Ludwiga Grimma z Bavorska)
- 2 Pranýř:** Jediný pranýř v Horním Rakousku z roku 1574;
- 3 Soukromé vlastivědné muzeum Salomons Dachboden:** působivě koncipovaná soukromá sbírka historických, selských a originálních věcí
- 4 Cela Hedwigsbründl:** Léčivý pramen dal jméno lázním svaté Hedviky.
- 5 Tunely:** ze žuly vysekaný umělý systém chodeb v celkové délce 65m v hostinci Populorum.
- 6 Zámek Zellhof** (viz detailní popis)

Turistické informace: Lebensquellplatz 1, +43 (0)7263/7516 nebo +43 (0)5/07263

Zámek Zellhof

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1347
- stavební sloh: renesanční
- podoba: dochovaný dvoupatrový jižní a západní obytný trakt; severní a západní křídlo bylo částečně strženo;
- poloha: plochý pahorek
- původ názvu: „Cella“, = cela, malá kaple

HISTORIE

V roce **1208** se objevuje zmínkou o jistém „**Heinricus de Celle**“ první písemná zpráva o dnešní obci Bad Zell (Cella). Několik kilometrů mimo obec Zell, tzv. „Hof daz Celle“, vzniklo později šlechtické sídlo Zellhof. V roce **1347** je Zellhof zmiňován písemně jako majetek Chunrata a **Petera Czellohových**. Následovaly četné změny majitelů a přestavby na šlechtické sídlo (menší, neopevněné, ale reprezentativní sídlo nižší šlechty).

V roce **1536** koupil **Hilleprant Jörger**, který už 2 roky předtím získal panství Prandegg severně od Zellu, trhovou obec Zell od Řezna a v roce **1607** také sídlo Zellhof od **Wolfa Heinricha Artstettera von Wartberg**. V letech **1618 až 1622** nechal **Ferdinand Jörger** zřídit velký trakt s reprezentativním vnějším schodištěm, ve kterém se nacházely i

reprezentativní místnosti, a rovněž navazující dvoupatrový trakt. V průběhu protireformace musel **Hans Maximilian Jörger** v roce **1631** prodat veškerý majetek a panství přešlo na **Gottharda von Scherffenberg**. Po jeho smrti se vdova provdala za **Hanse Reicharda von Starhemberg**.

Po sloučení panství Prandegg s Zellhofem v roce **1607** se správní sídlo nacházelo v Zellhofu a Prandegg byl vydán napospas chátrání. Zámek vlastnil v letech **1710 – 1754** **Franz Ferdinand von Salburg**, který ho také zvětšil: Postavil zámeckou věž a novou kapli a budovu přeměnil v barokním stylu.

K panství Herrschaft Zellhof, Prandegg a Aich patřilo 678 poddaných domů.

Po vymření Salburgů přešel Zellhof v roce **1806** na hrabata Ditrichštej-

Úsek cesty C • BAD ZELL

ny, rod pocházející z Korutan. V roce **1823** byly Zellhof a Prandegg prodány vévodům **Sachsen-Coburg-Gotha** se sídlem v Greinburgu. V roce **1917** byly věž a reprezenta-

tivní hlavní budovy strženy. Později se zbývající budovy věnovaly obci Zell, která je přidělila „nájemníkům“.

Historický pohled na zámek Zellhof kolem roku 1900

ZAJÍMAVOSTI

Z nádherného zámku dnes existují pouze dvoupatrový jižní a západní obytný trakt s pásy omítky, zchátralý hospodářský trakt a bývalá barokní kaple.

Na panství Zellhof se v Horním Rakousku odehrál jeden z posledních

velkých čarodějnických procesů – tzv. Wagenlehnerův proces – v letech 1729 až 1731. V jeho průběhu byla vyhlazena a popravena celá rodina. Poslechněte si příběh pomocí audioprůvodce.

OTEVÍRACÍ DOBA

Zámek je zvenku volně přístupný.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Schloss Zellhof

Zellhof 1, 4283 Bad Zell
 Marktgemeinde Bad Zell
 Marktplatz 8
 4283 Bad Zell
 Tel. 07263/7255

AUDIOGUIDE

OBEC TRAGWEIN

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

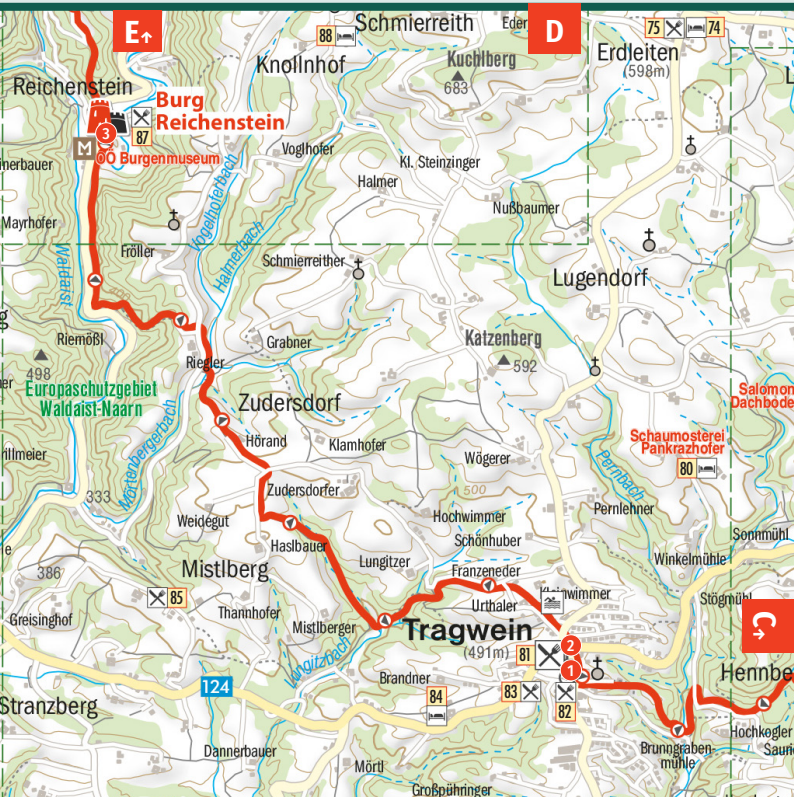
- Rozloha: 39,5 km²
- Počet obyvatel: cca 3.080
- První písemná zmínka: 1230
- Znak: zlatý sud s vínem na nosítkách
- Název: „Drawehn“ = lesnatý kraj nebo ve slovanských jazycích: „drahý, cenný“
- Webové stránky: www.tragwein.at

Farní kostel a mariánský sloup

PAMÁTKY

- 1 Farní kostel svatého Petra a Pavla:** gotická dvojlodní hlavní část (se třemi poli) se síťovou klenbou, hvězdicovou žebrovou klenbou a novodobou přístavbou
- 2 Mariánský sloup na náměstí:** zřízen 1750
- 3 Hrad Reichenstein s hradním muzeem**

Úsek cesty E • REICHENSTEIN

Reichenstein (Tragwein)

Řiční krajina řeky Waldaist byla prohlášena územím Natura 2000. V železité vodě žijí mimo jiné vzácné perlorodky říční.

Hradní zřícenina Reichenstein

STRUČNÝ POPIS

- první písemná zmínka: 1230
- stavební sloh: zbytky gotiky, hlavně renesance, barokní prvky
- podoba: renesanční obytný trakt gotické centrální části; zámecká kaple
- poloha: výšinný hrad na strmě spadajícím, nevysokém skalním ostrohu
- původ názvu: něm. slovo „Stein“ (kámen) mělo ve středohornoněmčině význam „Fels“ (skála) a „riche“ mocný.

HISTORIE

Počátek výstavby hradu nelze určit, ale do historických záznamů hrad poprvé vstupuje v roce **1230** osobou **Ulricus de Reichenstein**.

Od roku **1264** lze v písemných pramenech najít jméno **Poppo de Reichenstein** a později jeho syna Huga.

V roce **1295** uděluje vévoda Albrecht I. polovinu hradu Chunradovi von Capellen. Po roce

1326 se druhá polovina nachází v majetku **Eberharda von Wallsee**, který ji roku **1352** prodal **Ulrichu II. von Capellen**. Ulrich se tu ale pravděpodobně nezdržoval delší dobu, protože jeho hlavními sídly byl už tehdy nedaleký Steyregg a rovněž reprezentativně rozšířený Ruttenstein. V průběhu **14. st.** proběhly postupně přestavby a rozšíření, při kterých byl téměř celý starý hrad až na malé části stržen, případně

přebudován. Bylo patrné, že se tím mělo vyhovět zvýšené potřebě místa a přání většího komfortu bydlení. Reichenstein se tak rozvíjel do podoby působivého šlechtického hradu s hradbami, předhradím s hradní kaplí a mohutnou čtyřpatrovou obytnou budovou s panským zařízením.

V roce **1406** vymírá mužská linie rodu Capellenů a hrad se dostal sňatkem do rukou **Hartneida z Lichtenštejna**.

Roku **1567** získal hrad štyrský rytíř **Christoph Haym**. On a jeho syn Hanns ho přestavěli na nádherný renesanční zámek, jehož slavnostní sály byly vyzdobeny nádhernými nástěnnými malbami. Kvůli tomu byly na evangelické poddané uvaleny tak vysoké odvody, že to vedlo v roce **1571** k zavraždění nenáviděného katolíka **Christoph**

Hayma. Jako pachatel přicházel v úvahu protestantský vůdce sedláků Gaisrucker.

Svobodný pán **Hanns von Haym** umírá roku **1616** a prostřednictvím jeho dcery **Marie Johanny se Reichenstein** dostává roku 1632 do rukou hraběte **Wenzela Reicharda von Sprinzenstein**.

V roce **1729** koupil panství hrabě **Gundaker Thomas von Starhemberg**, jehož potomci jsou majiteli hradní zříceniny dodnes. Zříceninu si pronajímá spolek, který se mimo jiné stará o rekonstrukci hradu a organizování kulturních akcí.

Zřícenina hradu Reichenstein s Hradním muzeem (vlevo) a plastiky rytíře Hayma v hradní kapli (vpravo)

ZAJÍMAVOSTI

V Rytířském sále se nacházejí zbytky pozoruhodných fresek se scénami z antické mytologie. Kaple s jednou z nejstarších dochovaných hornorakouských maleb na skle, rokokovým

oltářem a nepoškozenou klenbou je považována za vrchol prohlídky hradu. Moderní Hradní muzeum ukrývá velké části sbírky hradního badatele Alfreda Höllhubera.

OTEVÍRACÍ DOBA

Interiér hradní zříceniny je možné si prohlédnout během otevírací doby Hradního muzea:

1. května až 31. října od pátku do neděle a o svátcích, vždy od 11 do 17 hodin; listopad až duben: zimní přestávka. Hradní nádvoří je volně přístupné.

KONTAKT A DALŠÍ INFORMACE

Burg Reichenstein

Reichenstein 1

4230 Tragwein

OÖ Burgenmuseum Reichenstein

Tel.: +43 (0)7236 / 31400

office@burg-reichenstein.at

www.burg-reichenstein.at

AUDIOGUIDE

26. Seznam gastronomických a ubytovacích zařízení

Vezměte prosím na vědomí:

- Nabídka se člení do čtyř kategorií:

gastronomie

ubytování

gastronomie a ubytování

kemping

Podniky byly na mapách označeny příslušnými ikonkami s čísly.

- Adresy jsou uspořádány podle obcí. Podniky, které není možné jednoznačně přiřadit podle určitého úseku na mapě, byly v seznamu adres označeny křížovými odkazy, a je možné je tak najít prostřednictvím názvů obou obcí.
- Na základě čísel lze adresy v seznamu lehce přiřadit. U aglomerací je stejné číslo přiřazeno za určitých okolností k několika podnikům.
- Pro dostatečně velké zobrazení čísel na mapě byl zvolen systém dvoumístných čísel. Podniky z obcí, které jsou od sebe hodně vzdálené, tak mohou mít stejná čísla.
- To platí:
 - Z Greinu po severní trase do Lasbergu: 1 až 65
 - Z Windhaagu/Pe. do Gutau: 50 až 92
 - Z Freistadtu na státní hranici: 1 až 57
 - V České republice: 0 až 53

Rakousko

4362 Bad Kreuzen

- **19 Speck-Alm**, Fam. Gaßner, Lehen 15, +43 (0)7266 6261, mostschenke@speck-alm.at, www.speck-alm.at
- **21 Bäckerei Café Konditorei Gusenbauer**, Bad Kreuzen 11, +43 (0) 7266 6213
- **21 Pizzeria Barena**, Bad Kreuzen 163, +43 (0)7266/6298, levent.enez@live.de, www.pizzeria-barena.at
- **20 Schatz.Kammer**, Burg Kreuzen Betriebs GmbH, Neuaignen 14, +43 (0) 7266 6686, info@burg-kreuzen.at, www.burg-kreuzen.at
- **22 Kirchenwirt**, Rudolf Radlmüller, Bad Kreuzen 19, +43 (0) 7266 6205, radlmuller@kirchenwirtbk.at, www.kirchenwirtbk.at
- **22 Landgasthof zur Zugbrücke**, Fam. Schiefer, Bad Kreuzen 9, +43 (0) 7266 6212, info@gasthof-schiefer.at, www.gasthof-schiefer.at
- **23 CURHAUS Marienschwestern GmbH**, Friedrich Kaindlstorfer, Bad Kreuzen 106, +43 (0) 7266 6281, badkreuzen@marienschwestern.at, www.tem-zentrum.at

- **24 Ferienwohnung Freinhofer - Bauernhof Barth**, Fam. Lambert u. Maria Barth, Unterdörfel 4, +43 (0) 7266 6388, barth.lambert@aon.at
- **25 Gasthof Zum Stillen Tal**, Fam. Fraundorfer, Thomastal 15, +43 (0) 7266 6383, stilles.tal@aon.at, www.stillestal.at

4283 Bad Zell

- **59 Landgasthaus Raabmühle**, Fam. Glinsner, Zellhof 12, +43 (0)7263 6255, office@raabmuehle.at, www.raabmuehle.at
- **62 Wirt in Zellhof**, Fam. Bauernfeind, Zellhof 6, +43 (0)7263 7574, gh.bauernfeind@gmx.at, www.bsvbadzell.at
- **64 Restaurant Feuerkuchl**, Hotel Lebensquell, Lebensquellplatz 1, +43 (0) 7263 7515, office.hotel@lebensquell-badzell.at, www.lebensquell-badzell.at
- **64 Restaurant Cafe Kurhotel**, Kurhausstraße 9, +43 (0) 7263 7566, info@kurhotel-badzell.at, www.kurhotel-badzell.at
- **66 Gasthaus zum Feuchten Eck**, Fam. Populorum, Huterergasse 5, +43 (0)7263 7277, office@populorum.com, www.populorum.com
- **67 Färberwirt**, Fam. Holzer, Kurhausstraße 10, +43 (0)7263 7434, info@faerberwirt-badzell.at, www.faerberwirt-badzell.at
- **67 Restaurant ACHILLES**, Marktplatz 12, +43 (0)7263 711 22
- **67 Pizzeria Mio**, Alkan Muhammer, Kurhausstraße 7, +43 (0) 7263 20578
- **67 Bio Bäckerei-Café-Konditorei Stöcher**, Fam. Stöcher, Marktplatz 2, +43 (0)7263 7228, badzell@stoecher.at, www.stoecher.at
- **67 MoMa's Pub**, Marktplatz 1, +43 (0)664 46 79 169
- **68 Sport-**, Freizeit- und Kulturzentrum ARENA, Fam. Naderer, Gutauerstr. 49, +43 (0) 7263 20097, office@arenawirt.at, www.arenawirt.at
- **73 Mostheuriger Langebner**, Fam. Mayrhofer, Maierhof 5, +43 (0)664 20 41 081, langebner.bt@gmail.com, www.langebner-huette.at
- **75 Gasthaus Ratzenböck**, Erdleiten 3, +43 (0)7263 7237, info@gh-ratzenboeck.at, www.gh-ratzenboeck
- **63 Bauernhof Mitterkriener**, Fam. Schwabegger, Zellhof 24, +43 (0)650 666 05 52, a.m.schwabegger@aon.at, www.schwabegger-badzell.com
- **65 Gesundheitsresort ****s Hotel Lebensquell**, Lebensquellplatz 1, +43 (0)7263 7515-501, www.lebensquell-badzell.at
- **65 Kurhotel Bad Zell**, Kurhausstraße 9, +43 (0)7263 7566, info@kurhotel-badzell.at, www.kurhotel-badzell.at
- **67 Studio Hofer**, Fam. Hofer, Gutauer Str. 1 A, +43 (0)664 352 48 98, brigitte@gery-hofer.com, www.urlaub-badzell.at
- **69 Bauernhof Salomon**, Fam. Schinnerl, Riegl 8, +43 (0)7263 7390, salomon.badzell@aon.at, www.urlaubambauernhof.at/salomon
- **71 Bauernhof Kapferberger**, Fam. Stadler, Maierhof 17, +43 (0)7263 7443, kapferberger@zellernetz.at, www.bauernhof.at/kapferberger
- **72 Bauernhof Brandtner**, Fam. Wenigwieser, Maierhof 14, +43 (0)664 75012006, resi.wenigwieser@gmx.at

- **70 Leitnerhof**, Fam. Fischer, Maierhof 20, +43 (0)650 981 189,
erich-fischer@aon.at
- **74 Mühlviertler Berghof**, Fam. Hunger, Erdleiten 2, +43 (0)7263 6110,
info@bioberghof.at, www.bioberghof.at
- 60, 61** → **Pierbach**
75 → **Tragwein**

4240 Freistadt

-   **Die Schlemmerei**, Campingplatz Freistadt, Hildegard Duschl, Eglsee 12,
+43 (0)7942 72570, schlemmerei-freistadt@gmx.at,
www.dieschlemmerei.jimdo.com
- **06 Cafe Auszeit**, Freudenthaler, Etrichstraße 1, +43 (0)7942 72679,
sigi.auszeit@epnet.at, www.cafe-auszeit.cc
- **06 Cafe Restaurant Aspirin**, Etrichstrasse 17, +43 (0)676 5747555,
cafe.aspirin@aon.at, www.members.aon.at/aspirin/cafe.htm
- **07 Gasthaus zur Jaunitz**, Jürgen Stampfl, Arnethstrasse 1, +43 (0)7942 21954,
gasthaus@zur-jaunitz.at, www.zur-jaunitz.at
- **08 freistil Kaffee.Bar.Restaurant**, M. Freudenthaler, Industriestraße 1, +43
(0)660 3019303, reservierung@freistil-freistadt.at, www.freistil-freistadt.at
- **09 Nuris Pizza & Kebap-Treff**, Industriestraße 2, +43 (0)676/6822948
- **11 Asia Restaurant Panda**, Linzerstraße 57, +43 (0)7942 72851,
www.chinarestaurant-freistadt.at
- **14 Pizzeria Donna Rosa**, Linzerstraße 46, +43 (0)7942/75440
- **15 Hexenhäusl**, Katharina Feichtmayr, Am Stieranger 12, +43 (0)650 3006313
- **16 Cafe-Bäckerei Kern GmbH**, Fam. Kern, Neuhofstraße 16,
+43 (0)7942 72292, office@kern-brot.at, www.kern-brot.stadtausstellung.at
- **16 Zottis Hallenbad Restaurant**, Fam. Schöppl, Bahnhofstraße 6,
+43 (0)7942-73195
- **17 Bäckerei Haneder**, Ernst Haneder, Linzerstraße 8, +43 (0)7945 328,
haneder@t-online.at
- **17 Imbißstube Schmalzer**, Linzer Straße 6b, +43 (0)7942 73101
- **17 Stifterstüberl**, Linzer Straße 8, +43 (0)7942 73886
- **17 Da Vinci Pizza und Kebab**, Stifterplatz 1, +43 (0)7942 72265
- **18 McDonald's (Mc Drive)**, Promenade 9, +43 (0)7942 75680
- **19 Freistädter Brauhaus**, Helmut Satzinger, Brauhausstraße 2,
+43 (0)7942 72772, brauhaus@freistaedter-bier.at,
www.freistaedter-brauhaus.at
- **20 Bäckerei Gusenbauer**, Böhmergasse 7, +43 (0)7942 72389,
www.gusenbauer-brot.at
- **20 Sailor's – Kultbar**, Klaus Ganglbauer, Dechanthofgasse 1,
+43 (0)7942 73682, info@sailorsbar.at, www.sailorsbar.at
- **20 Latino Lounge & Bar**, Christian Hoheneder, Eisengasse 10,
+43 (0)7942 73854, freistadt@latino.co.at, www.latino.co.at
- **20 Il Vino Vinothek**, Gertraud Freudenthaler, Eisengasse 2,
+43 (0)699 12680020, gertraud.freudenthaler@gmx.net, www.il-vino.at

- **20 TURMSTADL - bewusst genießen**, Florian Stadler, Eisengasse 22b, +43 (0)7942 72781, info@turmstadl.at, www.turmstadl.at
- **20 Cafe-Konditorei Poissl**, Fam. Poissl, Eisengasse 3, +43 (0)7942 72253, cafe-poissl@epnet.at, www.konditorei-poissl.at
- **20 Mamma Rosa – Pizza, Kebap, Burger**, Eisengasse 18, +43 (0)7942 7278
- **20 Ratsherrnstube**, Fam. Ziegler, Hauptplatz 1, +43 (0)7942 72439, ratsherrnstube@aon.at, www.ratsherrnstube-freistadt.at
- **20 Cafe-Konditorei-Lebzelterei Lubinger**, Fam. Lubinger, Hauptplatz 10, +43 (0)7942 72686, info@lubinger.at, www.lubinger.at
- **20 Foxis Schlostaverne**, Gerhard Rudelsdorfer, Hauptplatz 11, +43 (0)7942 73930, foxi87@gmx.at, www.foxis.at
- **20 Kräuterbäcker und Café Freudenthaler**, Wolfgang Freudenthaler, Hauptplatz 12, +43 (0)664 2302037, mail@kraeuterbaecker.at, www.kraeuterbaecker.at
- **20 Acanto Cocktailbar**, Stefan Haneder, Hauptplatz 13, +43 (0)7942 75737, acanto-bar@gmx.at, www.acanto-bar.at
- **20 Erker Stüberl**, Hauptplatz 3, +43 (0)660 6125165
- **20 Valentino's Pizza & Kebap**, Pfarrgasse 1, +43 (0)7942 74885
- **20 Bäckerei Bräuer**, Pfarrgasse 20, +43 (0)7942 77717, kundenservice@naturbaecker.at, www.braeuer.at
- **20 Burgerei**, Pfarrgasse 22, +43 (0)7942 2149-7, freistadt@burgerei.at, www.burgerei.at
- **20 Suchan Cafe & Bar**, Pfarrplatz 3, +43 (0)7942/21481, office@suchan-freistadt.at, www.suchan-freistadt.com
- **20 Gasthaus Vis à Vis & mehr**, Herbert Gossenreiter, Salzgasse 13, +43 (0)7942 74293, feiern@gasthaus-visavis.at, www.gasthaus-visavis.at
- **20 Local-Bühne**, Salzgasse 25, +43 (0)7942 77733, office@local-buehne.at, www.local-buehne.at/index_local.asp
- **20 Freistädter Bier Pub**, Salzgasse 11, +43 (0)7942 73937
- **20 China Restaurant Rossstall**, Salzgasse 5, +43 (0)7942 72218
- **20 Rockford Bar**, Verena Wirtl, Samtgasse 7, +43 (0)650 2542099, rockford-bar@gmx.at
- **20 Zottis Lounge - Bistro & Bar**, Waaggasse 7, +43 (0)7942 73195, sotti57@live.de, ab 2020 geschlossen
- **21 14er Beisl**, Prager Straße 16, +43 (0)664 49 24473, 14erbeis@gmail.com
- **23 Bockau Wirt**, Fam. Larndorfer, Pfadfinderweg 1, +43 (0)7942 77915, bockauwirt@epnet.at, www.bockauwirt.at
- **24 Pizzeria Venezia**, Graben 9, +43 (0)7942 74239, www.pizzeriavenezia.org
- **20 Hotel zum Goldenen Hirschen**, Christiane Jäger, Böhmergasse 8 - 10 u. Salzgasse 1, +43 (0)7942 72258, goldener.hirsch@hotels-freistadt.at, www.hotels-freistadt.at
- **20 Hotel Hubertus**, Thomas Friesenecker, Höllplatz 2 (Innenstadt), +43 (0)7942 72354, office@hotelhubertus-freistadt.at, www.hotelhubertus-freistadt.at

- **20 Hotel Gasthof Jäger - Goldener Adler**, Salzgasse 1 (Innenstadt), +43 (0)7942 72112, goldener.adler@hotels-freistadt.at, www.hotels-freistadt.at
- **10 Privatunterkunft Rudlstorfer**, Brigitte Rudlstorfer, An der Feldaist 18, +43 (0)664 936 13 98, karl.rudlstorfer@tele2.at
- **12 Privatunterkunft Haus Rechberger**, Kubinstraße 4, +43 (0)664 4215663, office@zimmer-rechberger.at, www.zimmer-rechberger.at
- **13 Privatunterkunft Haus Leitner**, Missonstraße 21, +43 (0)7942 72667
- **20 Pension Pirklbauer**, Christine Pirklbauer, Höllgasse 2, +43 (0)7942 72440, pension.pirklbauer@aon.at, www.pension-pirklbauer.at
- **20 Jugendherberge Freistadt**, Schloßhof 3, +43 (0)680 207 18 81, herberge@jugendherberge-freistadt.at, www.jugendherberge-freistadt.at
- 64, 65** → **Lasberg**
30-32 → **Grünbach**

4360 Grein

- **Campingplatz & Herberge Grein**, Dipl.Ing. Jorj Colesnicov, Campingplatz 1, +43 (0)7268 21230, office@camping-grein.at, www.camping-grein.at
- **03 Kirchenwirt**, Geyrhofer Gastro KG, Hauptstraße 3, +43 (0)7268 74213, office@kirchenwirtgrein.at, kirchenwirtgrein.at
- **03 Restaurant-Pizzeria Schwarzes Rössl**, Fam. Morina, Donaugasse 3, +43 (0)7268 7870, info@pizza-grein.at, www.pizza-grein.at
- **03 Gasthaus Schinakel**, Lydia Harbich, Donaulände 5, +43 (0)7268 7993, info@schinakel.at, www.schinakel.at
- **14 Gasthaus Hahnwirt**, Manfred Hahn, Lehen 34, +43 (0)7268 7000, gasthof@hahnwirt.at, www.hahnwirt.at
- **03 Restaurant Donaublick**, Campingplatz 1, +43 (0)7268 21230, office@camping-grein.at, www.camping-grein.at
- **03 Konditorei-Cafe Schörgi**, Fam. Schörgi, Rathausgasse 2, +43 (0)7268 350, geniessen@schoergi.at, www.schoergi.at
- **03 Kaffeessiederei Blumensträußl**, Stadtplatz 6, +43 (0)660 15 77425, cafe@kdheilmann.at, www.blumenstraeussl.at
- **03 Winklers Bäckerei & Cafe**, Willi Lumetsberger, Stadtplatz 9, +43 (0)7268 7677
- **03 Bäckerei-Cafe Gusenbauer**, Stefan Gusenbauer, Hauptstraße 11, +43 (0)7268 46
- **03 CIPO'S Pizza-Kebab**, Hauptstraße 8, +43 (0)7268 21264
- **03 Pizzeria La Vita**, Kreuznerstraße 13, +43 (0)7268 74195, lavita.grein@hotmail.com, www.lavita-grein.at
- **03 Vinothek Heilmann**, Klaus-Dieter Heilmann, Stadtplatz 6, +43 (0)660 15 77 425, wein@kdheilmann.at, www.vinothek-heilmann.at
- **01 Hotel Goldenes Kreuz**, Fam. Grell, Stadtplatz 8, +43 (0)7268 316, hierkochtderchef@aon.at, www.hotel-in-grein.at
- **01 Gasthof zur Traube**, Kurzmann KG, Greinburgstraße 6, +43 (0)7268 312, info@zurtraube-grein.at, www.zurtraube-grein.at

- **01 Strandgasthof Anibas**, Maria Anibas, Donaulände 4, +43 (0)7268 252
strandgasthof.anibas@aon.at, www.oberoesterreich.at/strandgasthof
- **13 Gasthof Binderalm**, Hans Harrer, Herdmann 4, +43 (0)7268 434,
binderalm@aon.at, www.binderalm.at
- **02 Pension Martha-Garni**, Fam. Aigner, Hauptstraße 12, +43 (0)7268 345,
info@pensionmarthagrein.at, www.pensionmarthagrein.at
- **05 Haus Kloibhofer**, Maria Kloibhofer, Brucknerstraße 1, +43 (0)7268 378,
ma.kloibhofer@aon.at, www.privatzimmer-kloibhofer.at
- **06 Haus Prinz**, Helga Prinz, Brucknerstraße 11, +43 (0)7268 7918
- **04 Haus Lumesberger**, Marianne Lumesberger, Groissgraben 13,
+43 (0)7268 7256, gaestehaus.lumesberger@utanet.at,
www.gaestehaus.lumesberger@utanet.at
- **07 Ferienwohnung Kamleitner**, Fam. Kamleitner, Wienerweg 47,
+43 (0)7268 7975, info@haus-kamleitner.at, www.haus-kamleitner.at
- **08 Haus Eder**, Hermine Lehbrunner, Jubiläumstraße 38, +43 (0)664 2422807,
info@privatpension-eder.at, www.privatpension-eder.at
- **09 Haus Tirol**, Herta Breitschuh, Spitzfeldstraße 16, +43 (0)7268 256
- **10 Maierhofer**, Rosemarie Moser, Panholz 2, +43 (0)7268 204,
moser.rosemarie@aon.at, www.members.aon.at/fmoser12
- **11 Ferienwohnung Schacherhof**, Fam. Kamleitner, Herdmann 5,
+43 (0)660 6552163, jmkamleitner@gmail.com, www.schacherhof-ferien.at
- **12 Blumenhof Wurzergut**, Fam. Tinschert, Herdmann 10, +43 (0)7268 456,
anfrage@wurzergut.at, www.wurzergut.at

4264 Grünbach

- **30 unSCHLAGbar – Der Partyschuppen**, Schlag 16, +43 (0)7942 72825,
schlag@aon.at, www.schlag.at
- **31 Torino Ristorante & Pizzeria**, Marktplatz 10, +43 (0)680 555 2258
- **32 Café und Nahversorger Kern**, Marktplatz 9, +43 (0)7942 721 88,
office@kern-brot.at
- **40 Gasthof Eibensteiner**, Willibald Eibensteiner, Unterpäßberg 14,
+43 (0)7943 262

4293 Gutau

- **52 Bäckerei Cafe Reisinger**, Helga Reisinger, Marktplatz 1, +43 (0)7946 6224,
office@baeckerei-reisinger.co.at, www.baeckerei-reisinger.co.at
- **52 Gasthaus Höller**, Fam. Höller, Marktplatz 11, +43 (0)7946 6307
- **52 Bäckerei Kiesenhofer**, Karl Kiesenhofer, Marktplatz 4, +43 (0)7946 6219,
k.kiesenhofer@aon.at
- **52 Landgasthaus Zum Edi**, Eduard Priemetshofer, St. Oswald Str. 3,
+43 (0)7946 6302, zum-edi@aon.at, www.zum-edi.eu
- **51 Kirchawirt - Gasthof Resch**, Melitta Resch, Marktplatz 13,
+43 (0)7946 6225, office@kirchawirt.at, www.kirchawirt.at
- **51 Gasthaus Oyrer**, Ernst Oyrer, Marktplatz 7, +43 (0)7946 6230,
office@gasthof-oyrer.at, www.gasthof-oyrer.at, ab Herbst 2019 geschlossen

- **50 Seminarhaus "Altzinger"**, Fam. Altzinger, Kefermarkterstr. 1, +43 (0)7946 6604, c.altzinger@aon.at
- **53 Urlaub am Bauernhof "Kagerer" (Adelheid Friedl)**, Fam. Friedl, Lehen 31, +43 (0)660 5211914, friedl_gerhard@aon.at, www.ferien-kagerer.at
- **54 Abenteuerurlaub am Bauernhof "Überlackner"**, Fam. Mairhofer, Schöferhof 6, +43 (0)7946 6300, fewo@h-mairhofer.at, www.h-mairhofer.at
- **91 Ponyhof Daneder**, Verena Eichhorn, Hundsdorf 13, +43 (0) 6649215610, pony.reiten@aon.at, www.sport-der-bewegt.at
- **92 Urlaub am Bauernhof Wenigeder**, Fam. Klopff, Marreith 4, +43 (0)7946 6687, franz.klopff@gmx.net, www.urlaubambauernhof.at/hoefe/wenigeder

4292 Kefermarkt

- **58 Cafe-Restaurant Krah**, Manuel Krah, Oberer Markt 25, +43 (0)7947 62 18, office@cafe-krah.at, www.cafe-krah.at
- **55 Waldschenke**, Harterleiten 24, +43 (0)6805503348; voraussichtlich ab 2020
- **60 Schlossbrauerei Weinberg**, Waltraud Leitner, Weinberg 2, +43 (0)7947 7111, schlossbrauerei@wentzel.at, www.schlossbrauerei.at
- **61 Bildungs-/Veranstaltungszentrum Schloss Weinberg**, Weinberg 1, +43 (0)7947 6545, schloss-weinberg.post@ooe.gv.at, www.schloss-weinberg.at
- **59 Ferienwohnung Chalupar**, Beatrix Chalupar, Aistfeld 1, +43 (0)7947 6872, chaluparbh@gmx.at
- **57 Ferienwohnung "Grill"**, Fam. Grill, Lehen 9, +43 (0)7947 6888, martha.grill@gmx.at
- 56, 62** → Lasberg
- 54** → Gutau

4352 Klam

- **15 Burgschenke Clam**, Sperken 3, +43 (0)7269 7269
- **16 Gasthof „Kirchenwirt“**, Christine u. Alfred Fraundorfer, Klam 1, +43 (0)7269 7206, office@fraundorfer.at, www.fraundorfer.at
- **17 Burg Clam**, Sperken 1, +43 (0)72 69 72 17, museum@burgclam.com, www.burgclam.com
- **18 Ferienwohnung Fam. Mairhofer**, Untergaisberg 11

4291 Lasberg

- **56 Elzer Stub'n**, Fam. Just, Elz 1, +43 (0) 7947 20698, info@elzer-stubn.at, www.elzer-stubn.at
- **63 Gasthaus Marktwirt**, Fam. Ott, Markt 1, +43 (0)7947 6781
- **63 Cafebar Grebsal**, Windhager Sabine & Lehner Hannes, Markt 28, +43 (0)7947 71452, grebsal@gmx.at, www.grebsal.at
- **63 Gasthaus Hofer**, Hofer Michael, Markt 8, +43 (0)7947 73 14, +43 (0)664/75075561

- **63 Bäckerei und Cafe Lindner**, Lindner Christian, Markt 6, +43 (0)7947 71 35, cklindner@aon.at
- **65 Gasthaus Größling**, Josef Pirklbauer, Reikersdorf 8, +43 (0)7942 725 37
- **62 Wandergasthaus zur Haltestelle**, Stadler Erika, Siegeldorf 21, +43 (0)7947 73 10, gasthof@gh-stadler.at
- **64 Privatzimmer Urschitz**, Elisabeth Urschitz, Walchshof 127, +43 (0)7942 73858, +43 (0)660 7642112
- 06 → Freistadt**

4262 Leopoldschlag

- **51 Gasthaus Schöllhammer und Bar**, Fam. Schöllhammer, Marktplatz 1, +43 (0)7949 205 59
- **53 Gasthaus Preinfalk**, Ulrike Preinfalk, Marktplatz 4, +43 (0)7949 82 02
- **54 Marktwirt**, Johann Hoffelner, Marktplatz 11, +43 (0)7949/8238, info@marktwirt.net, www.marktwirt.net
- **55 Sportgasthaus**, Sportplatz 1, +43 (0)7949 8046
- **50 Gasthof Pammer**, Mardetschlag 31, +43 (0)7949 82 05, pammer.jahn@aon.at, www.pammerjahn.at
- **57 Gasthaus Franzosenhof**, Johann Pils, Wullowitz 1, 4262 Leopoldschlag, +43 (0) 7949/8284, www.franzosenhof.at, info@franzosenhof.at
- **52 Pension Hackermühle**, Schöllhammer Ferdinand, Wassergasse 6, +43 (0)7949 82 23, hackermuehle@aon.at, www.hackermuehle.at
- **56 Privatzimmer Ullmann**, Hafnerstraße 3, +43 (0)7949 83 07, ps.ullmann@a1.net

4281 Mönchdorf

- **36 Zum Dorfwirt Pilz**, Fam. Pilz, Hauptstraße 10, +43 (0)7267 8297, office@gasthaus-pilz.at www.gasthaus-pilz.at
- **35 Gasthof Hinterkörner**, Elfriede Hinterkörner, Schiliftstraße 58, +43 (0)7267 8264, kronagl@aon.at, www.facebook.com/Kronagl
- **37 Gasthof Rameder**, Fam. Rameder, Hauptstrasse 14, +43 (0)7267 8286, info@rameder.cc, www.gasthof-rameder.at
- **38 Scherhäufl-Ranch**, Fam. Westermayr, Mönchwald 14, +43 (0)7267/8329, scherhaeuflranch@aon.at, www.scherhaeuflranch.at

4323 Münzbach

- **50 Gasthaus Zum Eckerwirt**, Langeder Heinrich, Markt 6, +43 (0)7264/4501, office@eckerwirt.at, www.eckerwirt
- **51 Mampfi's Almhütte**, Heinrich Langeder, Schwemmstraße 21, +43 (0)664/1318374, office@eckerwirt.at

4282 Pierbach

- **31 Dorfwirt Fasching-Leitner**, Fam. Fasching, Dorfstraße 12,
+43 (0)7267 8279, dorfwirt_fasching-leitner@gmx.at,
www.dorfwirt-fasching.at
- **31 Imbissstube/Kaufhaus Atteneder**, Dorfstraße 8, +43 (0)7267 23333
- **60 Huttis Gupfwaldheuriger**, Fam. Haslhofer/Ortner, Kleinhöfnerberg 10,
+43 (0)7267 87 09 0, ortner.andreas@gmx.at,
www.huttis-gupfwaldheuriger.at
- **61 Gasthaus Steinbruckmühle**, Herr Heiligenbrunner, Höfnerberg 40,
+43 (0)7267 8375,
- **30 Gasthof Populorum**, Fam. Scharthmüller-Populorum, Dorfstraße 5,
+43 (0)7267 8213, almwirt@populorum.at, www.populorum.at
- **32 Gasthof Trinkl**, Naarntal 1, +43 (0)7267 8219, gasthof.trinkl@aon.at,
www.trinkl.tk
- **39 Schutzhütte Ruttenstein**, Herr Hinterdorfer, Niederhofstetten 27,
+43 (0)664 5392272, patrickhinterdorfer@gmail.com,
www.schutzhuetteruttenstein.at
- **33 Urlaubsbauernhof Grossberger**, Fam. Moser-Lehner, Bergerriedl 16,
+43 (0)676 821230732, info@grossbergerhof.at, www.grossbergerhof.at
- **34 Ferienwohnung Klein Lehner**, Familie Leithner, Sonnleitn 12,
+43 (0)680 2054191, leithner.sandra@gmail.com
- 59** → **Bad Zell**
35–38 → **Mönchdorf**

4230 Pregarten

- **87 Hoftaverne Reichenstein**, Fam. Schmitt, Reichenstein 14,
+43 (0)7236 3261, monischmitt1@aon.at, www.gasthauszurhoftaverne.at

4261 Rainbach im Mühlkreis

- **38 Pizzeria Palermo**, Ilona Molnarne NAGY, Marktplatz 10, +43 (0)7949 20159
- **41 Gasthaus zur Pferdeisenbahn**, Kohlberger Gottfried/Elfriede,
Kerschbaum 4, +43 (0)7949 63 22, www.gh-pferdeisenbahn.at
- **36 Gasthof & Café Scherb**, Peter Scherb, Marktplatz 11, +43 (0)7949 62 15,
scherb-brot@rainbach.net, www.scherb.at/gasthaus.asp
- **37 Gasthof Maurerwirt**, Dietmar Greul e.U., Marktplatz 6,
+43 (0)664 1136087, gasthaus.maurerwirt@gmx.net, www.maurerwirt.org
- **37 Gasthof und Pension Blumauer**, Marktplatz 8, +43 (0)7949 62 43,
office@blumauer.at, www.blumauer.at
- **33 Reiterhof & Frühstückspension Stöglehner**, Summerauer Straße 1,
+43 (0)7949 63 16, reiterhof.stoeglehner@gmx.at, www.stoeglehner.com
- **34 Privatzimmer Gruber**, Peter Gruber, Summerauer Straße 35,
+43 (0)7949 62 36, elektro-gruber@aon.at
- **35 Bauernhof Affenzeller**, Fam. Affenzeller, Summerauer Straße 38/1,
+43 (0)7949 6314
- 40** → **Grünbach**

4324 Rechberg

- **Campingplatz Rechberg**, Rechberg 9, +43 (0)664 88435960,
gemeindeamt@rechberg.ooe.gv.at,
 - **57 Gasthof Dorfwirt**, Fam. Raab, Rechberg 11, +43 (0)7264 4694,
info@dorfwirt-raab.at, www.dorfwirt-raab.at
 - **58 Gasthof zum Goschert'n Wirt**, Fam. Haunschmid-Fuchs, Rechberg 15,
+43 (0)7264 4613, info@gasthof-haunschmid.at,
www.gasthof-haunschmid.at
 - **55 Kinderbauernhof Löschgruber**, Fam. Kriechbaumer, Hiesbach 5,
+43 (0)7264 4156, urlaub@loeschgruberhof.at, www.loeschgruberhof.at
- 56** → **St. Thomas am Blasenstein**

4274 Schönau im Mühlkreis

- **41 Cafe-Pub Treff 16 und Gasthaus Schmalzer**, Familie Schmalzer,
Hauptstraße 1, +43 (0)7261 7212-16, +43 (0)664 5439409, cafe-pub@treff16.at,
www.treff16.at
- **43 Stoaninger Alm**, Fam. Kriener, Steiningerberg 3, +43 (0)7261 7443,
+43 (0)664 4107785, office@stoaninger-alm.at, www.stoaninger-alm.at
- **42 Reitpark Gstöttner**, Fam. Kriechbaumer, Hofing 18, +43 (0)7261 7626,
+43 (0)664 3836932, info@reitpark-gstoettner.at, www.reitpark-gstoettner.at
- **44 Oberndorfer Stubm**, Fam. Jachs, Oberndorf 6, +43 (0)7261/7220,
office@viasaumbehm.com, www.oberndorferstubm.com
- **46 Taverne zu Prandegg**, Herr Leitner, Prandegg 3, +43 (0)664 5736973,
franz@taverne-prandegg.at, www.taverne-prandegg.at
- **45 Biobauernhof Kriechbaumer**, Fam. Kriechbaumer, Pehersdorf 18,
+43 (0)7261 7402, ferienhof-kriechbaumer@gmx.at,
www.urlaubambauernhof.at/hoeefe/kriechbaumer-schoenau

4364 St. Thomas am Blasenstein

- **27 Gasthaus Ahorner**, Christian Ahorner, Markt 9, +43 (0)7265 5474
- **27 Kaffeecke bei Nah & Frisch**, Markt 18, +43 (0)7265 5472
- **28 Fam. Neulinger**, Robert Neulinger, Markt 3, +43 (0)664 1507393,
robert.neulinger@aon.at, www.st-thomas.at
- **56 Ferienwohnung Ebenhofer**, Fam. Ebenhofer, Rechberg 15,
+43 (0)7264 46+43 (0)7, m.ebenhofer@edugroup.at,
www.ebenhofer.jimdo.com

4284 Tragwein

- **81 Stiegenwirt**, Markt 12, +43 (0)7263 88324,
reservierung@gasthaus-stiegenwirt.at, www.gasthaus-stiegenwirt.at
- **81 Cafe Winkler**, Markt 28, +43 (0)7263 88326, www.winkler-brot.at
- **81 Cafe Neumeister**, Markt 27, +43 (0)7263 88243, office@melange.cc,
www.melange.cc
- **81 Bäckerei Konditorei Café Thurner**, Markt 16, +43 (0)7263/88181,
office@thurnerbrot.at

- **83 Grünhilde**, Lärchenweg 28, +43 (0)7263 86241, reservierung@gruenhilde.at, www.gruenhilde.at
- **82 Pizzeria Bella Casa**, Markt 38, +43 (0)7263 88136
- **85 Mostheuriger Windischhofer**, Fam. Windischhofer, Mistlberg 16, +43 (0)7263 88902, franzwindischhofer@gmx.at
- **83 Rosis Bauernkrapfenschleiferei**, Hinterberg 11, +43 (0)7263 7547, office@bauernkrapfen-schleiferei.at
- **80 Mosthof Pankrazhofer**, Lugendorf 7, +43 (0)7263 88295, norberteder@aon.at, www.pankrazhofer.at
- **84 Biohof Unterfellner**, Fam. Huber, Mistlberg 39, +43 (0)7263 88604, unterfellner@telering.at
- **86 Bildungshaus Greisinghof**, Mistlberg 20, +43 (0) 7263/86011, bildungshaus@greisinghof.at, www.greisinghof.at
- **88 Bauernhof Ziermetzer**, Fam. Schwab, Knollnhof 6, +43 (0)7263 6118, j.schwab@gmx.at, www.bauernhof.at/ziermetzer
- **89 The Reit Stop and Discgolf Knoll**, Knollnhof 1, 4284 Tragwein, +43 (0) 650 2246880, kristina.gould@gmx.at, www.atknoll.at/reitstop
- 69** → **Bad Zell**
87 → **Pregarten**

4263 Windhaag/Freistadt

- **42 Bäckerei-Cafe Affenzeller**, Fam. Affenzeller, Schulstraße 3, +43 (0)7943 218, baeckerei.affenzeller@gmx.at
- **44 Gasthaus Wieser**, Martina Wieser, Markt 18, +43 (0)7943 234
- **45 Gasthaus Anzinger**, Monika und Leo Anzinger, Markt 15, +43 (0)7943 206, buero@leo-anzinger.at
- **46 Gasthaus zum Waldlehrpfad**, Fam. Rudelstorfer, Pieberschlag 9, +43 (0)7943 223, office@waldlehrpfad.com, www.waldlehrpfad.com
- **47 Gasthaus Steininger**, Maria Steininger, Mairspindt 4, +43 (0)7943 225
- **43 Gasthaus Sengstschmid**, Sonja und Walter Sengstschmid, Markt 24, +43 (0)7943 300, office@gasthaus-sengstschmid.at, www.gasthaus-sengstschmid.at
- **48 Gasthaus Affenzeller**, Margit Affenzeller, Mairspindt 38, +43 (0)7943 272, reisingerkarl@aon.at, www.gasthaus-affenzeller.com
- 40** → **Grünbach**

4322 Windhaag/Perg

- **52 Gasthaus Burg Klein Windhaag**, Pühringerstraße 3/1, +43 (0)7264 40231, office@bogenschuetzenclub.at, gasthaus.bogenschuetzenclub.at
- **53 ReVier - Gasthaus**, Restaurant, Bar, Norbert Feiglstorfer, Klosterstraße 4, +43 (0)664 2147018, info@revier.bar, www.revier.bar
- **54 Hoftaverne Holzer**, Fam. Holzer, Perger Straße 2, +43 (0)7264 4238, gasthaus.holzer@aon.at, www.hoftaverne-holzer.at
- 55** → **Rechberg**

Česká republika

382 82 Benešov nad Černou

- **39 Penzion Mlýn u Dubu**, Děkanské Skaliny 12, +420 605 141 271,
www.penzion-mlynudubu.cz

382 41 Bujanov

- **08 Penzion, Restaurant z Kamene**, Nažidla 54, +420 603 178 107,
www.ikaplice.cz
- **07 Apartman Suchdol**, Suchdol 19

382 72 Dolní Dvořiště

- **00 Pohostinství**, Rychnov na Malši 97, +420 380 324 296
- **01 American Chance Casino**, Dolní Dvořiště 225, +420 380 304 111
- **03 Casino Imperator**, Dolní Dvořiště 222, +420 383 809 806
- **05 Restaurant Selský Dvůr**, Dolní Dvořiště 40, +420 774 261 744
- **04 Ubytování Kotlasová**, Rybník 3, +420 731 566 901, ukotlasky@seznam.cz,
www.ukotlasky.cz
- **05 Ubytování Schwarz**, Dolní Dvořiště 99, +420 723 745 112,
sch.cz@seznam.cz, www.ikaplice.cz
- **02 Hotel/Casino Admiral**, Dolní Dvořiště 227, +420 380 727 860

382 41 Kaplice

- **22 Happy Bar**, Horská 739, +420 774 260 520
- **22 Restaurace Thao Asia**, Linecká 219, +420 773 545 575
- **22 Kaplickykebab**, Linecká 348, +420 720 969 300
- **22 Kavárna Kap Café**, Masná 200, +420 384 391 764, www.kapcafe.cz
- **22 Na Rafandě**, Na Vyhliďce 512, +420 608 040 019
- **22 Reznictví u Krajnaku**, Na Vyhliďce 530, +420 380 323 230
- **22 Masna a Buffet**, Na Vyhliďce 530
- **22 Restaurace U Sedláčků**, Náměstí 206, +420 380 430 617, 775 624 124,
www.restauraceusedlacku-kaplice.cz
- **22 Slovanský dům**, Náměstí 41, +420 770 158 132, www.geukaplice.cz
- **22 Hostinec u Martínků**, Náměstí 51, +420 774 888 976
- **22 Kavárna pod Věží**, Novohradská 68, +420 603 202 434
- **22 Bierstube Peron**, Tržní 115
- **22 Pizzerie U Bódi**, Českobudějovická 312, +420 608 580 302,
www.pizzerie-u-bodi.webnode.cz
- **22 U Ševčíků**, Českobudějovická 32, +420 380 313 253
- **22 Kínokavárna**, Linecká 434, +420 605 368 849
- **22 Pizzerie Froněk**, Nové Domky 638, +420 608 304 885,
postmaster@pizzeriefronek.cz, www.pizzeriefronek.cz

- **40 Country Saloon Clondike**, Českobudějovická 778, +420 724 327 727, www.countrysaloon.eu
- **41 Občerstvení U Srubu**, 15716
- **10 Hotel Zámeček Kaplice**, Mostky 28, +420 380 727 569, hotelzamecek@gmail.com, www.hotelzamecek.nl
- **14 Cafe Pizza pod Kostelem**, Bělídlo 90, +420 602 477 991, www.cafe-pizza.cz
- **14 Hotel Corona**, Masná 133, +420 380 426 789, recepc@coronahotel.cz, www.coronahotel.cz
- **14 Hotel Zlatý Kříž**, Náměstí 43, +420 380 312 517, 380 312 629, info@hotel-zlatykriz.cz, www.hotel-zlatykriz.cz
- **21 Penzion**, Restaurant Bašta, Pobřežní 741, +420 736 608 957, www.ikaplice.cz
- **30 Penzion Bar Dvořákoví**, Českobudějovická 326 326, +420 380 312 515, pension.dvorak@atlas.cz, www.pensiondvorakovi.cz
- **11 Chalupa u Pilných**, Mostky 41, +420 776 228 367, chalupaupilnych@seznam.cz, www.mostky.cz
- **12 Penzion Alka**, Omlenická 174, +420 725 684 513
- **13 Penzion Míková**, Nové Domky 339, +420 607 504 006, pensionmikova@seznam.cz, www.pensionmikova.cz
- **13 CapCafe**, Masná 200, +420 384 391 764
- **20 Penzion Šimková**, Malšské údolí 534, +420 605 838 848
- **20 Penzion na Horské**, Horská 18, +420 775 587 780
- **48 Bizoní farma Smrhov**, Smrhov 5, +420 731 591 649, info@bizoni-farma.cz, www.bizoni-farma.cz
- **49 Ubytování v soukromí Schneiderová**, Ráveň 24, www.raven.unas.cz

382 32 Netřebice

- **50 Ubytování v soukromí Tvarohová Marie**, Netřebice 41, +420 603 786 613, www.ikaplice.cz
- **51 Penzion Marhulík**, Netřebice 57, +420 607 860 202, marhulik@email.cz, www.penzionmarhulik.cz
- **52 Penzion Kadič Miroslav**, Netřebice 140, +420 607 684 344, www.ikaplice.cz
- **53 Penzion Holinka**, Netřebice 49, +420 606 113 323, liba.holinka@centrum.cz, www.penzion-holinka.cz

374 01 Svatý Jan nad Malší

- **55 Chalupa Sedlce**, Sedlce 60, +420 608 107 577, pronajem@email.cz, www.sedlce.pekneubytovani.cz
- **47 KAM CB**, Sedlce 73, +420 735 060 939, www.kamcb.cz

382 32 Velešín

- **64 Kávárna – Barjakub**, J.V. Kamarýta 89, +420 607 513 648, kino@kinovelesin.cz, www.kinovelesin.cz
- **64 Restaurace u Hamerníků**, Velešín – nádraží 488, +420 775 024 595, uhamerniku@centrum.cz, www.uhamerniku.cz
- **64 Cukrárna Moka**, Výroba A Prodej, V Domkách 127, +420 380 331 237, valeriem@email.cz, www.mokacukrarna.cz
- **64 Restaurace – Penzion U Zlaté Podkovy**, J.V. Kamarýta 474, +420 723789224, 380 331 229, vitablahuta@seznam.cz
- **64 Pizzerie Restaurant BB**, Školní 206, +420 602 623 808
- **67 Restaurace Na Hřišti**, Strahovská 296, +420 723 789 224, vitablahuta@seznam.cz
- **68 Sportcentrum Velešín**, Strahovská 661, +420 605 180 650, holubova@tenisvelesin.cz, www.tenisvelesin.cz
- **70 Bistro Libra**, Holkov 37, +420 728 758 032, info@bistolibra.cz, www.bistolibra.cz
- **66 H Party**, Strahovská 296, +420 602 436 760, hotel@hotel-party.cz, www.hotel-party.cz
- **69 Penzion**, Restaurant „U koňské dráhy“, Holkov 18, +420 728 784 381, bblholkov@gmail.com, www.konka.cz
- **70 Penzion Libra**, Holkov 15, +420 702 161 400, pensionlibraholkov@seznam.cz, www.librovi.cz
- **56 Ubytování u Bláhů**, Na Vrších 436, +420 608 324 048, ubytovaniublahu@seznam.cz, www.ubytovani-ve-velesine.webnode.cz
- **65 Kinokavárna Relax**, Družstevní 596, +420 776 025 710, 380 331 003, kino@kinovelesin.cz, www.kinovelesin.cz
- **65 Vinárna Zlatá Růže**, J.V. Kamarýta 15/16, +420 380 332 068, +420 737 846 859, malse.sro@seznam.cz
- **65 Ubytování Miloš Olišar**, Na Hvízdalce 626, +420 725 889 020, milosolisar@seznam.cz, www.ubytovani-velesin.webnode.cz
- **65 Cukrárna Moka**, V domkách 127, +420 777 723 261, 602 507 154, veleriem@email.cz

27. Fotografická dokumentace

Cover: VMA, R. Diesenreither; 2, 7 ob.: VMA, R. Diesenreither; 7 un.: VMA, A. Hunger; 9: VMA, R. Diesenreither; 10: VMA: Hawlan; 12: VMA, A. Hunger; 15: VMA, Weihbold; 19: VMA; 20, 22: A. Hunger; 24: Hradý na Malší; 27: VMA, A. Hunger; 28: www.doris.at; 29 li.: Hradý na Malší; 29 re.: TV Bad Kreuzen; 19 un.: VMA: A. Hunger; 30: TV Grein; 31, 32: Herzog von Sachsen-Coburg und Gotha'schen Familie; 33: TV Grein; 34: Gem. Klam; 35, 36: C. Clam; 37, 38, 39: TV Bad Kreuzen; 41, 42 li.: J. Strasser; 42 re.: Vischer ; 43: Topographia Windhagiana aucta 1673; 44: VMA, A. Hunger; 46, 47 re.: EV Ruttenstein; 47 li.: EV Ruttenstein, A. Schneider; 48: M. Aumayer; 49: H. Viehböck; 50, 51: Verein Prandegg; 52: OÖTM, Röbl; 53, 54: J. Weißenböck; 55: R. Kiesenhofer; 56: Bildungshaus Weinberg, A. Schneider; 57: Bildungshaus Weinberg, R. Schramm; 59, 60 ob.: Marktgem. Lasberg; 60 un.: OÖTM, Röbl; 61: Stadtmarketing Freistadt, R. Schramm; 62 li.: VMA, A. Hunger; 62 re.: OÖTM, Röbl; 63, 64: Schlossmuseum Freistadt; 67: H. Roiss; 68, 69: Hradý na Malší; 71: VMA, A. Hunger; 72, 73: Hradý na Malší; 74, 75, 76: VMA, A. Hunger; 77, 78: Hradý na Malší; 79: VMA, A. Hunger; 80, 81: Hradý na Malší; 82: VMA, A. Hunger; 83, 84: Hradý na Malší; 85 ob.: TV Bad Zell; 85 un., 87, 88 re.: Gem. Windhaag/Pe.; 88 li.: VMA, A. Hunger; 89: TV Rechberg, 91, 92: TV Bad Zell; 93: Marktgem. Tragwein; 94: Burgmuseum Reichenstein; 95: VMA, A. Hunger; 96: Burgmuseum Reichenstein; 111: Hradý na Malší; 113 ob.: VMA; 113 un.: TV Grein; 114: TV Bad Zell; 119 ob.: VMA; 119 un.: VMA, A. Hunger; Coverrückseite: ob.: Burgverein Prandegg; un. li.: VMA; un. re.: VMA, U. Schmalzer.

Základové zdi hradu Velešín

28. Seznam pramenů

- Amt der oö Landesregierung; 2013: Alte Spuren, neue Wege. Linz: Trauner Verlag
- Baumert, H., Grüll, G.; 1988: Burgen- und Schlösser in Oberösterreich. Mühlviertel und Linz. Wien: Birken-Verlag
- Birngruber, K.; Schmid, Ch.(Hg.); 2012: Adel, Burg und Herrschaft an der „Grenze“: Österreich und Böhmen. Studien zur Kulturgeschichte von Oberösterreich. Folge 34, Linz: Landesmuseum
- Bundesdenkmalamt (Hg.); 2003: DEHIO-Handbuch: Die Kunstdenkmäler Österreichs. Oberösterreich. Mühlviertel. Horn, Wien: Verlag Berger
- Fellner, F.; Wiederschwinger, I.; 1994: Burgen- und Schlösserweg. Von Freistadt bis Grein. Linz: Landesverlag
- Grabherr, N.; 1976: Burgen und Schlösser in Oberösterreich. Linz: Landesverlag
- Jetschgo, J.; 1991: Südböhmen. Ein Natur- und Kunstführer. Linz: Landesverlag
- Kleinhanns, G.; 1988: Burgenlandschaft Mühlviertel. Baudenkmale als wichtige Sachzeugen einer Kulturepoche. In: Das Mühlviertel. Oberösterreichische Landesausstellung. 1988.
- Kühtreiber, Th., Reichhalter, G.; 2002: Der spätmittelalterliche Burgenbau in Oberösterreich. In: Schultes, L., Prokisch, B. (Hg.); 2002: Gotikschätze Oberösterreich. Kataloge des OÖ. Landesmuseums. Weitra: Bibliothek der Provinz
- Mayböck, L.; 2008: Beitrag zum 800jährigen Burgenjubiläum von Windegg. In: Windegger Geschehen. 30. Ausgabe/Juni 2008
- OÖ Landesmuseum 2013: Lebensraum Burg. Das Oberösterreichische Burgenmuseum Reichenstein. Linz. Easy Media Verlag
- Tauber, R.; Trumler, G.; 1992: Mühlviertel. Leben auf Stein. Linz: Landesverlag

29. Poděkování

Na vzniku tohoto průvodce se podílel velký počet lidí. Těm všem patří velký dík a uznání. Srdečně děkujeme za podporu turistickým svazům, obcím, hradním spolkům a majitelům hradů. Zvláštní poděkování patří Dr. Christině Schmid (Zámecké muzeum Linec), Dr. Hubertu Roišovi (Zukunftforum Freistadt), Leopoldu Mayböckovi a Dr. Josefu Strasserovi za jejich podněty k historické části průvodce.

Další dálkové trasy v oblasti Mühlviertel

JOHANNESOVA STEZKA (www.johannesweg.at)

Johannesova stezka, rakouská reakce na Jakobovu stezku, vede asi 84 kilometrů krásnou kopcovitou krajinou zvanou Mühlviertler Alm. 12 zastávek a 12 moudrostí činí z putování cestu k vnitřnímu míru a spokojenosti.

HŘEBENOVÁ CESTA SEVERNÍM LESEM / NORDWALDKAMMWEG

(www.alpenverein-freistadt.at/nwkw.htm)

Stezka vede výšinami středoevropského rozvodí. Od nejvyšších vyvýšenin Šumavy vede 144 kilometrů napříč oblastí Mühlviertel. Jedna z variant cesty zpět je 179 kilometrů dlouhá a vede částečně po české půdě.

LESNÍ STEZKA / WALDLUFTBADEWEG

(www.waldluftbaden.at)

Lesní stezka Waldluftbadeweg v oblasti Mühlviertel spojuje přírodu a tradici, zdraví a bdělou pozornost.

Tato zdraví posilující stezka Waldluftbadeweg vede 140 km regionem certifikovaným pro zdraví prospěšnou inhalaci lesního vzduchu do lesa zvaného Apotheke Wald. Na cestu se můžete vydat v každé z dvanácti obcí této stezky.

DUNAJSKÁ STEZKA (www.donausteig.com)

Tato 450 kilometrů dlouhá Dunajská stezka podél obou břehů řeky z Pasova do Greinu vede pestrou přírodou a kulturní krajinou.

STŘEDOZEMNÍ STEZKA /MITTELLANDWEG (150)

Přibližně 140 km dlouhá stezka pro dálkové putování (číslo stezky 150) je průběžně označena červeno-bílo-červeným pruhem a vede ve střední výšce od bavorských hranic na západě až k dolnorakouským hranicím na východě.

STOAKRAFTSKÁ STEZKA / STOAKRAFT-WEG

Načerpejte energii, nadýchejte se čerstvého vzduchu a užijte si vyhlídku do dálky na stezce dlouhé 50 km vedoucí rájem turistů - přírodním parkem oblasti Mühlviertel a obcemi Bad Zell, Rechberg, St. Thomas am Blasenstein a Allerheiligen. Pro tuto krajinu jsou charakteristické jemně zvlněné kopce s obrovitými žulovými útvary, přírodní koryta řek a potoků, lesy s propastmi a kvetoucí louky.

31. Zápisník

Č.	Hrad / zámek	návštiven dne
1	Hrad Clam	
2	Hrad Dornach	
3	Zámek Freistadt	
4	Zámek Greinburg	
5	Hrad Klingenberg	
6	Hrad Kreuzen	
7	Hrad Prandegg	
8	Hrad Reichenstein	
9	Hrad Ruttenstein	
10	Hrad Saxenegg	
11	Zámek Tannbach	
12	Zámek Weinberg	
13	Hrad Windhaag	
14	Zámek Zellhof	
15	Hrad Louzek	
16	Hrad Pořešín	
17	Hrad Sokolčí	
18	Tvrz Tichá	
19	Hrad Velešín	

Datum	trasa a zážitky

Datum	trasa a zážitky

31. Seznam míst

- Altenburg, str. 85, 86
Bad Kreuzen, str. 37
Bad Zell, str. 90
Bujanov, str. 71
Clam, Hrad, str. 35
Dolní Dvořiště, str. 70
Dornach, Hrad, str. 59
Freistadt, str. 61
Freistadt, Zámek, str. 63
Grein, str. 30
Greinburg, str. 31
Grünbach, str.
Gutau, str. 52
Kaplice, str. 74
Kefermarkt, str. 55
Klam, str. 34
Klingenberg, Hrad, str. 41
Kreuzen, Hrad, str. 38
Lasberg, str. 58
Louzek, Hrad, str. 72
Netřebice, str. 79
Pierbach, str. 45
Pořešín, Hrad, str. 80
Prandegg, Hrad, str. 50
Rainbach im Mühlkreis, str. 65
Rechberg, str. 89
Reichenstein, Hrad, 94, 95
Ruttenstein, Hrad, str. 46
Saxenegg, Hrad, str. 43
Schönau im Mühlkreis, str. 48
Soběnov, str. 76
Sokolčí, Hrad, str. 77
St. Thomas am Blasenstein, str. 40
Svatý Jan nad Malší, str. 82
Tannbach, Zámek, str. 53
Tichá, Hrad, str. 67, 68
Tragwein, str. 93
Velešín, str. 82
Velešín, Hrad, str. 83
Weinberg, Zámek, str. 56
Windhaag bei Freistadt, str. 66
Windhaag bei Perg, str. 86
Windhaag, Hrad, str. 87
Zellhof, Zámek, str. 91

Lidé, hrady, období a země spojené pěším putováním

Přibližně 215 km dlouhá a značená dálková pěší trasa vede kulturní krajinou Mühlviertelu a jižních Čech. Objevte na cestě z Greinu do Velesína prostřednictvím 19 hradů a zámků někdejší centra šlechtické kultury.

www.buschweg.at

